

373.181
ก 426 พ
ร. 3

ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อมารยาทนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

- 8 พ.ศ. 2540

ปริญญาบัตร
ของ
กาญจนา ทองหยัด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1339

ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อมารยาทนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส
อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร

บทคัดย่อ
ของ
กาญจนา ทองหยัด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2540

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการศึกษาพฤติกรรมการแสดงออก ที่มีต่อมารยาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2539 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีมารยาทต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสังเกตมารยาท สถิติที่ใช้ คือการทดสอบของวิลคอกซัน และการทดสอบของแมน-วิทนี

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่มีมารยาทดีขึ้นหลังจากใช้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่มีมารยาทดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีมารยาทแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

**THE EFFECT OF AN ASSERTIVE TRAINING ON ETIQUETTE OF MATHAYOM SUKSA 111
STUDENTS OF MATHAYOM WANORNNIWAS SCHOOL IN AMPHOE
WANORNNIWAS, CHANGWAT SAKHOL NAKHORN**

AN ABSTRACT

BY

KANCHANA THONGYAD

**Presented in partial fulfillment of the requirement for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling
Psychology at Srinakharinwirot University**

March 1997

The purposes of this experimental research was to study the effect of an Assertive Training on Etiquette of Mathayom Suksa III Students of Mathayom Wanorndiwat School in Amphoe Wanorndiwat, Changwat Sakhol Nakhorn in the academic year 1996. The subjects were the students whose scores of etiquette were lower than the rank of 25. Then they were simple randomly selected into experimental and control group. Each group was consisted of 8 students. The experimental group was exposed to assertive training while the control group was given conventional instruction. The instrument was anecdotal record of etiquette. The data was analysed by The Wilcoxon Matched Paired Sign-Rank Test and The Mann-Whitney U Test.

The results were as follows:

1. The etiquette of the students who were exposed to assertive training were significantly higher than before the experiment at .01 level.
2. The etiquette of the students who were given conventional instruction were significantly higher than before the experiment at .01 level.
3. There was no significant difference of the etiquette between the students who were exposed to assertive training and the others who were given conventional instruction.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชา เอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(รศ. กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ทัศน ทองภักดี)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รศ. กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ทัศน ทองภักดี)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ. ยวดี เข็มประสิทธิ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชา เอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร. ศิริบุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 14 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์ ทศนา ทองภักดี ที่ได้กรุณาช่วยเหลือ แนะนำแนวทาง ตลอดจนได้ช่วยตรวจแก้ไขอย่างละเอียดทุกขั้นตอน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุวดี เจียรนประสิทธิ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และกรุณาช่วยแก้ไขข้อบกพร่อง และเสนอข้อคิดเห็นอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ พรรณพิศ วาณิชการ อาจารย์ ไพศาล อัมประเสริฐ และอาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบปรับปรุง และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ วนิดา เหลี่ยมศรี และอาจารย์ พิระพงษ์ นาชัยสิทธิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือ กรุณาเป็นผู้ช่วยวิจัย และจัดพิมพ์ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จด้วยดี

ขอขอบใจ นักเรียนโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณปริษา ทองหยัด ซึ่งคอยให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัย ให้ศึกษาค้นคว้า จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของ คุณพ่อท่านุ ไชยเพชร คุณแม่อุบล ไชยเพชร ที่ได้ให้ความรักความอบอุ่น อบรมสั่งสอนให้กำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ จนกระทั่งประสบความสำเร็จในครั้งนี้

กาญจนา ทองหยัด

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญในการค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาท 5	11
ความหมายของจรรยาบรรณมารยาทไทย 5	11
สาเหตุของการปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาท 6	13
ลักษณะของผู้มีมารยาทดี 6	13
คุณค่าของมารยาทต่อผู้ประพฤติปฏิบัติและสังคม 7	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาท 7	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการแสดงออก 8	19
ความหมายของพฤติกรรมกรรมการแสดงออก 8	19
ลักษณะและพฤติกรรมกรรมการแสดงออก 8	21
วัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออก 9	24
องค์ประกอบของพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม 9	25
ขนาดของกลุ่มและระยะเวลาในการฝึก	26
เทคนิคต่าง ๆ ในการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออก 9	27
งานวิจัย เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออก 10	29

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต 10..... 30

ความหมายและจุดมุ่งหมายของการสังเกต 10..... 30

หลักในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม 10..... 32

วิธีการเสนอข้อมูลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรม 11..... 36

ประโยชน์ของการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม 11..... 36

3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า 12..... 38

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง 19..... 38

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 12..... 39

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ..... 39

ขั้นตอนการสังเกต 14..... 40

การเตรียมการทดลอง..... 42

แบบแผนการทดลอง 15..... 43

วิธีดำเนินการทดลอง 15..... 44

วิธีจัดกระทำข้อมูล..... 44

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ 15

4 ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า..... 46

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และการแปลผล..... 46

ผลการศึกษาค้นคว้า..... 47

5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 50

บทย่อ..... 50

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 17..... 50

สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า..... 50

ขอบเขตของกรศึกษาค้นคว้า..... 50

บทที่

หน้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 18.....	51
การดำเนินการทดลอง 18.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล 19.....	52
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า 19.....	53
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า 19.....	53
ข้อเสนอแนะ 19.....	55
บรรณานุกรม 20.....	56
ภาคผนวก	62
ภาคผนวก ก	63
ภาคผนวก ข	138
ประวัติย่อของผู้วิจัย	142

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design	43
2 เปรียบเทียบมารยาทของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรม การแสดงออก	47
3 เปรียบเทียบมารยาทของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ .	48
4 เปรียบเทียบผลต่างของมารยาทของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังได้ รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก และหลังการได้รับการสอนแบบปกติ ...	49
5 แสดงคะแนนมารยาทของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการฝึกพฤติกรรม การแสดงออก	139
6 แสดงคะแนนมารยาทของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ	140
7 แสดงผลต่างของคะแนนมารยาทนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก และหลังการได้รับการสอนแบบปกติ	141

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่ มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองมาเป็นเวลานานนับพันปี มีเอกลักษณ์ประจำชาติที่แสดงถึงความเป็นไทย ทั้งในด้านภาษา วรรณคดี จารีตประเพณี ศาสนา ศิลปะ และแบบอย่างการดำเนินชีวิตแบบไทย เอกลักษณ์ดังกล่าวล้วนแต่เป็นสิ่งเสริมสร้างศักดิ์ศรี และเชิดชูเกียรติภูมิของชนชาวไทยอย่างน่าภาคภูมิใจยิ่ง วัฒนธรรมไทยนอกจากจะแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยสืบเนื่องมาแต่โบราณแล้ว ยังสร้างความประทับใจแก่ชาวต่างชาติต่างภาษาที่รู้จักเมืองไทยอีกด้วย มารยาทของคนไทยเป็นวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงลักษณะนิสัยใจคอ และค่านิยมในทางสุภาพ อ่อนน้อมต่อมตน ไม่แข็งกระด้าง (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2533 : คำนำ) และเป็นส่วนหนึ่งที่^(ม)แสดงให้เห็นถึงความเจริญของงาน และความเป็นระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในด้านความเป็นอยู่ โดยจะแสดงออกทางพฤติกรรมได้ เช่น การพูด การเดิน การแสดงความเคารพ การรับประทานอาหาร รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม สิ่งเหล่านี้ได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติ มารยาทไทยจึงเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับมานานแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ถือเป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรือง และเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความอ่อนน้อม นุ่มนวล ความเรียบร้อย และความละมุนละไม อันเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยโดยเฉพาะกุลบุตร กุลธิดาไม่ว่าชาติใดถ้าได้รับการศึกษาและอบรมมาดี ทั้งกาย วาจาใจ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นสุภาพชน สุภาพชนจะรู้จักเห็นใจตัวเอง มีความละเอียดรอบคอบ ละอายใจตนเองไม่ยอมประพฤติการที่ไม่เหมาะสม และสำนึกในกิริยามารยาทของตนเองเสมอมา (พัว อนุรักษ์ราษฎร์. 2530 : 1) แต่ปัจจุบันนี้สภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ขณะเดียวกันวัฒนธรรมของต่างประเทศได้

แผ่ขยายเข้ามา ส่งผลให้เยาวชนไทยขาดความภูมิใจ และขาดความเรียบร้อยจนเกือบจะทำให้ มารยาทอันดีงาม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ไม่เหลือไว้ให้คนไทยได้ใช้อีกต่อไป (กรม วิชาการ. 2524 : 313) เพื่อให้มารยาทซึ่งเป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่สำคัญ และควรยึดถือ ปฏิบัติในสังคมอยู่ต่อไป จึงควรส่งเสริมปลูกฝังมารยาทให้กับเยาวชนไทย เพื่อความเจริญรุ่งเรือง และความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติ

จากสภาพสังคมดังกล่าวทำให้หน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ ตระหนักถึงความจำเป็น ที่ต้องสร้างเสริมและปลูกฝังมารยาทของเยาวชนควบคู่กับการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ดังเช่น แผนการพัฒนาศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมระยะที่ 7 พุทธศักราช 2535-2539 ได้ กำหนดไว้ในนโยบายที่ 2 ว่า ควรพัฒนาศึกษาทุกระดับทุกประเภทให้นักเรียนมีคุณภาพเป็นคนดี มีทักษะในการประกอบสัมมาอาชีพ สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหาและดำรงชีวิตอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กับหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนา และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติและท้องถิ่น มีความรักและ ห่วงเห่นในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความเคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (แผนพัฒนาศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 7 พุทธศักราช 2535-2539. 2535 : 64) อีกทั้งกรมการศาสนา (2521 : 22) ได้กำหนดหลักการ ในการปลูกฝังความดี เกี่ยวกับมารยาทไว้ว่า "ควรปลูกฝังให้เยาวชนมีความสุภาพอ่อนโยน คือ การมีกิริยา วาจาสุภาพ รู้จักที่ต่ำที่สูง มีสัมมาคารวะแก่คนทั่วไป และมีมารยาทอันดีงาม คือ การรู้จักปฏิบัติตนไม่ขัดต่อ จารีตนิยมของสังคม"

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่สามารถจัดการศึกษาให้การอบรมสั่งสอน และฝึกปฏิบัติ ให้นักเรียนเป็นผู้มีมารยาทอันดีงาม หรือปรับปรุงตัวนักเรียนให้เข้าสู่เกณฑ์ที่สังคมต้องการ เป็นการ สร้างทัศนคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่นักเรียน ดังนั้น โรงเรียนทุกโรงเรียนจึงมีข้อบังคับ และ ระเบียบวินัย ให้นักเรียนถือปฏิบัติเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสุขในการอยู่ร่วมกัน สอดคล้องกับคำกล่าวของ อ่ำไพ สุจริตกุล และคนอื่น ๆ (2517 : 167) ที่กล่าวว่าบุคคลจะอยู่ ร่วมกันด้วยความเรียบร้อยก็เพราะแต่ละคนมีมารยาทอันดีงาม

ชั้นเรียนเป็นสังคมเล็ก ๆ สังคมหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งทุกคนต้องประพฤติปฏิบัติตนให้ เป็นผู้มีมารยาทที่ดี หรือแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมก็จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี

และมีประสิทธิภาพ ดังที่หน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา (2521 : 27) กล่าวว่า นักเรียนมีบทบาทในการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก หากนักเรียนขาดมารยาทในชั้นเรียน ชอบคุยกันในขณะที่ที่ครูสอน ลุกเดินเพ่นพ่าน หรือถามครูโดยไม่ดูจังหวะหรือโอกาสอันควรจะทำให้การเรียนหยุดชะงักไม่ราบรื่นได้จะเห็นได้ว่ามารยาทเป็นสิ่งจำเป็นในการแสดงออกของบุคคล คนเราต้องมีการคบหาสมาคมกัน และเพื่อให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปด้วยดี จึงมีการวางหลักมารยาทที่ปฏิบัติต่อกันมา มารยาทเป็นเรื่องที่จะต้องเรียนรู้ด้วยการศึกษาหรือสังเกตจากการปฏิบัติของคนทั่วไปว่าเขานิยมกันอย่างไร (ประสาธ หลักศิลา. 2513 : 262) ความมีมารยาท หมายถึงการมีกิริยา วาจา ใจ สุภาพเรียบร้อย ชาติไทยได้กำหนดแบบอย่างมารยาทไว้หลายชนิดล้วนแต่เหมาะสมและอาจดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและกาลสมัยได้ (พิ้ว อนุรักษ์ราชฉนิษ. 2530 : 1)

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า มารยาทเป็นสิ่งที่ควรอบรมสั่งสอนและฝึกปฏิบัติให้แก่นักเรียน เพราะถ้าหากนักเรียนมีมารยาทที่ดีแล้วจะส่งผลให้เป็นบุคคลที่มีกิริยา วาจา สุภาพ เรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ รู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับความนิยมของชุมชนที่อยู่ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความสงบสุข เมื่อนักเรียนมีมารยาทที่ดีก็จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพไปด้วย เนื่องจากนักเรียนรู้จักวางตัวได้เหมาะสม รู้จักกาลเทศะ และไม่ประพฤตินิสัยที่แสดงถึงการก่อกวนให้ผู้อื่นรำคาญ

ผู้วิจัยเป็นครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ได้สังเกตเห็นพฤติกรรมที่แสดงถึงมารยาทที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอยู่เสมอ เช่น การแสดงกิริยา การนั่ง การยืน การเดิน รวมไปถึงพฤติกรรมการพูด และการทำความเคารพ ไม่เหมาะสมกับบุคคลและโอกาส ทั้งในและนอกห้องเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงไปสำรวจเบื้องต้นในห้องเรียนโดยขอความร่วมมืออาจารย์ประจำชั้น ประเมินมารยาทของนักเรียนที่มีมารยาทไม่เหมาะสมโดยประเมินทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2538 พบว่านักเรียนมีกิริยาที่ไม่เหมาะสมกับอาจารย์และเพื่อน อันมีบ่งบอกถึงการขาดมารยาท ได้แก่ นักเรียนใช้คำไม่สุภาพ พูดเสียงดังเกินควร พูดแทรกขณะที่อาจารย์อธิบาย นั่งโยกเก้าอี้ นั่งกางแขน ถ่างขา และไม่แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์ จากนั้นผู้วิจัยได้ไปสังเกตในห้องเรียนอีกครั้ง พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีมารยาทไม่เหมาะสม สอดคล้องกับที่อาจารย์ประจำชั้น

ประเมินไว้ เรียงลำดับตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2538 ได้ร้อยละ 22.2, 26.4, 20.8, 18.8, 20.6 และ 17.2 ตามลำดับ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมที่แสดงถึงมารยาทไม่เหมาะสมมากที่สุด และบริเวณโรงอาหารของโรงเรียน พบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่แสดงถึงการขาดมารยาทของนักเรียนคือ การยื่นคำติชมผู้ใหญ่ ยื่นคำสะอวดต่อหน้าผู้อื่น เดินตัดหน้าที่ประชุม และเดินเฉียดกรายไปใกล้ขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จนถึงปีการศึกษา 2539 พบว่ามีพฤติกรรมที่แสดงถึงมารยาทที่ไม่เหมาะสมเช่นเดิม ดังนั้นขณะที่ทดลองนักเรียนจึงอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539

ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ พอสรุปได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคล และโอกาสเป็นส่วนหนึ่งของมารยาทที่ไม่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องหากลวิธีและพัฒนาวิธีการสอนเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นโดยวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ มาสอนนักเรียนเพื่อให้นักเรียนแสดงมารยาทได้เหมาะสมกับบุคคลโอกาสและสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2525 : 14-15)

พฤติกรรมต่าง ๆ ของสัตว์และมนุษย์นั้นล้วนแต่เกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมแทบทั้งนั้น ในการพัฒนาเรื่องมารยาทให้ได้ผลดี มีหลายวิธีเหล่านั้น ควรให้นักเรียนมีบทบาทร่วมในชั้นเรียน เช่น การอภิปรายกลุ่ม บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง เป็นต้น (ผกา บุญเรือง. 2525 : 125) การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมน่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะนำมาพัฒนามารยาทในชั้นเรียนได้ เนื่องจากการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมประกอบด้วยหลายเทคนิค เช่น การให้คำแนะนำ การแสดงแบบต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมุติการฝึกซ้อมพฤติกรรม การให้การเสริมแรง และการนำความรู้ที่ได้ไปฝึกเพิ่มเติมซึ่งเทคนิคเหล่านี้จะทำให้นักเรียนได้รับการยอมรับจากกลุ่ม เกิดความภาคภูมิใจและต้องการจะปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วัลลภ ปิยะมโนธรรม (2532 : 135) ที่กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกคือ การฝึกความรู้สึกให้เป็นอิสระ เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำที่เป็นลักษณะเปิดเผย ตรงไปตรงมา จริงใจ และลงท้ายผลก็คือ เป็นการแสดงความรู้สึกได้เหมาะสมทุกกาลเทศะ และจากการศึกษาของ พรทิพย์ ทรัพย์สิน (2532 : 74) พบว่าการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ในการปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนก้าวร้าว ใฝ่

พฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ นอกจากนี้ ลาซารัส (พรรณราย ทรัพย์ประภา. 2524 : 16 ; อ้างว่ามาจาก Lazarus. 1969) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกว่า เพื่อส่งเสริมการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ช่วยให้ผู้ฝึกมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น สามารถรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึก สิทธิเจตนา ทั้งของตนเองและผู้อื่นได้ดี

ผู้วิจัยเห็นว่า ควรนำการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมมาพัฒนา มารยาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นนักเรียนที่อยู่ในระยะวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งกำลังอยู่ในวัยที่ต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ รู้จักให้รู้จักรับเพื่อเป็นที่ยอมรับของสังคม และชอบคิดแก้ปัญหาด้วยเหตุผล (สุรางค์ ใ้้วตะกุด. 2533 : 63) จึงเหมาะสมที่จะฝึกฝนในเรื่องมารยาททั่ว ๆ ไป และจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำนวน 270 คน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 26.4 มีมารยาทไม่เหมาะสม

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมที่มีต่อมารยาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2539

✓ ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก
2. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทของนักเรียน ที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

✓ สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีมารยาทดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรม~~การ~~แสดงออก
2. นักเรียนมีมารยาทดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรม~~การ~~แสดงออก มีมารยาทดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญในการค้นคว้า ✓

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครูแนะแนว ครูผู้สอน ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความชำนาญในการฝึกพฤติกรรม~~การ~~แสดงออก เพื่อนำวิธีการดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนามารยาท ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส- จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา-2539 ที่มีมารยาทต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 67 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2539 ที่มีมารยาทต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่วิธีพัฒนามารยาทของนักเรียน ซึ่งจำแนกเป็น 2 วิธี คือ

3.1.1 การฝึกพฤติกรรม~~การ~~แสดงออก

3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ มารยาท

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การฝึกพฤติกรรมแสดงออกหมายถึง วิธีการที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยแสดงพฤติกรรมการมีมารยาท ทั้งในด้านภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นนำ

1.1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก

1.1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ เกี่ยวกับมารยาทที่นักเรียนได้พบเห็น

1.1.3 ผู้วิจัยทบทวนสิ่งที่ให้ไปฝึกเพิ่มเติม และให้ข้อมูลย้อนกลับ

1.2 ขั้นฝึก

ผู้ดำเนินการวิจัย ใช้เทคนิคที่เหมาะสม ในการฝึกพฤติกรรมแสดงออกเกี่ยวกับมารยาทประกอบด้วย

1. การให้คำแนะนำ (Coaching) ผู้นำหรือผู้ฝึกจะให้คำแนะนำแก่ผู้รับการฝึก เพื่อส่งเสริม หรือทำให้เกิดความเข้าใจในการฝึกทักษะ ในการแสดงออกมากยิ่งขึ้นพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางให้ผู้รับการฝึกปฏิบัติเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก

2. การให้ตัวแบบ (Modeling) ผู้รับการฝึกจะสังเกต พฤติกรรมการแสดงออกที่ผู้นำการฝึก และผู้รับการฝึกอื่น ๆ สาธิตหรือแสดงแบบให้ดู นอกจากนี้อาจสังเกตจากเทปบันทึกภาพ เพื่อให้ผู้รับการฝึกเกิดการเรียนรู้ และเลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม

3. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหา แล้วให้ผู้รับการฝึกซึ่งมีการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมนึกถึงสภาพนั้น ๆ แล้วแสดงเป็นของตนเอง

4. การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral Rehearsal) คือการให้ผู้รับการฝึกได้ซ้อมบทบาทพฤติกรรม ที่ตนเองต้องการที่จะแสดงออกต่อบุคคลอื่น ก่อนที่จะไปแสดงพฤติกรรมนั้นจริง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้น

5. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ผู้นำการฝึกและผู้รับการฝึกจะเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ฝึกปฏิบัติ หลังจากได้รับการฝึกในแต่ละทักษะแล้ว

6. การให้แรงเสริม (Reinforcement) การที่ผู้นำหรือผู้รับการฝึกซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่ม ให้คำชม ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนในพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้ฝึกปฏิบัติ

7. การทำการบ้าน (Assingning Homework) หรือให้ผู้มาการฝึกมีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น จึงให้ผู้รับการฝึกไปฝึกต่อที่บ้าน

ซึ่งเทคนิคต่าง ๆ นี้อาจใช้มากกว่า 1 เทคนิค หรือใช้ทุกเทคนิคในแต่ละครั้งตามความเหมาะสม

1.3 ขั้นสรุป

1.3.1 ผู้วิจัยและนักเรียน ช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการฝึกพฤติกรรม การแสดงออกเกี่ยวกับมารยาท

1.3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม และเสนอแนวทางแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับมารยาทแก่นักเรียน

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลอง

2. การสอนแบบปกติ หมายถึงวิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับมารยาท ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับการทดลอง โดยการบรรยายพร้อมทั้งใช้สื่อต่าง ๆ ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และสรุปโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนาซักถามเกี่ยวกับมารยาท ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

2.2 ขั้นสอน ผู้วิจัยบรรยาย พร้อมทั้งใช้สื่อการสอน ได้แก่ รูปภาพ เอกสาร และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายซักถาม

2.3 ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุป และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่สอน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มควบคุม

3. มารยาท หมายถึงการแสดงกิริยา วาจาที่สุภาพ เรียบร้อย ได้อย่างเหมาะสมกับอาจารย์และเพื่อนในโรงเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน คือด้านภาษา ถ้อยคำและภาษาท่าทาง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 3.1 มารยาทในด้านภาษาถ้อยคำได้แก่
 - 3.1.1 พูดคำสุภาพ ✓
 - 3.1.2 ไม่ส่งเสียงดังเกินควร ✓
 - 3.1.3 ไม่พูดสอดแทรก ✓
 - 3.1.4 ไม่พูดจาล้อเลียนหรือล้อเสียด ✓
- 3.2 มารยาทในด้านภาษาท่าทางได้แก่
 - 3.2.1 ไม่นั่งโยกเก้าอี้ ✓
 - 3.2.2 ไม่นั่งกางแขนและต่างขา ✓
 - 3.2.3 ไม่ยื่นคำติชมผู้ใหญ่
 - 3.2.4 ไม่ยื่นเท้าสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่
 - 3.2.5 ไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุมขณะที่มีการประชุม
 - 3.2.6 ไม่เดินเฉียดกรายไปใกล้ขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น
 - 3.2.7 แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์
 - 3.2.8 ไม่เล่นกันในเวลาเรียน
 - 3.2.9 ไม่ส่งเสียงดัง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้ ต้องการศึกษผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อมารยาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ดังนั้นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจะครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับมารยาท
 - 1.1 ความหมายของจรรยาบรรณมารยาท
 - 1.2 สาเหตุของการปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาท
 - 1.3 ลักษณะของผู้มีมารยาทดี
 - 1.4 คุณค่าของมารยาทที่มีต่อผู้ประพฤติปฏิบัติและต่อสังคม
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับมารยาท
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสดงออก
 - 2.1 ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออก
 - 2.2 ลักษณะและพฤติกรรมแสดงออก
 - 2.3 วัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมแสดงออก
 - 2.4 องค์ประกอบของการฝึกพฤติกรรมแสดงออก
 - 2.5 ขนาดของกลุ่มและระยะเวลาฝึก
 - 2.6 เทคนิคต่าง ๆ ในการฝึกพฤติกรรมแสดงออก
 - 2.7 งานวิจัยที่ข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออก
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต
 - 3.1 ความหมายและจุดมุ่งหมายของการสังเกต
 - 3.2 หลักการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม
 - 3.3 วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม
 - 3.4 ประโยชน์การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาท

1.1 ความหมายของจรรยาบรรณมารยาทไทย

คำว่า จรรยา ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2525 : 212) ได้ระบุไว้ว่าเป็นคำนามซึ่งหมายถึง "ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติในหมู่คณะ" และคำว่า มารยาท ตามความหมายในพจนานุกรมเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 413) ได้ระบุไว้ว่าเป็นคำนามซึ่งหมายถึง "กิริยาวาจาที่ถือว่าเรียบร้อย" มารยาทเป็นระเบียบของสังคมอย่างหนึ่งซึ่งทุกชาติจะกำหนดระเบียบตามสภาพของสังคมของตน มารยาทแต่ละชาติจึงอาจเหมือนกันบ้าง แตกต่างกันไปบ้าง แต่ก็กำหนดไว้ให้เหมาะสมกับชาตินั้น ๆ อยู่แล้ว นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของคำว่ามารยาทไว้ดังต่อไปนี้

คุณฤ มาลากุล ณ อยุธยา (2511 : 41) กล่าวว่า มารยาท หมายถึง กิริยาวาจาที่ถือว่าสุภาพ เรียบร้อย ซึ่งบางขณะต้องประกอบด้วย ความเสียสละ ความพอใจส่วนตัว เพื่อทำความพอใจให้ผู้อื่น และยังเป็นส่วนหนึ่งของความประพฤติที่ควรประพฤติ เรียกว่า จรรยา อีกด้วย

กรมวิชาการ (2524 : 68) กล่าวว่า มารยาท คือ กิริยาวาจาที่ถือว่าเรียบร้อย เป็นที่ยอมรับในสังคม คนเราเมื่ออยู่ร่วมกันเป็นสังคมจำเป็นต้องมีมารยาทที่จะปฏิบัติต่อกันอันจะทำให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปโดยราบรื่น เรียบร้อย ยิ่งกว่านั้นการมีมารยาทต่อกันยังแสดงออกถึงนิสัยของกันและกันด้วย ซึ่งลักษณะที่เด่นชัด คือ ความสุภาพอ่อนน้อม และเคารพในระบบอาวุโส

สุทธิ กิบาลแทน (2527 : 104-105) กล่าวว่า มารยาท เป็นองค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรม ชาติไทยมีเอกลักษณ์ประจำชาติมีองค์ประกอบหลายอย่างที่สามรถจำแนกได้ว่าเป็นคนไทย เป็นชาติไทย เช่น ภาษา พิธีกรรมบางอย่าง และการแต่งกาย เป็นต้น คนไทยมีมารยาทซึ่งสั่งสมมาหลายสมัย สมควรถ่ายทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมต่อไป

พัว อนุรักษ์ราชณเจียร (2530 : 1) ได้กล่าวถึงมารยาทไทยว่า ความมีมารยาท หมายถึง การมีกิริยา วาจา ใจ สุภาพเรียบร้อย สังคมไทยได้กำหนดแบบอย่างของมารยาทไว้หลายชนิดล้วนแต่เหมาะสม และอาจดัดแปลงแก้ไขให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและกาลสมัยได้ กิริยามารยาทของไทยในแต่ละท่า แต่ละแบบ ล้วนไม่ขัดกับการใช้วิถีวัฒนธรรมประกอบท่าทาง จึงเป็นท่าทางที่งดงามและถูกต้องตามลักษณะของกายวิภาคทั้งสิ้น กุลบุตรกุลธิดาไม่ว่าชาติใด ถ้าได้รับการศึกษาอบรมมาดีแล้วทั้งกาย วาจา ใจ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นสุภาพชน สุภาพชนจะรู้จักเห็นยั้งใจตนเอง มีความละอายใจตนเอง ไม่ยอมประพฤติกิริยาที่ไม่เหมาะสมและสำนึกในเรื่องกิริยามารยาทของตนเองอยู่เสมอ

ชำนาญ นิสารัตน์ (2521 : 86-87) ได้แบ่งจรรยา มารยาทไทยออกเป็น 2 ประเภท คือ จรรยา มารยาททางกาย และจรรยา มารยาททางวาจา ซึ่งจรรยา มารยาททางกาย ได้แบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ การยืน การเดิน การนั่ง การแสดงความเคารพ การเข้าพบผู้ใหญ่ และการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ส่วนจรรยา มารยาททางวาจา ได้แก่ การระวังไม่กล่าววาจาเท็จ การส้ารวมวาจา การไม่กล่าววาจาขูขยง การไม่กล่าวคำหยาบคาย หรือคำไม่สุภาพ การแสดงความคิดเห็น การเป็นผู้พูดและเป็นผู้ฟังที่ดี การกล่าวคำขอบคุณและการขอโทษ และลงท้ายคำพูดว่า ครับ/ค่ะ

✓ ผะอบ โปษะกฤษณะ (2530 : 2) ได้กล่าวถึงมารยาทไว้ว่า มารยาทหมายถึง ความประพฤติเรียบร้อย ซึ่งมุ่งไปถึงกิริยาท่าทาง แต่ความจริงมีความหมายกว้างออกไปถึงการแสดงออกทุกอย่างของมนุษย์เรา เช่น กิริยาท่าทาง สิกขน้ำ คำพูด การแต่งกาย

✓ จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า มารยาท หมายถึง การแสดงกิริยา วาจา ที่สุภาพเรียบร้อยได้อย่างเหมาะสมแก่กาลเทศะ ด้วนบุคคล

1.2 สาเหตุของการปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาท

แปลก สนธิรักษ์ และ วิทย์ วิศทเวทย์ (2522 : 152) กล่าวถึงสาเหตุของการปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทว่าเกิดจากสิ่งต่อไปนี้

1. เกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นที่นิยมกันในสังคม เช่น มารยาทในการทักทายจะนิยมการไหว้ การฟังเทศน์จะนิยมใช้การประณมมือ การเข้าไปหาพระจะนิยมการกราบ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะประพฤติปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตามที่สังคมนิยมประพฤติปฏิบัติกัน

2. เกิดจากการกระทำที่ดีงาม เป็นที่ยกย่องสรรเสริญของบุคคลทั่วไป ไม่ว่าจะสังคมใดก็ตาม เช่น ความมีเมตตากรุณา ความโอบอ้อมอารี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความสุภาพอ่อนโยน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาสาเหตุของการปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าสาเหตุของการประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทนั้นสืบเนื่องมาจากขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นที่นิยมกันในสังคมและการกระทำที่ดีงาม เป็นที่ยกย่อง และสรรเสริญแก่บุคคลทั่วไปไม่ว่าสังคมใดก็ตาม

1.3 ลักษณะของผู้มีมารยาทดี

หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา (2522 : 93) กล่าวถึงลักษณะของผู้มีมารยาทดีโดยทั่วไปดังนี้

1. เจรจาไพเราะ มีหางเสียงครับหรือค่ะ ฟังรื่นหูชื่นใจ
2. หัดกล่าวคำว่า "ขอบคุณ" และ "ขอโทษ" ให้เป็นนิสัย เป็นการสร้างเสน่ห์ให้แก่ตนเอง การกล่าวคำขอบคุณแก่ผู้มีไมตรี เอื้อเฟื้อ แม้ในเรื่องเล็กน้อยก็ควรกระทำหรือการกล่าวคำขอโทษให้เคยชินยอมเป็นผลดีแก่ตนเองทั้งสิ้น
3. ไม่พูดเสียงดัง เกินควรหรือตะโกน เป็นกิจรยาที่ไม่น่าชมอย่างยิ่ง ถ้ามีผู้อาวุโสอยู่ในที่นั้นด้วย ยิ่งแสดงความไม่เคารพ การพูดโหวกเหวก ขาดการสำรวมจะบั่นทอนบุคลิกที่ดีอย่างน่าเสียดาย

4. หลีกเลี่ยงการแย่งกันพูด นอกจากไม่น่าดูแล้วยังทำให้หมดโอกาสที่จะฟังความคิดเห็นของผู้อื่นควรหัดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรอจังหวะของตน

5. ฝึกทำทางประกอบการพูดให้เหมาะสม อย่าขมมือให้ชักไขว่ หรือแสดงท่าทางอยู่ตลอดเวลา เพราะไม่ได้เป็นการแสดงละคร บางคนแก้เงินด้วยการแสลนยักคิ้วโดยไม่ตั้งใจ บางคนพูดไปหัวเราะไป ทั้ง ๆ ไม่ใช่เรื่องขำขัน เมื่อทำบ่อย ๆ ก็จะคิดเป็นนิสัย ทำให้เสียบุคลิกภาพควรแก้ไขเสีย ฝึกพูดให้มีจังหวะจะโคน ชัดเจน สั้น ได้ความดี พูดแต่พอควรอย่าเพื่อเจ้อ เพื่อสร้างบุคลิกของตนเอง

6. งดกล่าวคำหยาบโดยสิ้นเชิง เพราะไม่เป็นมงคลแก่ทั้งผู้ฟังและผู้พูดซ้ำจะคิดเป็นนิสัย

7. แสดงไมตรีจิตด้วยการทักทายปราศรัย สนใจทุกข์สุขและแสดงความจริงใจเป็นผู้มีมารยาทดี อันจะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดี หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จนเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งควรพิจารณาถึงความสำคัญของการอบรมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) การอบรมให้เด็กไทยเป็นคนเรียบร้อย สุภาพอ่อนน้อม ทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ

1.1 ทางกาย ได้แก่ การมีกิริยามารยาทเรียบร้อยในการลุกนั่ง เดิน ยืน ต้องไม่ให้พรวดพราดถูกผู้อื่น หรือถูกสิ่งของล้มหรือดั่งโครมคราม เมื่อผู้ใดกำลังยืนดูอะไรอยู่ต้องไม่บังหน้า ขวางสายตาเขา ไม่เดินตัดหน้าผู้อื่นในระยะใกล้ชิด ถ้าจำเป็นต้องทำ ดังนั้นก็ต้องขอโทษเขาเสียก่อน ถ้าเขานั่งหรือนอนอยู่ต้องไม่เดินข้ามกรายเข้าไป แม้การยืนก็ควรให้ห่าง อย่ายืนค้ำศีรษะคน ถ้าไม่ใช่การเล่นกันแล้วอย่าถูกต้องเนื้อตัวผู้อื่นโดยไม่จำเป็น เวลาเดินอย่าเดินเสียดสีกระทบกระทั่งผู้อื่น อย่าหยิบสิ่งของข้ามกรายผู้อื่น แม้เขาอนุญาตก็ควรขอโทษเขาก่อน เมื่ออยู่ในบ้านผู้อื่นอย่าเดินพลุกพล่าน ต้องรู้จักเกรงใจเจ้าของบ้าน

1.2 ทางวาจา ได้แก่ การระวังคำพูดหรือรู้จักใช้เสียงให้นุ่มนวล อ่อนหวาน อย่าใช้เสียงตวาดกระโชกกระชาก หรือพูดห้วน ๆ ต้องไม่กล่าวคำหยาบหรือคำที่ระคายหู ไม่กล่าวถึงสิ่งที่น่าอับอาย ไม่พูดหักหาญข่มขู่กัน เมื่อพูดกับผู้ใดก็อย่าพูดให้ตั้งเงินเกินไป ควรพูดให้ดังพอสมควรให้ได้ยินกันเท่านั้น การคุยหรือหัวเราะก็อย่าให้ตั้งเกินไป หรือหัวเราะในขณะที่คนอื่นพูดอยู่เราต้องไม่สอด พูกรวนหรือแย่งพูด ให้เขาพูดจนจบเสียก่อนแล้วจึงค่อยพูดและคนที่พูดก่อนนั้นก็ควรหยุดพูดให้คนอื่นเขาพูดบ้าง อย่าพูดเสียคนเดียวในเวลาที่คุณอื่น ๆ เขาต้องการความเงียบ

เพื่อทำงานหรือคิดไตร่ตรอง เพื่อฟังอย่างใดอย่างหนึ่ง เราต้องไม่ทำเสียงอีกทีที่โครมคราม พุดคุย ด้วยเสียงอันดังรบกวนเขา

1.3 ทางใจ ได้แก่ การปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน แสดงความกำเริบ หยิ่งยโส ถ้าพบสิ่งใดไม่ถูกต้อง แม้โกรธก็ต้องไม่แสดงความโกรธออกมาให้เห็น ต้องไม่บันดาลโทสะจนเสีย กิริยา ไม่ปล่อยใจให้ตกอยู่ในความโลภ โกรธ หลง มีสติสัมปชัญญะมั่นคง

2) เด็กไทยได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนมีสัมมาคารวะ รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่ รู้จักเคารพผู้อื่น และเคารพสิ่งที่ผู้อื่นเขาเคารพ

2.1 ทางกาย เด็กต้องมีกิริยาสุภาพเรียบร้อยเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ เช่น ต้องไม่ยืนพิง ยืนส่ายหัวไปมา ต้องไม่นั่งไขว่ห้าง ไม่นั่งกระดิกเท้าหรือเขย่าเข่า ไม่นั่งเหยียดเท้าถ่างขา หรือนั่งขัดสมาธิ ควรนั่งให้เรียบร้อย ถ้ายืนรวมกันหรือนั่งรวมกันกับผู้ใหญ่ ต้องไม่จับไปนั่งหรือยื่นข้างผู้ใหญ่ ถ้าเดินก็ต้องไม่เดินขึ้นหน้าหรือเดินผ่านผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่นั่ง เด็กไม่ควรนอน เมื่อผู้ใหญ่นอนอยู่ไม่ควรยืนหรือเดินผ่าน ควรนั่งหรือคลานผ่านไป ไม่ยืนหรือนั่งหันหลังให้ผู้ใหญ่ เมื่อพบผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าต้องเป็นฝ่ายแสดงความเคารพผู้ใหญ่ก่อน และผู้ใหญ่ต้องแสดงตอบ การแสดงความเคารพของไทย มีการไหว้ การกราบ การคำนับ การยืนตรงก็ต้องใช้ให้เหมาะสมกับเวลา บุคคล สถานที่ และโอกาส

2.2 ทางวาจา คนไทยต้องรู้จักกล่าววาจาสุภาพ และแสดงถึงความเคารพผู้อื่น เช่น ไม่พูดจาล้อเลียน หลอกลวงผู้ใหญ่ ไม่ล้อเลียนผู้ใดให้เขาได้อาย ไม่กล่าวถึงสิ่งที่ไม่ดีของผู้ที่เขารักใคร่นับถือให้เขาฟัง ไม่กล่าวเสียดสีเยาะเย้ย แดกดันถากถางผู้อื่น ไม่นิทาว่าร้ายให้เขาเสียหาย ต้องไม่กล่าววาจาติเตียนสิ่งที่ผู้อื่นเคารพ เมื่อตนทำพลาดพลั้งผู้อื่นโดยไม่ตั้งใจ ควรกล่าวขอโทษเขาเสมอ เมื่อผู้อื่นทำประโยชน์ให้แก่ตนแม้เขาจะทำตามหน้าที่ ก็ควรขอบคุณเขาด้วย

2.3 ทางใจ ต้องมีความเคารพผู้ใหญ่ เช่น พ่อ แม่ ครูบาอาจารย์ ต้องมีความน้อมนับถือผู้ใหญ่ และต้องมีใจอ่อนโยน เมตตากรุณาต่อผู้อื่น

3) เด็กไทยได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีกิริยามารยาทที่น่ารัก การทำตนเป็นที่น่ารักของผู้อื่น หมายความว่า การไม่ทำสิ่งใดให้ขัดใจผู้อื่น ไม่สร้างความไม่พอใจให้ผู้อื่นต้องแสดงกิริยามารยาทให้เข้ากับผู้อื่นได้

3.1 ทางกาย ต้องไม่แสดงกิริยาขัดขวางสิ่งที่นิยมกัน เช่น ขณะที่เขา

นั่งอยู่กับพื้น ตนเองต้องไม่ยืนอยู่ และในเวลาที่เขายืนเดินกันอยู่ก็ต้องไม่ไปนั่งกับพื้น ในเวลาที่เขาทุกข์โศกต้องไม่แสดงกิริยารื่นเริง ในสถานที่ที่เขารื่นเริงกันก็ต้องไม่แสดงกิริยาเศร้า ควรแสดงกิริยาสนุกสนานให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และโอกาส เมื่อไปเที่ยวกับผู้อื่นต้องกลมเกลียวร่วมสนุกร่วมลำบากกับเขาด้วย ไม่แยกไปหาความสบายส่วนตัว ถ้าไปเป็นแขกในบ้านใครก็ต้องรู้จักเกรงใจเจ้าของบ้านว่าเขาจะมีกิจธุระหรือทำอะไรบ้าง จึงไม่ควรไปนั่งในบ้านคนอื่นให้นานเกินไป ถ้าเป็นเจ้าของบ้านเมื่อมีแขกมาหาต้องไม่ปล่อยให้แขกคอยนาน ต้องไม่แสดงอาการเฉยเมยรำคาญหรือเบื่อหน่ายแขก ต้องเชื้อเชิญทำการต้อนรับให้เหมาะสม ต้องไม่แสดงกิริยาโกรธเคืองหยามคายผู้คนที่ในบ้านด้วย เมื่อแขกลากลับต้องไปส่งแขกในระยะที่สมควร อย่างน้อยก็ต้องถึงประตูบ้าน ในเวลาที่อยู่รวมกลุ่มกันก็ต้องไม่กระซิบกระซาบผู้ใดผู้หนึ่งเป็นพิเศษ หรือพูดด้วยวาจาที่ผู้อื่นไม่เข้าใจ เมื่อพบใครต้องไม่จ้องดูเขาอย่างเพ่งพิศ หรือดูตลอดตั้งแต่ศีรษะจรดหน้า หรือแสดงความสนใจในเครื่องแต่งกาย หรือรูปร่างอันผิดปกติของเขา

3.2 ทางใจ ต้องรู้จักเกรงอกเกรงใจผู้อื่น ไม่เอาแต่ใจตนเอง เมื่อพิจารณาลักษณะของบุคคลที่มีมารยาทดีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าบุคคลที่มีมารยาทดี จะต้องเป็นผู้ที่มีสัมมาคารวะ รู้จักเคารพผู้อื่น รู้จักแสดงความอ่อนน้อมทั้งกาย วาจา และใจ ตลอดจนยังต้องแสดงกิริยามารยาทให้เข้ากับผู้อื่นได้เหมาะสมกับบุคคล โอกาส และสถานที่

1.4 คุณค่าของมารยาทต่อผู้ประพฤติปฏิบัติและสังคม

ผะอบ โปษะกฤษณะ (2530 : 2) กล่าวถึงคุณค่าของมารยาทว่าคนไทยได้รับการยกย่องจากต่างชาติมาช้านานว่าเป็นผู้มีมารยาทอ่อนโยน นุ่มนวล น่ารัก บางคนในสมัยนี้คิดว่ามารยาทไทยนั้นล้าสมัย แต่ถ้าคิดให้ดีแล้วจะเห็นว่าผู้มีมารยาทดีนั้นก็คือ ผู้ที่ปรับปรุงตนให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ หรือกาลเทศะเห็นสำคัญ ฉะนั้นผู้มีมารยาทก็คือ ผู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ประโยชน์ของผู้มีมารยาทมีอยู่ 2 ประเภท ดังนี้

1. เพื่อประโยชน์ของผู้ปฏิบัติ คือ

1.1 เป็นการเสริมบุคลิกลักษณะของตนเองให้เป็นผู้มีเสน่ห์ เป็นที่ชื่นชมหรือนับถือแก่ผู้ได้พบเห็นได้ติดต่อด้วย

1.2 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีสุขภาพดี เพราะท่วงท่าที่มีมารยาทอันดีนั้น ทำให้ร่างกายสมดุลง่ายไม่เป็นสาเหตุของโรคภัยในภายหลัง

2. เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม สังคมมีความสุข ทำให้ผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกันไม่ได้รับความเดือดร้อน

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาท

งานวิจัยในประเทศไทย

เขาวรัช บุญชัย (2529 : 59-63) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นกับจรรยาบรรณไทยบางประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 800 คน ผลการศึกษาพบนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์และแบบสมัยใหม่ มีความคิดเห็นในเรื่องจรรยาบรรณทางกายและทางวาจา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัลย์ลดา ศิริพงษ์วิไล (2530 : 35-39) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้ปกครองที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง จากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ขอบุคลิกขี้เกียจ ไม่รู้จักกาลเทศะ ไม่มีสัมมาคาราวะ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ปฏิบัติตามกฎและระเบียบต่าง ๆ ของส่วนรวม ไม่รักษาระเบียบประเพณี วัฒนธรรม และขาดความมีศีลธรรมจรรยา นอกจากนี้ อาจารย์และผู้ปกครองยังมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการที่จะปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เป็นผู้มีมารยาทที่ดีงามนั้นผู้ใหญ่จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก ให้ความสำคัญกับตนเองและความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

กิติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่น ๆ (2532 : 85-92) ได้วิจัยการประเมินผลโครงการมารยาทของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน อาจารย์และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2,644 คน เครื่องมือ

✓ ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสังเกตบันทึกพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามผลการวิจัย พบว่าการทำความเข้าใจของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่าสูงขึ้น นอกจากนี้อาจารย์และผู้ปกครองนักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติมอีก เช่น การแสดงละคร การจัดภาพยนตร์ วิดีทัศน์ สไลด์ประกอบคำบรรยาย การแข่งขันตอบปัญหาการประกวดเรียงความ การประกวดมารยาทไทย ตลอดจนเชิญวิทยากรและผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณีไทย มาบรรยายและสาธิตกิจกรรมมารยาทแบบไทย

วีระ อุสาหะ (2534 : 66) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิค แม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา จังหวัดชัยนาท จำนวน 160 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการให้ข้อสังเกตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุษา อินทปัญญา (2536 : 53) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 20 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน ปรากฏว่าผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติ มีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาท สรุปได้ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจรรยาบรรณมารยาทต่างกันด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแบบอย่างการปลูกฝังในเรื่องมารยาทแตกต่างกัน ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างแก่เด็ก ฉะนั้นครูจะต้องส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีมารยาทที่ดีด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รู้จักการเสริมแรงนักเรียนด้วยการให้กำลังใจนักเรียน เอาใจใส่ตลอดจนใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนามารยาทของนักเรียนควบคู่ไปกับการเรียนการสอนด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการแสดงออก

2.1 ความหมายของพฤติกรรมกรรมการแสดงออก

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสดงออกนั้น ได้มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า "พฤติกรรมกล้าแสดงออก" (Assertive Behavior) ไว้ดังนี้

แลงก์ และ จาคุโบสกี (Lang and Jakuboski. 1976 : 28) ได้ให้ความหมายของการกล้าแสดงออกว่าเป็นการที่บุคคลยืนหยัดเพื่อรักษาสิทธิของตนเอง และเป็นการแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก และความเชื่อ อย่างตรงไปตรงมา จริงใจ และแสดงออกในลักษณะที่เหมาะสม โดยไม่ก้าวท้าวสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้การกล้าแสดงออกนั้นยังเกี่ยวข้องกับการให้เกียรติแก่ตนเองและให้เกียรติผู้อื่น บุคคลจะสามารถแสดงออกให้เห็นถึงความต้องการของตนเองหรือปกป้องสิทธิของตนเองพอ ๆ กับการให้เกียรติแก่ความต้องการและสิทธิของบุคคลอื่น

วิลค์ และ คอปแลน (จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล. 2531 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Wilk and Copland. 1977 : 460) กล่าวว่าการศึกษาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ และเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนมีผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ต่อการเพิ่มระดับความตระหนักรู้ในตนเอง และความเคารพนับถือต่อตนเองและบุคคลอื่น

โบเวอร์ และ โบเวอร์ (Bower and Bower. 1976 : 7) กล่าวว่าพฤติกรรมกรรมการแสดงออกมีหลายรูปแบบกล่าวคือ เป็นความสามารถที่จะแสดงความรู้สึกต่าง ๆ เป็นการเลือกว่าทำอย่างไร เป็นการแสดงสิทธิของตนตามความเหมาะสม เป็นการเพิ่มความภาคภูมิใจให้แก่ตนเอง เป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ตนเองมากขึ้น โดยการแสดงความไม่เห็นด้วยเป็นการวางแผนที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง และเป็นการขอร้องให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อต้านของเขา

โวลเป้ (Wolpe. 1973 : 81) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออกว่าเป็นการแสดงออกถึงสิทธิ ความรู้สึกส่วนบุคคล ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมไปถึงการปฏิเสธการขอร้องที่ไร้เหตุผล การแสดงความรัก การยกย่องชมเชยและการแสดงออกถึงความรู้สึกของบุคคล

ซานส์เบอร์รี่ (Sansbury. 1974 : 118) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออกไว้ว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการแสดงความคิด และความรู้สึกต่าง ๆ ออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งทางด้านภาษา ท่าทาง และน้ำเสียง

หลุยส์ จัป้าเทศ (2533 : 126) กล่าวถึง ความหมายของพฤติกรรมแสดงออกของความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ที่เหมาะสมของบุคคลทั้งด้านภาษาถ้อยคำและท่าทางตามสิทธิที่ตนมีโดยไม่ก้าวท้าวสิทธิของผู้อื่น และเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้นและเมื่อทำไปแล้วก็ปราศจากความวิตกกังวล หรือมีความก้าวร้าว

เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์ (2527 : 22) สรุปไว้ว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกคือการแสดงออกของความนึกคิด และอารมณ์ที่เหมาะสมตรงไปตรงมา ตามสิทธิที่จะแสดงออกอย่างถูกต้องโดยไม่ก้าวท้าวล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น และเมื่อทำไปแล้วก็ปราศจากความวิตกกังวล

จากข้อความที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเป็นความสามารถในการแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่เหมาะสมของบุคคล ทั้งด้านภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ตามสิทธิที่ตนมี โดยไม่ก้าวท้าวสิทธิของผู้อื่น และเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.2 ลักษณะและพฤติกรรมกรรมการแสดงออก

ซอลเตอร์ (วงพัคตร์ ภูพันธ์ศรี. 2523 : 21-23 ; อ้างอิงมาจาก Salter. 1949) สรุปว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกจะสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. การพูดแสดงความรู้สึกที่แท้จริง (User-Feeling-Talk) เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกชอบ และสนใจอย่างไม่จัดเกิน แทนการพูดอะไรออกมาอย่างเป็นกลาง ๆ สามารถที่จะใช้คำว่า "ฉันรู้สึกว่..." หรือ "ฉันคิดว่า..." ได้ในเวลาอันเหมาะสม
2. การพูดเกี่ยวกับตนเอง (Talk about Yourself) เมื่อบุคคลทำสิ่งใดที่มีค่าและน่าสนใจ บุคคลนั้นสามารถเล่าให้เพื่อน ๆ ทราบได้
3. การพูดทักทายปราศรัย (Make Greeting Talk) สามารถแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลที่ต้องการจะรู้จักให้มากขึ้นได้ด้วยการแสดงความยินดีที่พบ และทักทายกับเขามากกว่าที่จะพยักหน้าเฉย ๆ
4. ยอมรับคำยกย่องชมเชย (Accept Complement) สามารถยอมรับคำชมเชยได้อย่างจริงใจ แทนที่จะแสดงความไม่เห็นด้วย ซึ่งเป็นการลงโทษผู้กล่าวชมเชย
5. การแสดงออกทางสีหน้าได้อย่างเหมาะสม (Use Appropriate Facial Talk) เป็นการแสดงออกทางใบหน้าและน้ำเสียง ที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงและสามารถสนสายตากับคู่สนทนา ได้อย่างตรงไปตรงมา
6. การแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างสุภาพ (Disagree Mildly) เมื่อมีความคิดไม่ตรงหรือไม่เห็นด้วยอย่างนุ่มนวล ด้วยการแสดงกิริยาบางอย่าง เช่น มองไปทางอื่น หรือ เลิกหัว สันตึระะ หรือเปลี่ยนเรื่องสนทนา
7. การขอให้แสดงความกระจ่าง (Ask For Clarification) เมื่อได้รับคำสั่ง คำแนะนำ หรือคำอธิบายที่ไม่กระจ่าง ก็สามารถซักถามให้ผู้อื่นพูดใหม่อีกครั้งให้ชัดเจน
8. การถามหาเหตุผลว่าทำไม (Ask Why) เมื่อมีผู้ใดมาขอร้องให้ทำในสิ่งที่ไม่เป็นเหตุผลก็สามารถถามได้ว่า "ทำไมคุณถึงต้องการให้ฉันทำสิ่งเหล่านั้นเล่า"

9. การแสดงความไม่เห็นด้วยในขณะนั้น (Express Active Disagreement) เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงหรือไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น โดยที่ตนเองไม่สนใจในความคิดของตนเองก็สามารถแสดงความไม่เห็นด้วยออกมาได้

10. การพูดเพื่อรักษาสิทธิของตน (Speak Up For Your Right) การไม่ยอมให้ใครมาเอาไรด์เอาเปรียบโดยไม่ยุติธรรม สามารถที่จะดำเนินการร้องทุกข์ได้จนกว่าจะได้รับความพอใจ

11. มีความมั่นคง (Be Persistent) เมื่อมีเรื่องข้องใจ ในเรื่องที่มีเหตุผลสมควร สามารถที่จะดำเนินการร้องทุกข์ได้จนกว่าจะได้รับความพอใจ

12. หลีกเลี่ยงการที่จะต้องแสดงเหตุผลในทุก ๆ ความเห็น (Avoid Justifying Every Opinion) ในการอภิปราย ถ้ามีใครโต้แย้งตลอดเวลาและคอยถามว่า "ทำไม ทำไม" ก็สามารที่จะปฏิเสธที่จะตอบคำถามเพื่อยุติปัญหาเหล่านั้น

13. การใช้ประสาทสายตา (Eye Contact) ขณะที่สนทนากันสามารถที่จะมองตาผู้ฟังได้ ซึ่งการประสานสายตานั้นนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยสะท้อนความรู้สึกจริงใจของผู้พูดได้

นอกจากนี้ แลงก์ และ จาคุโบสกี (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2536 : 133 ; อ้างอิงมาจาก Lange and Jakuboski. 1976) ได้แบ่งลักษณะของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกเป็น 6 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

1. การกล้าแสดงออกขั้นพื้นฐาน (Basic Assertion) เป็นการแสดงออกเพื่อรักษาสิทธิ ตลอดจนความเชื่อ ความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยทักษะทางสังคมอื่น ๆ เช่น ความเข้าอกเข้าใจ การชักจูงใจ เป็นต้น

2. การกล้าแสดงออกในลักษณะเข้าอกเข้าใจ (Empathic Assertion) บ่อยครั้งที่คนเรามีความต้องการที่จะแสดงออกถึงความรู้สึก หรือความต้องการที่มากกว่าการแสดงออกอย่างปกติวิสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อต้องการที่จะสื่อให้รู้ถึงความรู้สึกที่มีต่อความเข้าอกเข้าใจที่มีต่อบุคคลอื่น การกล้าแสดงออกในลักษณะเข้าอกเข้าใจ จึงสมควรที่จะนำมาใช้ลักษณะของประโยคที่แสดงถึงความรู้สึกดังกล่าว จะประกอบด้วยประโยคที่บอกถึงการรับรู้

3. การกล้าแสดงออกในลักษณะของการเพิ่มระดับ (Escalating Assertion) ในการแสดงพฤติกรรมในการกล้าแสดงออกนั้น ริมและแมสเตอร์ (Rimm and Master, 1974) ได้เสนอไว้ว่าควรจะแสดงออกในลักษณะที่จะให้เกิดความรู้สึก หรืออารมณ์ทางลบให้น้อยที่สุด ในขณะเดียวกัน ก็ให้ได้ผลตามที่ต้องการ แต่ถ้าแสดงออกในลักษณะดังกล่าวแล้ว ยังคงถูกละเมิด จึงควรจะค่อย ๆ เพิ่มระดับของความเข้มของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกขึ้นไป

4. การกล้าแสดงออกในลักษณะการเผชิญหน้า (Confrontive Assertion) เป็นการกล้าแสดงออกที่ใช้เมื่อเห็นว่าคำพูดและการกระทำของบุคคลนั้นไม่ไปด้วยกัน ลักษณะของการกล้าแสดงออกลักษณะนี้ จะบอกอย่างเป็นวัตถุวิสัยว่าจะอะไรที่บุคคลได้พูดว่าจะทำ และอะไรที่บุคคลนั้นได้กระทำไปจริง ๆ และหลังจากนั้นจะบอกถึงสิ่งที่ต้องการ การแสดงออกนี้จะเป็นการพูดไปตามความจริงที่เกิดขึ้นโดยไม่มีอารมณ์หรือประเมินค่าใด ๆ ทั้งสิ้น

5. การกล้าแสดงออกในลักษณะของการใช้ภาษา ผม / ดิฉัน (I-Language Assertion) ภาษาผม/ดิฉัน นี้มีประโยชน์อย่างมากต่อการแสดงออกและความรู้สึกทางลบไม่ว่าความรู้สึกนั้นจะเกิดจากการที่ผู้อื่นพยายามจะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับความรู้สึก หรือสิทธิส่วนบุคคลของเขา ตลอดจนความรู้สึกทางลบอันเกิดจากการที่ผู้อื่นพยายามยึดเยียดค่านิยม และความคาดหวังของตนให้กับเขา

6. การกล้าแสดงออกและการชักจูง (Assertion and Persuasion) บ่อยครั้งที่เราต้องการถามตนเองว่าจะทำอย่างไรที่เสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ในการประชุม หรือในกลุ่ม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับโดยไม่แสดงความก้าวร้าวออกมา ซึ่งวิธีการที่จะเสนอความคิดในให้ได้ผลนั้นจะต้องพิจารณา 2 ปัจจัย นั่นคือ เวลาและลักษณะของประโยชน์ที่บุคคลซึ่งแน่นอนการพูดต้องแสดงให้เห็นถึงความจริงใจของผู้พูด

2.3 วัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก

โบเวอร์ และ โบเวอร์ (Bower and Bower. 1976 : 7) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ช่วยให้บุคคลรู้จักควบคุมตนเองลดความอายให้น้อยลง แล้วเพิ่มความกล้าในการแสดงออกมากขึ้น ซึ่งจะทำให้บุคคลมีแนวทางที่จะปฏิบัติต่อผู้ที่ชอบแสดงอิทธิพลเหนือเขาหรือให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จด้วยดี โดยการพัฒนาทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถที่ปฏิบัติต่อบุคคลที่ชอบจัดการหรือชอบวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น โดยปราศจากการตอบโต้ที่รุนแรง หรือการหลีกเลี่ยงด้วยความรู้สึกเจ็บปวด ความรู้สึกผิดหรือความรู้สึกอาย
2. ความสามารถในการขอร้อง และมีความเชื่อมั่นในตนเองด้วยท่าทางที่มั่นคง โดยปราศจากการใช้เสียงดังรบกวนผู้อื่นหรือแสดงความโกรธ
3. ความสามารถที่จะให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เพื่อทั้งสองฝ่ายจะได้มีการและเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน ตลอดจนได้รับในสิ่งที่แต่ละฝ่ายต้องการมากที่สุด

วัลลภ ปิยะมโนธรรม (2532 : 138) กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเป็นการฝึกความรู้สึกให้เป็นอิสระเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำที่เป็นลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา จริงใจ และลงท้ายผลก็คือ เป็นการแสดงความรู้สึกออกมาได้อย่างเหมาะสมถูกกาลเทศะ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม เป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม โดยสามารถแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของตนทั้งด้านคำพูด และท่าทาง ได้อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา รวมถึงการช่วยเสริมสร้างให้บุคคลมีความมั่นใจในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล

2.4 องค์ประกอบของพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

อัลเบอร์ตี และ เอ็มมอนส์ (Alberti and Emmons, 1982 : 31-32) กล่าวว่า ในการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออกนั้น ผู้เข้ารับการฝึกต้องได้รับการฝึกเป็นพิเศษในเรื่องต่อไปนี้

1. การประสานสายตา (Eye Contact) เพื่อสนทนากับผู้ใด ผู้พูดสามารถที่จะมองประสานสายตากับผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังทราบถึงความรู้สึกจริงใจเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังพูดอยู่

2. การวางตัว (Body Posture) เรื่องราวที่กำลังพูดจะมีน้ำหนักมากขึ้น ถ้าหากว่าผู้พูดเว้นระยะห่างจากตัวผู้ฟัง หรือการยืน การนั่ง การโน้มตัวเข้าหาผู้ฟังหรือการวางตัวให้ตรงเป็นไปอย่างเหมาะสม

3. การแสดงท่าทาง (Gesture) เรื่องราวที่จะพูดจะมีความหนักแน่นยิ่งขึ้น ถ้าหากมีการแสดงท่าทางเหมาะสม

4. การแสดงออกทางใบหน้า (Facial Expression) ผู้ที่จะแสดงพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม จะต้องสามารถแสดงสีหน้าได้ตรงกับเรื่องราวที่กำลังพูด เช่น จะแสดงให้ผู้อื่นรับรู้ว่าตนกำลังโกรธ แต่สีหน้าที่แสดงออก กลายเป็นยิ้มแย้ม หรือหัวเราะแม้ว่าการแสดงออกทางสีหน้าไม่สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังพูด

5. น้ำเสียงการสะท้อนและระดับเสียง (Voice Tone, Reflection and Volume) การพูดเสียงเรียบ เสียงกระซิบ จะเป็นการยากที่จะชักจูงผู้อื่นให้เชื่อ ในการทำในทำนองเดียวกัน เสียงตะโกนก็เป็นอุปสรรคในการสื่อสารกับผู้อื่น ดังนั้น การใช้ระดับเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ที่เหมาะสมในการสนทนาจะเป็นการชักจูงใจให้เชื่อถือได้โดยไม่ต้องใช้การขู่บังคับ

6. จังหวะในการพูด (Timing) การแสดงออกด้วยความสมัครใจจะเป็นเป้าหมายของผู้ที่ต้องการความกล้าในการแสดงออก แต่บางครั้งจะลังเลใจ จะสะท้อนผลที่ได้จากการแสดงออก แต่อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจเลือกจังหวะ อันเหมาะสมนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็น

7. เนื้อหาที่จะพูด (Content) บุคคลมักจะมี ความลังเลใจอยู่นานเพราะไม่รู้ถึงความรู้สึกที่แท้จริงของผู้พูดในขณะนั้นได้

ดังนั้น การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกนี้ จึงเป็นการฝึกทักษะทั้งด้านภาษาท่าทาง (Non-Verbal) และการฝึกภาษาถ้อยคำ (Verbal)

2.5 ขนาดของกลุ่มและระยะเวลาในการฝึก

การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกนั้น สามารถทำได้ทั้ง เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ดังที่ หลุยส์ จัปาเทศ (2533 : 137) กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกนั้นอาจจะทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่มก็ได้ แต่มีความเชื่อว่าการทำเป็นกลุ่มโดยทั่วไปแล้วจะได้รับผลดีกว่าการฝึกเป็นรายบุคคล เช่น การฝึกเป็นกลุ่ม สมาชิกจะได้รับการกระตุ้นหรือการเสริมแรงจากเพื่อนสมาชิก การฝึกฝนเป็นกลุ่มสมาชิกจะได้เรียนรู้ความแตกต่างของสมาชิกในกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มสามารถที่จะยอมรับสิทธิของเพื่อนสมาชิกที่เสนอเหตุผลตามสิทธิเขา เป็นต้น

แคนเฟอร์ และ โกลด์สไตน์ (พรทิพย์ ทรัพย์สิน. 2532 : 31 ; อ้างอิงมาจาก (Kanfer and Goldstein. 1975) กล่าวว่าขนาดของกลุ่มที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมแสดงออกควรมีสมาชิกตั้งแต่ 8-10 คน ส่วนจำนวนครั้งที่ใช้ในการฝึกควรเป็น 6-8 ครั้ง จะทำให้การฝึกได้ผลดีที่สุด

อัลเบอร์ตี และ เอมมอนส์ (Alberti and Emmons. 1982 : 157) กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมแสดงออกนี้ ถ้ากลุ่มมีขนาด 5-12 คน โดยเวลาที่ใช้ในการฝึกทั้งหมด 5-6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ก็จะทำให้การฝึกมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับการฝึกที่มีระยะเวลานาน

ฟลาวเวอร์ และ บูเรม (ยุพิน กองธรรม. 2532 : 21 ; อ้างอิงมาจาก Flowers and Booraem. 1980) มีความเห็นว่าการฝึกพฤติกรรมแสดงออก สามารถใช้ได้กับบุคคลทุกประเภท ทั้งคนใช้ภายในและคนใช้ภายนอก ผู้ที่มีปัญญาในคลินิกจิตบำบัดตลอดจนนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา ขนาดของกลุ่มที่ฝึกได้ผลคือ 8-10 คน จำนวนครั้งที่เหมาะสมคือ 6-12 ครั้ง

นอกจากนี้ วิล และ คอปแลน (จันทร์ฉาย พัทธ์ศิริกกุล. 2532 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Wilk and Coplan. 1977 : 461) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกพฤติกรรม

แสดงออกที่เหมาะสมว่าควรมีสมาชิก 8 คน เพื่อให้ทุกคนที่ได้รับการฝึกได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ได้รับการเสริมแรงทางบวกจากกลุ่มและผู้นำกลุ่มโดยทั่วถึง และช่วงเวลาที่เหมาะสมคือ ครั้งละ 1.30-2 ชั่วโมง ประมาณ 4-8 ครั้ง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มควรมีสมาชิก 8-10 คน และเวลาที่ใช้ในการฝึกประมาณ 4-8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ครั้งละ 1-2 ชั่วโมง

2.6 เทคนิคต่าง ๆ ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก

มอริส (Morris. 1975 : 252-256) กล่าวถึงวิธีการและเทคนิคในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่สำคัญ ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) คือการกำหนดสถานการณ์ขึ้นตามสถานการณ์ที่เป็นปัญหา แล้วให้ผู้มีบทบาทได้ฝึกซ้อมการแสดงออกที่เหมาะสม ในแต่ละสถานการณ์
2. การแสดงแบบ (Modeling) คือ การแสดงตัวอย่างให้ดู ใช้เมื่อจะเป็นแบบอย่างในการตอบสนองที่เห็นว่าเหมาะสม เพราะผู้ที่เข้ารับการฝึก สามารถปฏิบัติตามได้ในสถานการณ์การฝึก โดยผู้ฝึกจะเป็นผู้แสดงแบบหรือหาแบบอย่างมาให้ดู ได้แก่ ผู้ช่วยหรืออุปกรณ์อื่น ๆ ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง เทปบันทึกเสียง เป็นต้น

3. การให้รางวัลและการให้คำแนะนำ (Reward and Coaching) เป็นการให้การเสริมแรงแก่ผู้เข้ารับการฝึก ให้มีแรงจูงใจ เพื่อให้ความถี่และความเข้มข้นของพฤติกรรมที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติม แต่การชมเชยว่าเขาแสดงได้ดีหรือก้าวหน้าเพียงใด ยังไม่เป็นการเพียงพอ ต้องให้ข้อเสนอแนะเชิงจูงใจต่อพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมา เพื่อให้เขาเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด

แลงริช (Langrish. 1986 : 72-73) การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกนั้น ควรคำนึงถึงความต้องการของสมาชิกด้วยว่าเขาต้องการฝึกพฤติกรรมในด้านใดแต่อย่างไรก็ตามในโปรแกรมการฝึกนั้น ต้องประกอบด้วย

1. ให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจถ้าพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าวทางตรงและพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ทั้งของตนเองและบุคคลอื่น
2. ให้เรียนรู้ถึงพฤติกรรมที่สมาชิกต้องการแสดงออกอย่างเหมาะสม

3. ฝึกพฤติกรรมที่สมาชิกต้องการ โดยการฝึกซ้อมและแสดงบทบาทพฤติกรรม
4. ให้นำกลับไปฝึกแสดงที่บ้าน หรือในสถานที่จริง
5. ประเมินผลจากการกลับไปฝึกที่บ้านหรือในสถานที่จริง

โพเดอร์ (จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล. 2532 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Foder. 1980 : 504-508) ได้กล่าวถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก พอสรุปได้ดังนี้

1. การให้คำแนะนำ (Coaching) ผู้นำหรือผู้ฝึกจะให้การแนะนำแก่ผู้รับการฝึก หรือส่งเสริมหรือทำให้เกิดความเข้าใจในการฝึกทักษะ ในการแสดงออกมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางฝึกปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก
2. การแสดงตัวแบบ (Modeling) ผู้ทำการฝึกจะสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกที่ผู้ทำการฝึก และผู้รับการฝึกคนอื่น ๆ สาธิต หรือแสดงแบบอย่างให้ดู นอกจากนี้อาจสังเกตจากเทปบันทึกภาพ เพื่อให้ผู้รับการฝึกเกิดการเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม
3. การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) เป็นการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหา แล้วให้ผู้รับการฝึก ซึ่งมีการแสดงออกซึ่งไม่เหมาะสมถึงสภาพนั้น แล้วแสดงเป็นตัวเอง
4. การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral Rehearsal) การให้ผู้เข้ารับการฝึก ได้ซ้อมบทบาทพฤติกรรมที่ตนเองมีความต้องการจะแสดงออกต่อบุคคลอื่นก่อนที่จะไปแสดงพฤติกรรมนั้นจริง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น
5. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ผู้นำการฝึกและผู้รับการฝึกจะเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ที่ได้ปฏิบัติหลังจากได้ฝึกในแต่ละทักษะแล้ว
6. การให้แรงเสริม (Reinforcement) การที่ผู้นำ หรือผู้รับการฝึกซึ่งจะเป็นสมาชิกของกลุ่มให้คำชมเชย ให้กำลังใจ และให้ความสนับสนุนในพฤติกรรมตามที่เหมาะสมแก่ผู้ฝึกปฏิบัติ
7. การทำการบ้าน (Assigning Homework) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกมีประสบการณ์มากขึ้น จึงให้ผู้เข้ารับการฝึกไปฝึกต่อที่บ้าน

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก

งานวิจัยในประเทศ

พรทิพย์ ทรัพย์สิน (2532 : 72-73) ได้ศึกษาผลการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาทราบว่านักเรียนที่รับการศึกษาคพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม มีพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาและท่าทางลดลง

ยุพิน กองธรรม (2532 : 73-75) ได้ศึกษาผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเพื่อลดความก้าวร้าวของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก มีความก้าวร่ววน้อยกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก

จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล (2531 : 57) ได้ศึกษาผลของการจัดโปรแกรมการศึกษา ความกล้าแสดงออกต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ผลของการศึกษาทราบว่า ผลทดลองที่ได้รับจากการฝึกความกล้าแสดงออกมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก

อารีย์ ลีลา (2535 : 16) ได้ศึกษาผลของพฤติกรรมแสดงออก ที่มีต่อการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำรอบ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ผลการศึกษาทราบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนดีขึ้นกว่าก่อนได้รับการฝึก

งานวิจัยในต่างประเทศ

ลี ฮอลล์เบอร์ค และ แฮชชาร์ด (Lee, Hallberg and Hassard 1979 : 459-461) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 9 จำนวน 30 คน เป็นชาย 24 คน หญิง 6 คน ที่มีพฤติกรรม

ก้าวร้าวที่เพื่อนเป็นผู้คัดเลือก กลุ่มตัวอย่างนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ของรัฐบาลในลอนดอน ออนเทรีโร และแคนาดา โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่ฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
2. กลุ่มลวง
3. กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกใด ๆ ผลการศึกษาทราบว่านักเรียนได้รับการฝึก

พฤติกรรมการกล้าแสดงออกจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทั้งต่างประเทศ และในประเทศสรุปได้ว่า การฝึกพฤติกรรมแสดงออกนั้น เป็นวิธีที่สามารถเปลี่ยนแปลงให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตัวเองและรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตนได้ถูกต้องกับบุคคลและ โอกาสทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

3.1 ความหมายและจุดมุ่งหมายของการสังเกต

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 28) ได้ให้ความหมายของการสังเกตว่าจะต้องเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดง กระทำ หรือตอบโต้ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่งและจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ นับได้ ได้ยินได้ และวัดได้โดยใช้เครื่องมือด้วยการใช้การสังเกต โดยอาศัยอวัยวะสัมผัสของผู้สังเกตโดยตรง และจุดมุ่งหมายของการสังเกตเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษา แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมไว้นั้นไปวิเคราะห์ต่อไป จะได้ทราบว่าพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับนั้นเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

ส่วน กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527 : 32-34) ได้ให้ความหมายของการสังเกตว่าหมายถึงการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมี "จุดมุ่งหมาย" โดยการใช้อวัยวะสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน โดยเฉพาะตาและหูในการพิจารณาสิ่งนั้น ๆ และการ

สังเกตจะต้องมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอนล่วงหน้าก่อนการสังเกต และได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะนำได้ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ข้อเท็จจริงนี้อาจได้เป็นครั้งแรกหรืออาจจะได้เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียด ซึ่งเคยได้รับคำบอกเล่าจากผู้อื่น
2. เพื่อเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกตว่ามีลักษณะปกติหรือไม่เพื่อใช้ประกอบการแนะนำบุคคลให้เป็นบุคคลที่ดีมีประสิทธิภาพในสังคมต่อไป
3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการซึ่งอาจเป็นปัญหาแต่ไม่มีผู้ใดทราบ เพื่อนำมาใช้ในการให้คำปรึกษาและแนะนำต่อไป
4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบ และไวต่อการมีปฏิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อมจนเป็นผู้ที่ปรับปรุงตัวได้ดีและรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

สำหรับจุดมุ่งหมายของการสังเกตนั้น สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526 : 264) กล่าวว่า การสังเกตพฤติกรรมนั้นจะทำให้นักปรับพฤติกรรมได้ข้อมูลพื้นฐาน (Baseling Data) ของพฤติกรรมที่ต้องการที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้นักปรับพฤติกรรมสามารถตัดสินใจอย่างถูกต้องว่าพฤติกรรมใดควรจะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง

จากเอกสารข้างต้น การสังเกตเป็นการพิจารณาพฤติกรรมที่บุคคลแสดง กระทำหรือตอบโต้ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง และจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ นับได้ ได้ยิน และวัดได้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมใดจะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

3.2 หลักในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526 : 264) กล่าวว่าหลักในการสังเกตพฤติกรรม นั้น ผู้สังเกตพฤติกรรมพึงยึดหลักดังต่อไปนี้

1. เลือกและกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้เห็นเด่นชัด พฤติกรรมที่ควร จะเลือกเพื่อสังเกตนั้น ควรจะเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานของห้อง เรียนและ ครูคิดว่ามีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนมากที่สุด นอกจากนี้พฤติกรรมที่สังเกตควร เป็น พฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ

2. เลือกผู้สังเกตพฤติกรรม ผู้สังเกตสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

2.1 นักเรียนสังเกตตนเอง คือการให้ผู้ที่พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของตนเอง

2.2 บุคคลอื่นเป็นผู้สังเกตซึ่งอาจจะเป็นครู หรือเพื่อนนักเรียนด้วยกันเป็นผู้ สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม วิธีนี้ค่อนข้างจะให้ข้อมูล ใกล้ เคียงกับความเป็นจริงมากกว่าวิธีแรก เพราะว่าผู้สังเกตนั้นมีแนวโน้มที่จะลำเอียงน้อยกว่าผู้ที่ จะ ต้องการพัฒนาพฤติกรรมเอง อีกทั้งวิธีนี้สามารถที่จะตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตได้โดย การใช้ผู้สังเกตมากกว่า 1 คนขึ้นไป สังเกตพฤติกรรมเดียวกัน ของคนคนเดียวกัน ซึ่งถ้าผู้สังเกต พฤติกรรมทั้งสองคน สังเกตได้ใกล้เคียงกันหรืออย่างน้อยที่สุด เห็นพ้องต้องกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ก็นับได้ว่าข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรงสูง

ข้อควรพิจารณาว่าใครจะเป็นผู้สังเกตนั้นมีอยู่ 4 ข้อด้วยกัน คือ

1) ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมนั้นไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับหรือไม่เห็นคุณค่าของการ สังเกตพฤติกรรมก็ไม่ควรที่จะให้เป็นผู้สังเกต

2) ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมนั้น สามารถจะอยู่ในเวลา และสถานการณ์ที่ พฤติกรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นได้หรือไม่

3) ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมจะรู้ได้ไหมว่าพฤติกรรมที่ตนกำลังสังเกตอยู่นั้นเกิด ขึ้นเมื่อใด

4) ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมมีความอดทน และรู้ถึงขบวนการสังเกตพฤติกรรม เพียงพอไหม

3. เลือกสถานที่ทำการสังเกตพฤติกรรม ในการเลือกสถานที่นั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของครูว่าต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในสถานที่ใด อาจจะเป็นห้องเรียนในห้องสมุด หรือบ้านของนักเรียนก็ได้

4. เลือกเวลาที่จะทำการสังเกตพฤติกรรม การเลือกเวลานี้ ควรจะเลือกพฤติกรรมที่ต้องการจะสังเกตเกิดขึ้นบ่อยที่สุด และการเลือกเวลานั้นควรจะใช้วิธีการสุ่มเวลา ซึ่งหมายความว่า ผู้สังเกตจะไม่ทำการสังเกตพฤติกรรมหนึ่ง ในเวลาเดียวกันของวันเดียวกันแต่การสุ่มสังเกตหลาย ๆ เวลาของวันเดียวกันได้ เช่น ตอนเช้า ตอนบ่าย และตอนก่อนเวลาเลิกเรียน เป็นต้น ช่วงของการสังเกตโดยการสุ่มเวลานั้นจะทำให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากไม่มีพฤติกรรมใดที่จะเกิดบ่อยในช่วงเวลาเดียวกันตลอดเวลา

5. เลือกแบบบันทึกให้เหมาะสม แบบบันทึกพฤติกรรมนั้นผู้ทำการสังเกตควรจะเป็นผู้ทำขึ้นเอง โดยมุ่งให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ศึกษา

ในการสังเกตพฤติกรรมนั้น ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 28-35) กล่าวว่า การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นผู้ถูกสังเกตจะต้องไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต โดยผู้สังเกตจะต้องอยู่ในห้อง สังเกตพฤติกรรมหรือนั่งอยู่ในชั้นเรียน หรือนั่งอยู่ในที่ที่เหมาะสมที่สุดใกล้นักเรียนคนใดคนหนึ่งจนเกินไป อีกทั้งจะต้องไม่แสดงความสนใจนักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษและไม่ควรให้นักเรียนเห็นแบบบันทึกพฤติกรรมด้วย

ส่วนการบันทึกพฤติกรรมนั้น มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดลักษณะพฤติกรรมที่ประสงค์ จะสังเกตและบันทึกก่อนการดำเนินการสังเกต และการบันทึกพฤติกรรมจำเป็นจะต้องกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่พึงปรารถนาจะสังเกตและบันทึกให้ชัดเจนเพื่อจะได้สังเกตได้บันทึกพฤติกรรมนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

2. ลักษณะของการบันทึกพฤติกรรม ผู้สังเกตอาจจะบันทึกความถี่หรือจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่ประสงค์ จะสังเกตเกิดขึ้นในเวลาที่กำหนดหรือผู้สังเกตอาจจะแบ่งเวลาออกเป็นช่วง ๆ แล้วนับจำนวนช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษา

ในการบันทึกพฤติกรรมนั้น อาจกำหนดรหัสในการบันทึกพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษา เช่น ด. หมายถึง ตีเพื่อน

ท. หมายถึง ทำงานตามที่ควรสั่ง

1. หมายถึง คุยกับเพื่อน เป็นต้น

แล้วบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต โดยเขียนรอยขีดพฤติกรรมชัดเจน

(/) ทับตัวอักษรหรือตัวเลขที่เป็นรหัสของพฤติกรรมนั้น ๆ

3. การเลือกแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการจะศึกษา ได้ถูกต้องและสอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการจะศึกษา และจุดมุ่งหมายของการปรับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ การเลือกสังเกตพฤติกรรม อาจจะเลือกสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเหตุการณ์ (Even Sampling) หรือแบบสุ่มเวลา (Time Sampling)

ก. การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเหตุการณ์ เป็นการเลือกสังเกตเฉพาะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เท่านั้น โดยนับจากความถี่ หรือจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่ต้องการที่ประสงค์จะศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เกิดขึ้น การกำหนดช่วงเวลาที่สั้นหรือยาวเพียงใดนั้น จะขึ้นกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาการปรับพฤติกรรมนั้น ๆ เพราะฉะนั้นช่วงเวลาอาจจะเป็นช่วงสั้น ๆ เช่น 3 นาที 5 นาที 5 วินาที 10 วินาที ก็ได้ และเพื่อความเที่ยงของการสังเกตพฤติกรรมดังกล่าว ควรจะสังเกตและบันทึก ความถี่ของพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษาที่เกิดขึ้นในแต่ละหลาย ๆ ช่วงด้วย

ข. การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเวลา เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตแบ่งเวลาออกเป็นช่วง ๆ แล้วนับเฉพาะเวลาที่เกิดพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษานั้นเอง ผู้สังเกตจะสังเกตเพียง 1 ครั้งในแต่ละช่วงเวลา

สำหรับพฤติกรรมที่ควรจะใช้การสังเกตแบบสุ่มเวลา ได้แก่พฤติกรรมที่เกิดอย่างต่อเนื่อง ยากที่จะนับความถี่ได้ เพราะฉะนั้นจึงนับจำนวนช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษา ส่วนเกณฑ์การนับช่วงเวลานั้นจะต้องกำหนดให้แน่นอน โดยจะต้องให้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการจะศึกษาและจุดมุ่งหมายของการปรับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ เช่น สังเกตพฤติกรรมช่วง 5 นาที ทุก ๆ 6 นาที เป็นเวลา 1 ชั่วโมง เพราะฉะนั้น ในเวลา 1 ชั่วโมง จะสังเกตพฤติกรรมได้ 10 ครั้ง ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตนี้จะเป็นพฤติกรรมของนักเรียนคนนั้น ๆ ในช่วงเวลานั้น ๆ

เนื่องด้วยการสังเกตแบบสุ่มเวลา สามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตได้ ครั้งละหลาย ๆ คน โดยการสลับช่วงเวลาละ 1 คน เช่น สังเกตพฤติกรรมการตั้งใจทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน แล้วใช้เวลาในการสังเกตช่วงละ 10 นาที เพราะฉะนั้น ในช่วงเวลาที่ 1 จะสังเกตพฤติกรรมนักเรียนคนที่ 1 ช่วงเวลาที่ 2 สังเกตนักเรียนคนที่ 2 จนครบทั้ง 20 คน จะใช้เวลา 200 วินาที แล้วก็กลับมาเริ่มต้นสังเกตนักเรียนคนที่หนึ่งอีก จนครบ 20 คน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะสามารถแยกได้เป็นพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนหรือรวมเป็นพฤติกรรมของนักเรียนทั้ง 20 คนได้

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526 : 267-273) ได้กล่าวถึงหลักการบันทึกพฤติกรรมไว้ดังนี้ คือ

1. บันทึกความถี่ของพฤติกรรม หมายถึงการบันทึกจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ เช่น การบันทึกจำนวนครั้งที่ ด.ช. สมชาย ยกมือขึ้นเพื่อถามคำถามในชั่วโมงวิทยาศาสตร์ พฤติกรรมที่สามารถบันทึกด้วยความถี่ได้นั้น จะต้องเป็นพฤติกรรมที่ไม่ต่อเนื่อง เวลาของการแสดงพฤติกรรมแต่ละครั้งใกล้เคียงกัน และจะต้องใช้เวลาในการรับบันทึกแต่ละวัน การบันทึกพฤติกรรมแบบบันทึกความถี่นั้น เพียงแต่ทำรอยคะแนนของจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเท่านั้น

2. บันทึกช่วงเวลาของพฤติกรรมหมายถึง การบันทึกพฤติกรรมตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้นซึ่งสามารถใช้บันทึกพฤติกรรมได้ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่องก็ตาม โดยผู้ที่ทำการบันทึกจะต้องกำหนดเวลาที่บันทึกให้แน่นอนก่อน เช่น ต้องการจดบันทึกพฤติกรรมการคุยในช่วงเวลา 30 นาที ในวิชาคณิตศาสตร์ ก็ต้องแบ่งเวลา 30 นาที นั้นออกเป็นช่วงเวลาดัง ๆ เท่า ๆ กัน อาจจะเป็นช่วงเวลา 20 วินาที หรือ 1 นาที ก็ได้ตามแต่ต้องการ ส่วนการบันทึกพฤติกรรมก็จะพิจารณาว่า พฤติกรรมที่ต้องการบันทึกนั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นหรือไม่ ถ้าไม่เกิดขึ้นให้ใส่ 0 ลงในช่องเวลานั้น แต่ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกนั้นเกิดขึ้นมากกว่า 1 ครั้ง ในช่วงเวลานั้นก็ตามให้นับเวลาเพียง 1 ครั้งเท่านั้น โดยเขียนเลข 1 ลงในช่วงเวลาที่เกิดขึ้นด้วย

3. บันทึกระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หมายถึง การบันทึกพฤติกรรมตามระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะใช้บันทึกพฤติกรรมที่มีความต่อเนื่องเป็นหลักวิธีการบันทึกแบบนี้เพียงแต่ใช้นาฬิกาจับเวลาแล้วดูว่าพฤติกรรมนั้นใช้เวลานานเท่าใด ทำเช่นนั้นเรื่อยไปจนกระทั่งหมดเวลาที่สังเกตพฤติกรรม

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต หาได้จากสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต 2 คน ซึ่งใช้เวลาในการสังเกต 2 สัปดาห์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องตั้งแต่ 80 ขึ้นไป การสังเกตนั้นจึงจะเชื่อถือได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Wright. 1966 ; Sulzer and Mayer. 1972 และ ชัยพร วิชาวุธ. 2523) โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่มีทิศทางตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่มีทิศทางตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่มีทิศทางต่างกัน}}$$

3.3 วิธีการเสนอข้อมูลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรม

วิธีการเสนอข้อมูลนั้น นิยมเสนอในรูปของกราฟ และนิยมเสนอในรูปของกราฟเส้น ซึ่งในกราฟรูปเดียวนั้น อาจจะเสนอเพียงพฤติกรรมเดียวหรือหลาย ๆ พฤติกรรมของบุคคลคนเดียวหรือของหลาย ๆ บุคคลก็ได้ เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรมเดียวของหลาย ๆ บุคคล หรือหลายพฤติกรรมของบุคคลเดียวในการสร้าง โปรแกรมเพื่อที่จะพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เส้นกราฟนี้จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างชัดเจน การเสนอข้อมูลด้วยกราฟนั้นจะต้องบอกถึงพฤติกรรมที่สังเกตวันเวลาที่สังเกต อีกทั้งบุคคลที่สังเกตด้วย (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2526 : 20)

3.4 ประโยชน์ของการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536 : 39-40) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมไว้ดังนี้

1. จะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเลือกสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษาได้ถูกต้อง
2. จะช่วยให้ผู้สังเกต สามารถเลือกวิธีปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับและเป้าหมายของพฤติกรรมชนิดนั้น ๆ
3. จะช่วยให้ทราบถึงทิศทาง ของพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับนั้นว่าเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

4. จะช่วยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมพื้นฐาน ที่ได้เปลี่ยนแปลงภายหลังการปรับแล้ว และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสังเกตเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาตามหลักพฤติกรรมที่จะสังเกตจะต้องเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก กระทำตอบโต้ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง และจำเป็นต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถเห็นได้ นับได้ ได้ยินได้ และวัดได้ โดยใช้เครื่องมือโดยการสังเกต โดยอาศัยวิธีระดมสมองของผู้สังเกตโดยตรงเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษา แล้วนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้นั้นไปศึกษาต่อไป เพื่อจะได้ทราบว่าพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับนั้นเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด ด้วยเหตุนี้ในระหว่างการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ศึกษา ผู้สังเกตจะต้องกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะสังเกตและบันทึกให้ชัดเจน โดยจะต้องทราบถึงประเภทของพฤติกรรมที่จะศึกษา ลักษณะของการบันทึกพฤติกรรม เลือกแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตลอดจนประโยชน์ของการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมด้วย

บทที่ 3

✓ วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2539 ที่มีมารยาทต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 67 คน

✓ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2539 ที่มีมารยาทต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 16 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรโดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่ปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 ประเมินมารยาทของนักเรียนจำนวน 270 คน ตามแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วผู้วิจัยเลือกนักเรียนที่มีมารยาทต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 67 คน
2. ผู้วิจัยสังเกตมารยาทของนักเรียนในคาบกิจกรรมแนะแนวอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้แบบประเมินเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษา ผลการสังเกตมารยาทของนักเรียนสอดคล้องกับการประเมินของอาจารย์ที่ปรึกษา
3. ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนที่ได้จากข้อ 2 เพื่อสอบถามความสมัครใจเข้าร่วมทดลองปรากฏว่านักเรียนสมัครใจทุกคน แล้วผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมา จำนวน 16 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน

✓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินมารยาทของนักเรียน
2. แบบบันทึกมารยาทของนักเรียน
3. โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกในเรื่องมารยาทของนักเรียน
4. โปรแกรมการสอนแบบปกติในเรื่องมารยาท

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินมารยาทของนักเรียน

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทของนักเรียน และการสร้างแบบประเมินและประเมินมารยาทของนักเรียน

1.2 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมที่เป็นมารยาทของนักเรียน และสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับมารยาทของนักเรียน

1.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลจาก 1.1 และ 1.2 มาสร้างแบบสอบถามมารยาทของนักเรียน โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาดอบ และประเมิน แล้วจัดอันดับมารยาทที่ไม่เหมาะสมจากมากไปหาน้อย 10 อันดับแรก แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นแบบประเมินมารยาทของนักเรียนนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบ ได้แก่ อาจารย์พรณพิศ วาณิชการ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา

1.4 นำแบบประเมินมารยาทที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำการประเมินเพื่อคัดนักเรียนเข้ากลุ่ม(ดังรายละเอียดภาคผนวก)

2. แบบบันทึกมารยาทของนักเรียน เป็นแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัย เกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมเรื่องของมารยาท และการสังเกตรวมถึงการบันทึกจากการสังเกต

2.2 สร้างแบบบันทึกมารยาทแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์พรณพิศ วาณิชการ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา พิจารณาสถานการณ์ และลักษณะพฤติกรรมที่สังเกต ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยครั้งนี้

2.3 นำแบบบันทึกมารยาทของนักเรียน ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการวิจัย (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

ขั้นตอนการสังเกต

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ และแบบบันทึกมารยาทให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง
2. การสังเกตในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ และพฤติกรรมของนักเรียนตามแบบบันทึกมารยาทของนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตมารยาทของนักเรียนตามสถานการณ์ที่กำหนด ก่อนและหลังการทดลอง

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

การสังเกตในครั้งนี้เป็นการสังเกตมารยาทของนักเรียน ตามสถานการณ์ที่กำหนดจึงหาความเชื่อมั่นของการสังเกตโดยใช้วิธีของวิลเลียม เอ สกอตต์ (William A. Scott) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 134) ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$N = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

N หมายถึง ความเชื่อมั่นของการสังเกต

P_o หมายถึง อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกต ได้ตรงกันของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งได้ผลต่างระหว่าง 1.00 กับค่าผลรวมของผลต่างระหว่างร้อยละของค่าสังเกตพฤติกรรมของผู้สังเกต 2 คน

P_e หมายถึง อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จากสัดส่วนของคะแนนพฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุดและรองลงมา โดยเลือกจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่งก็ได้ นำค่าทั้ง 2 มายกกำลังสอง แล้วนำมารวมกัน

3. โปรแกรมการฝึกปฏิบัติการแสดงออกในเรื่องมารยาทของนักเรียนโดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเทคนิค และขั้นตอนเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการแสดงออก และมารยาทที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายในการวิจัย

3.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างโปรแกรมการฝึกปฏิบัติการแสดงออก ในเรื่องมารยาทของนักเรียน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 สร้างโปรแกรมการฝึกปฏิบัติการแสดงออก ในเรื่องมารยาทของนักเรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

3.4 นำโปรแกรมการฝึกปฏิบัติการแสดงออกในเรื่องมารยาทของนักเรียนให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์พรณิศ วาณิชการ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของการฝึก เนื้อหาและกิจกรรม

3.5 นำโปรแกรมการฝึกปฏิบัติการแสดงออก ในเรื่องมารยาทของนักเรียนได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ที่มีในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน เพื่อศึกษาข้อบกพร่องทางด้านภาษาและระยะเวลาในการฝึก แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

โปรแกรมการฝึกปฏิบัติการแสดงออกในเรื่องมารยาทของนักเรียนนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือในวันจันทร์ และวันพุธ จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง เวลา 15.45 - 16.45 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติ ในเรื่องมารยาทของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ และเนื้อหาเช่นเดียวกับโปรแกรมการฝึกปฏิบัติการแสดงออก ในเรื่องมารยาทของนักเรียน

4.2 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์พรณิศ วาณิชการ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของการเรียน เนื้อหา และกิจกรรม

4.3 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนชั้น ม. 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เพื่อศึกษาข้อบกพร่องเกี่ยวกับภาษา และระยะเวลาที่ใช้ในการสอน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

โปรแกรมการสอนแบบปกตินี้ ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง เวลา 15.45-16.45 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

การเตรียมการทดลอง

1. การเตรียมผู้สังเกต

1.1 เลือกผู้ช่วยวิจัย 1 คน เพื่อช่วยสังเกตโดยกำหนดให้ผู้ช่วยวิจัยในครั้งนี้เป็นอาจารย์ฝ่ายวัดผลโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

1.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ศึกษาทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก รวมถึงลักษณะมารยาทและแบบบันทึกมารยาทให้เข้าใจตรงกันเพื่อสามารถใช้นบันทึกได้อย่างถูกต้อง

1.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ฝึกสังเกตและบันทึกมารยาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างตามสถานการณ์ที่กำหนด 6 สถานการณ์ โดยให้เป็นสถานการณ์คู่ขนาน ก่อนการทดลอง 3 สถานการณ์ และหลังการทดลอง 3 สถานการณ์ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตจนกระทั่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกต .90 ขึ้นไป

2. การเตรียมสถานการณ์

2.1 ศึกษาแนวทางในการกำหนดจำนวนสถานการณ์ และระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกต จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 สืบรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับมารยาทของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดสถานการณ์

2.3 สร้างสถานการณ์การสังเกต ก่อนการทดลอง 3 สถานการณ์ หลังการทดลอง 3 สถานการณ์ โดยให้มีลักษณะคู่ขนานกัน และใช้เวลาสังเกตสถานการณ์ละ 5 นาที

2.4 นำสถานการณ์ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์พรณพิศ วาณิชการ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านภาษา และความเป็นคู่ขนานกันของสถานการณ์ก่อนและหลังการทดลอง

2.5 นำสถานการณ์จากข้อ 2.4 มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 67) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
R _E	T ₁	X	T ₂
R _C	T ₁	~X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

- R_E แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลอง
- R_C แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มควบคุม
- T₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- T₂ แทน การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- X แทน การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในเรื่องของมารยาทนักเรียน
- : ~X แทน การสอนแบบปกติเกี่ยวกับมารยาทของนักเรียน

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนทดลอง ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย สังเกตมารยาทของนักเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบบันทึกมารยาทของนักเรียน เพื่อบันทึกไว้เป็นคะแนน Pretest โดยสังเกตตามสถานการณ์ที่กำหนด 3 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 5 นาที (Johnson. 1986:231)
2. ขณะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้เวลาดังนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลอง ฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในเรื่องของมารยาทหลังเลิกเรียนเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือวันจันทร์ และวันพุธ จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง เวลา 15.45 - 16.45 น. ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2539 ถึงวันที่ 18 ธันวาคม 2539
 - 2.2 กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนแบบปกติในเรื่องของมารยาท หลังเลิกเรียนเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง เวลา 15.45 - 16.45 น. ตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2539 ถึงวันที่ 19 ธันวาคม 2539
3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแสดงมารยาทตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยบันทึกการสังเกตมารยาทของนักเรียนไว้เป็นคะแนน Posttest โดยสังเกตตามสถานการณ์ที่กำหนด 3 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 5 นาที ซึ่งสถานการณ์จะมีลักษณะคู่ขนานกับสถานการณ์ในข้อ 1
4. นำผลจากข้อ 1 และข้อ 3 ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

วิธีจัดการกับข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่ามัธยฐาน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 147-148)
 - 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 149-150)
2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเชื่อมั่นของการสังเกต โดยใช้วิธีของ สกอตต์ (Scott) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 134)

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 เปรียบเทียบมารยาท ก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มโดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน(The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test) (นิกา ศรีไพโรจน์. 2523 : 91-92)

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของมารยาทระหว่างกลุ่ม โดยใช้การทดสอบของแมน-วิทนี (The Mann-Whitney U Test) (นิกา ศรีไพโรจน์. 2533 : 121)

บทที่ 4

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และการแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง และแปลความหมายของผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- Mdn แทน มัธยฐานมารยาทของนักเรียน
- Mdn_{diff} แทน มัธยฐานของผลต่างของมารยาทของนักเรียน
- Q.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของมารยาทของนักเรียน
- Q.D. diff แทน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ผลต่างของมารยาทของนักเรียน
- T แทน ผลรวม R ที่มีจำนวนน้อยกว่า ซึ่งใช้พิจารณาในการทดสอบของ
วิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test)
- U แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของ แมน-วิทนี (The Mann Whitney
U Test)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบมารยาทของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก
 ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบมารยาทของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก

กลุ่มทดลอง	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	8	6	0.625	
หลังการทดลอง	8	11	0.5	0**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกมีมารยาทดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก ทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองมีมารยาทดีขึ้น

2. เปรียบเทียบมารยาทของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อน และหลัง ได้รับการสอนแบบปกติ
 ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบมารยาทของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

กลุ่มควบคุม	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	8	6.5	1	
หลังการทดลอง	8	9.5	1.33	0**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีมารยาท
 ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการสอนแบบปกติทำให้นักเรียนในกลุ่มควบคุมมี
 มารยาทดีขึ้น

3. เปรียบเทียบผลต่างของมารยาทของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก และการสอนปกติ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบผลต่างของมารยาทของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก และหลังการได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn _{diff}	Q.D. diff	U
กลุ่มทดลอง	8	5.5	1.33	18
กลุ่มควบคุม	8	3.5	1.5	

จากตาราง 4 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีมารยาทแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกกับการสอนแบบปกติ ทำให้นักเรียนมีมารยาทไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทของนักเรียน ก่อนและหลัง ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก
2. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทของนักเรียน ก่อนและหลัง ได้รับการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทของนักเรียน ที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีมารยาทดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออก
2. นักเรียนมีมารยาทดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออก มีมารยาทดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2539 ที่มีมารยาทต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา 67 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2539 ที่มีมารยาทต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินมารยาทของนักเรียน
2. แบบบันทึกมารยาทของนักเรียน
3. โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกในเรื่องมารยาทของนักเรียน
4. โปรแกรมการสอนแบบปกติในเรื่องมารยาทของนักเรียน

การดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแสดงมารยาท ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ 3 สถานการณ์ เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2539 และวันที่ 8 พฤศจิกายน 2539 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้สังเกตและบันทึกมารยาทของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไว้เป็นคะแนน ก่อนการทดลอง (Pretest) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของการสังเกตในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เท่ากับ .92 และ .91 ตามลำดับ

2. การทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.1 กลุ่มทดลอง ดำเนินการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก ตามโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่กำหนดไว้ จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 15.45-16.45 น. ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2539 ถึงวันที่ 18 ธันวาคม 2539

2.2 กลุ่มควบคุม ดำเนินการสอนแบบปกติ ตามโปรแกรมการสอนแบบปกติ จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.45-16.45 น. ตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2539 ถึงวันที่ 19 ธันวาคม 2539

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แสดงมารยาทตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ 3 สถานการณ์ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2539 และวันที่ 24 ธันวาคม 2539 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้สังเกตและบันทึกมารยาทของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Postest) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สอดคล้องของการสังเกตในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เท่ากับ .90 และ .93 ตามลำดับ

4. นำคะแนนที่ได้จากการบันทึกการสังเกตมารยาทของนักเรียน ทั้ง 2 ครั้ง มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบมารยาทของนักเรียน กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับการฝึกพฤติกรรม การแสดงออก โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test)

2. เปรียบเทียบมารยาทของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test)

3. เปรียบเทียบผลต่างของมารยาทของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกพฤติกรรม การแสดงออก กับนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบของ แมน-วิทนี (The Mann-Whitney U Test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้า สรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนมีมารยาทดีขึ้น หลังจากที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีมารยาทดีขึ้น หลังจากที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออก กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีมารยาทแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ที่มีผลต่อมารยาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2539 พบว่า

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออก มีมารยาทดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา หลวงจอก (2536 : 64) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางแพปฐมวิทยา จังหวัดราชบุรี ที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กาญจนกมล สุวิฑารัตน์ (2537 : 58) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์ คลองหลวงวิทยา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีการปฏิบัติกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น หลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีมารยาทที่ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติ และได้สวมบทบาทสถานการณ์ในการฝึก ได้สังเกตพฤติกรรมจากการแสดงแบบอย่างเกี่ยวกับมารยาทที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนเห็น

แบบอย่างและเลียนแบบพฤติกรรมนั้น นอกจากนั้นยังได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม และผู้วิจัยยังได้ใช้เทคนิคการแนะนำ การให้การเสริมแรงรวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับ ตลอดจน การฝึกซ้อมพฤติกรรม และนำไปฝึกที่บ้านทำให้นักเรียนมีมารยาทที่เหมาะสมขึ้น

2. นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีมารยาทดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุษา อินทัญญา (2536 : 53) ที่ศึกษาพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสอนแบบปกติก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนา มารยาทของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะการสอนแบบปกติประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับมารยาท พร้อมด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น รูปภาพ เอกสารเนื้อหาและตัวอย่างสถานการณ์ ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ นักเรียนให้ความร่วมมือในการอภิปรายและตอบคำถาม เป็นอย่างดี นักเรียนมีความสนใจในการร่วมกิจกรรม และเห็นว่าการเรียนเรื่องมารยาทเป็น ประโยชน์สำหรับตนเอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนมีมารยาทดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีมารยาทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ แสดงว่าการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก และการสอนแบบปกติ สามารถพัฒนานักเรียนได้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่าทั้งการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก และการสอนแบบปกติ เป็นวิธีการ ที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับมารยาทที่ดีในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จากการสังเกตพบว่านักเรียนใน กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะพัฒนามารยาทของตนเอง รวมทั้ง ให้ความร่วมมือในการทดลองอย่างสม่ำเสมอ

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก และ นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีมารยาทดีขึ้นกว่าก่อนการได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออก และก่อนได้รับการสอนแบบปกติ เมื่อเปรียบเทียบมารยาทของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแล้ว พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีมารยาทไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกและการสอนแบบปกติ สามารถพัฒนา มารยาทของนักเรียนได้ดีขึ้นทั้งสองวิธี ดังนั้นการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกและการสอนแบบปกติ จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่ครูทั่ว ๆ ไป หรือครูแนะแนวจะเลือกนำไปใช้ได้ตามความพร้อมและความเหมาะสมกับโอกาส สถานที่และความพร้อมของผู้ใช้ คือถ้าผู้ใช้มีความชำนาญในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก ควรใช้วิธีดังกล่าว ถ้าไม่มีความชำนาญจึงเลือกใช้การสอนแบบปกติ

2. ผู้ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก ควรเป็นผู้ที่สมัครใจและพร้อมที่จะเข้ารับการฝึก เนื่องจากการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกนี้ นักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกกิจกรรม ทั้งในเรื่องการแสดงออกและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมถึงการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

3. ในการวิจัยครั้งนี้ ควรมีการปรับปรุงในการนำไปใช้ดังนี้

3.1 สถานที่ฝึกควรเป็นส่วน ปราศจากเสียงรบกวนและผู้ที่เดินผ่านไปมาน้อย เพื่อไม่ให้รบกวนสมาธิหรือเบี่ยงเบนความสนใจของผู้รับการฝึก และเพื่อให้ผู้ได้รับการฝึกแสดงออกได้โดยไม่ขัดเขิน

3.2 ผู้วิจัยใช้เวลาหลังเลิกเรียน ซึ่งนักเรียนเหนื่อยล้าจากการเรียน ในการวิจัยครั้งต่อไป ถ้าเลือกเวลาที่นักเรียนมีความพร้อมมากกว่านี้ อาจทำให้ผลการทดลองแตกต่างออกไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทดลองใช้การฝึกพฤติกรรมการแสดงออก พัฒนาพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ที่มีปัญหาอีก เช่น การพูดหน้าชั้นเรียน การสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ เป็นต้น

2. ควรศึกษาองค์ประกอบ หรือตัวแปรอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วยว่าตัวแปรใดบ้างที่มีผลต่อมารยาทของนักเรียน เช่น สิ่งแวดล้อมทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. การศึกษานุคตเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2527.
- กาญจนา กมล สุวิทย์รัตน์. ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- กาญจนา หลวงจอก. การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางแพะปฐมศึกษา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- การศาสนา, กรม. ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2521.
- กิตติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยการประเมินผลโครงการมารยาทของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม). กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม), 2532.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. มารยาทไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- _____ . ตำราวิชาชุดक्रमมัธยม ของคุรุสภาวิชาสังคมศึกษา กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2513.
- จันทร์ฉาย พัทธ์ศิริกุล. ผลการจัดโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออกต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- ชำนาญ นิสารัตน์. มารยาทไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- คุณหญิง มาลากุล ณ อยุธยา. มารยาทเล็กน้อยและระเบียบพิธีในโอกาสต่าง ๆ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2511.
- นিকা ศรีไพโรจน์. สถิติอนุพาราเมตริก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2533.

- ประสาธ หลักศิลา. ตำราวิชาชุดมัธยมของครูสภา วิชาสังคมศึกษา กรมการฝึกหัดครู
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2513.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม
ระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2539.
- แปลก สนธิรักษ์ และ วิทย์ วิศทเวทย์. ศิลปกรรม ส 543. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์, 2522.
- ผกา บุญเรือง. กิจกรรมกลุ่มโรงเรียน. ชลบุรี: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2525.
- ✓ ผะอบ โปษะกฤษณะ. มารยาทไทย. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุรุสภา, 2530.
- ✓ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย,
2536.
- พรทิพย์ ทรัพย์สิน. การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ,
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2520. อัดสำเนา.
- พรรณราย ทรัพย์ะประภา. "การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก," แนะแนว.
15(76) : 9-30; สิงหาคม-กันยายน 2524.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
เจริญผล, 2531.
- พั้ว อนุรักษ์ราชฉนเทียร, ท่านผู้หญิง. วัฒนธรรมและประเพณีไทย. กรุงเทพฯ :
อรุณาการพิมพ์, 2530.
- ✓ เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์. การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้น
ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคุสิตไพบูลย์ธูปถัมภ์จังหวัดชัยนาท,
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร,
2532. อัดสำเนา.

- ยุพิน กองธรรม. ผลการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมในการแสดงออกเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2532. อัดสำเนา.
- เขาวรัตน์ บุญชัย. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับมารยาทไทยบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2525.
- _____. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี. ผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและบุคลิกภาพของนักศึกษาหญิง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- วัลลภ ปิยะมโนธรรม. เทคนิคการรักษาโรคประสาทด้วยตัวเอง. กรุงเทพฯ : บพิศการพิมพ์, 2532.
- วัลย์ลดา ศิริพงษ์วิไล. "ความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครองที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมสาธิต รามคำแหง," วิจัยสมเทศ. 7(77) : 37-39; กุมภาพันธ์ 2530.
- วิชาการ, กรม. การศึกษาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรม และองค์ประกอบที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.
- _____. หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส 011 สังคมและวัฒนธรรมไทย ระดับ ม. ต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2529.
- วีระ อุสาหะ. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา จังหวัดชัยนาท. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

ศึกษานิเทศ, หน่วย. คู่มืออบรมนักเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อคิด-ควรทำ เล่ม 5.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2521.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

_____ . ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

สุทธิ พิบาลแทน. มารยาทและราชาศัพท์. กรุงเทพฯ : มิตรสัมพันธ์กราฟิคอาร์ต, 2527.

สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

หลุย จำปาเทศ. จิตวิทยาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

อุษา อินทัญญา. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนที่ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. ปรัญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

Alberti, Robert E. And Michall L. Emmons. A Guide To Assertive Living : Your Perfect Right. 4 th ed. California : Sanluis Obispo Impact, 1982.

Bower, Sharon Anthony and Gordon H. Bower. Asserting Yourself : A praactical Guide For Positive Change. Massachusetts : Addison. Wesley Publishing Company, 1976.

Johnson, David W. Reaching Out : Interpersonal Effectivness And Self - Actualization. 4th ed. New York : Prentice - Hall, 1990.

Langrih, Sandra V. "Assertiveness Training," in Improving Interpersonal Relation. Edited by Cary L. Cooper. p. 69-80. England : Widwood House Limited, 1986.

- Lang, A.J. Jakuboski. Responsible Assertive Behavior. Champiagn,
Ill : Research Press, 1976.
- Lee, Yul Dong, Ernest T. Hallberd And Harvey Hassard. "Effects of
Assertive of Aggressive Behavior of Adolescents," Journal of
Covenseling Psychology. 26(5) : 459-461; 1979.
- Morris, J. Fear Reduction Methods, Goldstein ed. New York :
Pergamon ess, 1975.
- Sansbury, David L. "Assertive Training in Group," The Personnel And
Guidance Journal. 53(2) : 117 - 122 ; October, 1974.
- Wolpe, Joseph. The Practice Of Behavior Therapy. 3 rd ed. New York :
Pergamon Press, 1982.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบประเมินมารยาทเพื่อคัดนักเรียนเข้ากลุ่มตัวอย่าง
- แบบบันทึกมารยาทของนักเรียน
- โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมแสดงออกในเรื่องมารยาทของนักเรียน
- โปรแกรมการสอนปกติในเรื่องมารยาทของนักเรียน

แบบประเมินมารยาทเพื่อคัดนักเรียนเข้ากลุ่มตัวอย่าง

ชื่อนักเรียน.....ชั้น ม. 2 /..... วันที่ประเมิน.....

คำชี้แจง โปรดระบุพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนแต่ละคนในช่องที่มีพฤติกรรมแต่ละด้านกำกับอยู่ การให้คะแนน

3 หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมเป็นประจำ 1 หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง
2 หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง 0 หมายถึง นักเรียนไม่แสดงพฤติกรรมเลย

มารยาท	เป็นประจำ	บางครั้ง	น้อยครั้ง	ไม่แสดงเลย
มารยาทด้านภาษาด้อยคำ <ul style="list-style-type: none"> - พูดคำสุภาพ - ไม่ส่งเสียงดังเกินควร - ไม่พูดสอดแทรก - ไม่พูดจาล้อเลียนหรือล้อเลียน 				
มารยาทด้านภาษาท่าทาง <ul style="list-style-type: none"> - ไม่นั่งโยกเก้าอี้ - ไม่นั่งกางแขนและขา - ไม่ยื่นค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่ยื่นเท้าสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่ - ไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม - ไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น - แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์ - ไม่ส่งเสียงดัง 				
รวม				

ผู้ประเมิน

(.....)

สถานการณ์เพื่อการสังเกต

สถานการณ์ที่ 1

ก่อนการทดลอง

ในคาบกิจกรรมแนะแนวชั้น ม.3 อาจารย์เทวา สอนนักเรียนในหัวข้อ พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง ในวัยรุ่น โดยอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละคนบอกถึงความเปลี่ยนแปลงของตนเอง เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น หลังจากนั้นอาจารย์อธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง

หลังทดลอง

ในคาบกิจกรรมแนะแนวชั้น ม.3 อาจารย์เทวา สอนนักเรียนในหัวข้อการคบเพื่อนต่างเพศ โดยอาจารย์ให้นักเรียนแต่ละคนอภิปรายวิธีการที่เหมาะสมในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนต่างเพศ หลังจากนั้นอาจารย์อธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง

เพื่อสังเกตมารยาทในด้านภาษาถ้อยคำ ได้แก่

- พูดคำสุภาพ
- ไม่ส่งเสียงดังเกินไป
- ไม่พูดสอดแทรก
- ไม่พูดจาล้อเลียนหรือต่อเสียด

สถานการณ์ที่ 2

ก่อนทดลอง

ในคาบเรียนวิชาพลานามัยชั้น ม.3 อาจารย์ประครอง ให้นักเรียนเข้าห้องโสตทัศนศึกษา เพื่อดูวีดิทัศน์เรื่อง โรคติดต่อทาง ทางเดินหายใจ นักเรียนทุกคนต้องเดินผ่านอาจารย์ ซึ่งยืนรอนักเรียนและคอยดูแลความเรียบร้อย ก่อนที่นักเรียนทุกคนจะเข้าห้องโสตทัศนศึกษา เมื่อนักเรียนนั่งเรียบร้อยแล้วอาจารย์ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ 30 นาที

หลังทดลอง

ในคาบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ อาจารย์รัตนภรณ์ ให้นักเรียนชั้น ม.3 ทุกคนเข้าเรียนที่ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เพื่อทดลองเรื่องการเกิดกระแสไฟฟ้า นักเรียนเข้าห้องปฏิบัติการ

ทดลอง ซึ่งขณะนั้นอาจารย์รัตนากรณีได้ยืนรออยู่ก่อนแล้ว เมื่อนักเรียนทุกคนพร้อม อาจารย์นำเข้าสู่บทเรียนและอธิบายวิธีการทดลอง นักเรียนแบ่งกลุ่มทำการทดลองเป็นเวลา 20 นาที

เพื่อสังเกตมารยาทในด้านภาษาท่าทาง ได้แก่

- ไม่นั่งโยกเก้าอี้
- ไม่นั่งกางแขนและถ่างขา
- ไม่เดินผ่านหน้า ในขณะที่มีการประชุม
- แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์
- ไม่ส่งเสียงดัง

สถานการณ์ที่ 3

ก่อนทดลอง

ในคาบเรียนวิชาศกกรรม อาจารย์อรรวรรณ ให้นักเรียนเรียนการสอยผ้าและการถักรังคุม ห้องเรียนศกกรรมในส่วนของปฏิบัติการตัดเย็บนี้ จะมีเพียงโต๊ะยาวสำหรับตัดผ้า และจักรเย็บผ้า นักเรียนทุกคนจึงต้องนั่งเรียนและทำงานบนพื้น เมื่ออาจารย์อธิบายและสาธิตให้นักเรียนดูแล้วอาจารย์ให้งานนักเรียนปฏิบัติ เมื่อเสร็จแล้วจึงนำไปส่งให้อาจารย์ตรวจ อาจารย์แนะนำเพื่อแก้ไขในส่วนที่ยังไม่ถูกต้องทีละคน

หลังทดลอง

ในคาบกิจกรรมยูกาซาด นักเรียนซึ่งเรียนยูกาซาดกลุ่มที่ 2 จะต้องเรียนวิธีการผูกเงื่อน อาจารย์อินดรา จึงให้นักเรียนกลุ่มนี้เรียนที่บริเวณสนามหญ้าหน้าสวนหย่อม อาจารย์นั่งบนเก้าอี้อธิบายการผูกเงื่อนและสาธิตวิธีการผูกเงื่อนแบบต่าง ๆ ให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ และผูกเงื่อนไปให้อาจารย์ตรวจคนละ 1 เงื่อน อาจารย์แนะนำเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง

เพื่อสังเกตมารยาทในด้านภาษาท่าทาง ได้แก่

- ไม่ยื่นคำศีรษะผู้ใหญ่
- ไม่ยื่นเท้าสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่
- ไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น

แบบบันทึกมารยาทของนักเรียน

ชื่อนักเรียน ชั้น ม. 2/.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหลังรายการที่เป็นพฤติกรรมที่เป็นมารยาท
ของนักเรียน กำหนดให้ 2 ช่อง คือ ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติ

การให้คะแนน กำหนดไว้ดังนี้

ปฏิบัติ ให้คะแนน 1 คะแนน

ไม่ปฏิบัติ ให้คะแนน 0 คะแนน

มารยาท	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
<u>มารยาทด้านภาษาถ้อยคำ</u> <ul style="list-style-type: none"> - พูดคำสุภาพ - ไม่ส่งเสียงดังเกินควร - ไม่พูดสอดแทรก - ไม่พูดจาล้อเลียนหรือต่อเสียด 		
<u>มารยาทด้านภาษาท่าทาง</u> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่นั่งโยกเก้าอี้ - ไม่นั่งกางแขนและขา - ไม่ยื่นคำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่ยื่นเท้าสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่ - ไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม - ไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น - แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์ - ไม่ส่งเสียงดัง 		

ผู้บันทึก

(.....)

เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อมารยาทของนักเรียน

1. การให้คำแนะนำ (Couching) ผู้นำหรือผู้ฝึกจะให้คำแนะนำแก่ผู้รับการฝึกเพื่อส่งเสริม หรือทำให้เกิดความเข้าใจในการฝึกทักษะในการแสดงออกมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางให้ผู้รับการฝึกปฏิบัติเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมในการแสดงออก

2. การแสดงแบบอย่าง (Modeling) ผู้รับการฝึกจะสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกที่ผู้นำการฝึก และผู้รับการฝึกอื่น ๆ สาธิตหรือแสดงแบบอย่างให้ดู นอกจากนี้อาจสังเกตจากเทปบันทึกภาพ เพื่อให้ผู้รับการฝึกเกิดการเรียนรู้ และเลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม

การแสดงแบบอย่าง หรือการให้ตัวแบบ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้น 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยนำเข้าสู่การเสนอแม่แบบโดยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการ ให้นักเรียนสังเกตในครั้งนั้น ๆ

ขั้น 2 ขั้นเสนอแม่แบบ ผู้วิจัยเสนอแม่แบบให้นักเรียนสังเกตโดยการให้นักเรียนตัวแบบ แสดงแบบอย่าง และให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต เพื่อให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบ

ขั้น 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียน สรุปสิ่งที่ได้จากการใช้เทคนิคแม่แบบแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. การแสดงบทบาทสมมุติ (Roleplaying) หมายถึงกิจกรรมการแสดงของนักเรียนตามบทบาทในสถานการณ์ ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ให้ผู้เรียนแสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นโดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน และถือเอาการแสดงออก ทั้งความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมุติแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้น 1 ขั้นเตรียมการ ครูกำหนดขอบเขตและสถานการณ์สมมุติที่ง่ายและชัดเจน แล้วแจ้งให้นักเรียนทราบ ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

ขั้น 2 ขั้นแสดง ครูให้นักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทสมมุติ จัดสถานที่เตรียมสังเกตการณ์ เริ่มการแสดงและหยุดการแสดง ใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที

ขั้น 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นโดยเน้นเหตุผลและความรู้สึกใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

ขั้น 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม ตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

ขั้น 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยกันสรุป ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ใช้เวลาประมาณ 5 - 10 นาที

4. การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral Reheasal) เป็นการให้ผู้รับการฝึกได้ซ้อมบทบาทพฤติกรรม ที่ตนเองมีความต้องการที่จะแสดงออกต่อบุคคลอื่น ก่อนที่จะไปแสดงพฤติกรรม นั้น ๆ จริง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น

5. การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ผู้นำการฝึกและผู้รับการฝึก จะเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ฝึกปฏิบัติ หลังจากได้รับการฝึกในแต่ละทักษะแล้ว

6. การให้แรงเสริม (Rainforement) คือการที่ผู้นำหรือผู้รับการฝึกซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่ม ให้คำชม ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนในพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้ที่ฝึกปฏิบัติ

7. การทำการบ้าน (Assingning Homework) เพื่อให้ผู้รับการฝึกมีประสบการณ์มากขึ้นจึงให้ผู้รับการฝึกไปฝึกต่อที่บ้าน

เทคนิคต่าง ๆ นี้อาจใช้มากกว่า 1 เทคนิคหรือใช้ทุกเทคนิคในแต่ละครั้งแล้วแต่ความเหมาะสม

โปรแกรมการฝึกปฏิบัติการแสดงออกที่ต่อมารยาทของนักเรียน

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1 วันจันทร์ 15.45- 16.45น.	ปฐมนิเทศ	<p>1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มทดลอง</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการฝึกปฏิบัติการแสดงออกที่ต่อมารยาทของนักเรียนรวมถึงบทบาทและหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติภายในกลุ่ม ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม</p> <p>3. ให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำว่ามารยาทและสามารถบอกลักษณะและความสำคัญของการมีมารยาทได้</p>	<p>1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของการทำความรู้จักกัน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนและผู้วิจัยกับนักเรียน</p> <p>2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย โดยให้นักเรียนเล่นเกมจับสลากรูปภาพ</p> <p>3. เมื่อเสร็จกิจกรรมผู้วิจัยช่วยสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนี้ว่าเพื่อให้นักเรียนได้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เพื่อจะได้ทำความรู้จักกัน ตลอดจนความสนใจและการตั้งใจฟังสิ่งที่เพื่อนพูดถือว่าเป็นสิ่งที่ดีเป็นผู้มีมารยาทในการฟัง</p> <p>4. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องลักษณะและความสำคัญของการมีมารยาทและให้นักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะและความสำคัญของการมีมารยาทที่ดี</p>

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2 วันพุธ 15.45- 16.45น.	พูดคำสุภาพ	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการพูดสุภาพ</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนใช้คำพูดที่สุภาพเหมาะสมกับบุคคล</p>	<p>5. ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมในเรื่องความหมายของคำว่า มารยาท และลักษณะของการมีมารยาทที่ดี แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม นัดหมายกับนักเรียนเกี่ยวกับเวลา และสถานที่ในการร่วมกิจกรรม ครั้งต่อ ๆ ไป</p> <p>ก. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนว่า ถ้าเพื่อนของนักเรียนพูดกับนักเรียนด้วยถ้อยคำ ไม่สุภาพ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรและรวมถึงในห้องเรียน ถ้ามีนักเรียนพูดจาหยาบคายนักเรียนคิดว่าเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด</p> <p>ข. <u>ขั้นฝึก</u></p> <p>1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครออกมาแสดงบทบาทสมมุติ ตามเรื่องและบทบาทที่กำหนดให้ โดยผู้วิจัยคอยแนะนำ เกี่ยวกับการแสดงให้สมจริง</p> <p>2. นักเรียนที่ไม่ได้แสดง สังเกตการแสดงและแสดงความคิดเห็น</p>

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3 วันจันทร์ 15.45- 16.45น.	ไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดสอดแทรก	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่ส่งเสียงดังและการไม่พูดสอดแทรก</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องการซักถามหรือแสดงความคิดเห็น</p>	<p>3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสมมุติและเสนอแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง</p> <p>4. นักเรียนร่วมกันฝึกซ้อมการพูดคำสุภาพ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่ผู้วิจัยกำหนด</p> <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญและประโยชน์จากการพูดสุภาพ</p> <p>ก. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์ที่นักเรียนได้พบเห็นในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับพฤติกรรม การส่งเสียงดังและการพูดสอดแทรก นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเหมาะสมหรือไม่</p> <p>ข. <u>ขั้นฝึก</u> 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครออกไปแสดงบทบาทสมมุติตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยผู้วิจัยคอยแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริง</p>

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4 วันพุธ 15.45- 16.45น.	ไม่พูดจาสื่อเสียง หรือสื่อเสียง	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่พูดจาสื่อเสียงหรือพูดจาสื่อเสียง</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรม การพูดที่เหมาะสมกับบุคคล และกาลเทศะ</p>	<p>2. นักเรียนสังเกตการแสดงเพื่อนำไปอภิปรายแสดงความคิดเห็น</p> <p>3. ผู้วิจัยและนักเรียนที่ชมการแสดง เสนอแนะ เพื่อเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ และกล่าวชมเชยเมื่อผู้แสดงแสดง ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม</p> <p>4. ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปราย เสนอวิธีการที่เหมาะสมเกี่ยวกับการไม่ส่งเสียงดังและการไม่พูด สอดแทรก</p> <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการไม่ส่งเสียงดังและ ไม่พูดสอดแทรก</p> <p>ก. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบ เกี่ยวกับการพูดจาสื่อเสียงหรือสื่อเสียงหรือพูดคำพูดที่ทำให้เกิดการทะเลาะกันนักเรียนคิดว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเหมาะสมหรือไม่</p>

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
5 วันจันทร์ 15.45- 16.45น.	ไม้นั่ง โยกเก้าอี้ ไม้นั่งกางแขน และกางขา	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม้นั่ง โยกเก้าอี้ และไม้นั่งกางแขนและกางขา</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรม การนั่งที่เหมาะสมใน</p>	<p>ข. <u>ขั้นฝึก</u></p> <p>1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เรื่องไม้นั่งจากสื่อเสียงหรือพูดต่อเสียง โดยผู้วิจัยแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริง</p> <p>2. นักเรียนที่ยังไม่ได้แสดง สังเกตการแสดง เสนอแนะวิธีการพูดที่เหมาะสม และกล่าวชมเชยผู้แสดง</p> <p>3. ผู้วิจัยที่แนะเพิ่มเติมให้นักเรียนนำวิธีการที่ถูกต้องไปใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>ข. <u>ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญและประโยชน์จากการไม้นั่งจากสื่อเสียงหรือต่อเสียง</p> <p>ก. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่าในขณะที่มีการเรียนการสอน และขณะที่มีการประชุมหรือแม้แต่ในขณะที่รับประทานอาหารถ้ามีนักเรียนนั่ง โยกเก้าอี้ หรือนั่ง</p>

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6 วันพุธ 15.45- 16.45น.	<p>ไม่ยื่นคำติชมะผู้ใหญ่</p> <p>ไม่ยื่นท้าวสะเอว</p> <p>ต่อหน้าผู้ใหญ่</p>	<p>สถานการณ์ต่าง ๆ</p> <p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการ ไม่ยื่นคำติชมะผู้ใหญ่และ ไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนมีการแสดง</p>	<p>กางแขน ถ่างขาออกนอกโต๊ะ</p> <p>ในลักษณะไม่สำรวม นักเรียนคิดว่า การกระทำของนักเรียนคนนั้นเหมาะสมหรือไม่</p> <p>ข. <u>ขั้นฝึก</u></p> <p>1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัคร 2 กลุ่ม ออกไปแสดง บทบาทสมมุติ และแสดงแบบอย่าง โดยให้นักเรียนกลุ่มที่ 1 แสดงแบบอย่าง พฤติกรรมการนั่งที่ถูกต้องเหมาะสม กำหนดสถานการณ์อย่างเดียวกัน</p> <p>2. ผู้วิจัย เสนอแนะ เพิ่มเติม</p> <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญและประโยชน์ของการ ไม่นั่งโยกเก้าอี้และ ไม่นั่งกางแขนและ ถ่างขา</p> <p>ก. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับการยืนในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การยืนต่อหน้าผู้ใหญ่ รวมไปถึง การยืนต่อหน้ากลุ่มคน</p>

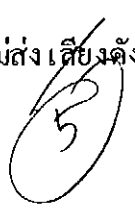
ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
		ออกที่เหมาะสม เกี่ยวกับการ ยื่น เมื่อมีบุคคลอื่นยื่นร่วม อยู่ด้วย	<p>ข. ยื่นสื่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครออกไปแสดงบทบาทสมมุติเกี่ยวกับการยื่นตามสถานการณ์ต่างๆ ตามที่กำหนดให้ 2. นักเรียนที่ได้รับคำแนะนำ เกี่ยวกับการยื่นที่เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ แสดงแบบอย่าง 3. นักเรียนทุกคนฝึกซ้อมแสดงตามแบบอย่าง 4. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลับไปฝึกซ้อมในสถานการณ์ต่างๆที่เป็นจริง <p>ค. ยื่นสรุป</p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและความสำคัญของการไม่ยื่นคำฟ้องผู้ใหญ่และการไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่</p>
7 วันพุธ 15.45- 16.45น.	ไม่เดินผ่านหน้า ที่ประชุมในขณะที่ มีการประชุม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่เดินผ่านหน้าในขณะที่มีการประชุม 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนได้เหมาะสม เมื่อจำเป็นต้องเดินผ่านในขณะที่มีการประชุม 	<p>ก. ยื่นนำ</p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบในขณะที่มีการประชุม และมีนักเรียนบางคนเดินตัดหน้าการประชุมหรือเดินตัดหน้า ในขณะที่อาจารย์กำลังสอน</p>

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			<p>นักเรียนคิดว่าเหมาะสมหรือไม่</p> <p>ข. <u>ขั้นฝึก</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติเหตุการณ์ขณะที่มีการประชุม โดยผู้วิจัยแจกบทบาทสมมุติให้นักเรียนแสดง ซึ่งมีทั้งวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม 2. นักเรียนที่ไม่ได้แสดงสังเกตและอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม รวมทั้งเสนอแนะเพิ่มเติม 3. ผู้วิจัยชี้แนะเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่ได้พูดถึง <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และความสำคัญของการไม่เดินผ่านหน้า ในขณะที่มีการประชุม</p>

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
8 วันพุธ 15.45- 16.45น.	ไม่เดินเฉียดกราย เข้าไปใกล้ในขณะที่ ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น 2. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมเมื่อจะต้องเดินผ่านสถานที่ที่มีผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น 	<p>ก. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงเหตุการณ์และสถานการณ์ ที่นักเรียนจะต้องเดินผ่านเข้าไปใกล้ขณะที่มีผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น</p> <p>ข. <u>ขั้นฝึก</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมเมื่อจำเป็นต้องเดินผ่านหรือเดินเฉียดเข้าไปใกล้ ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น 2. ให้นักเรียนออกไปแสดงวิธีการตามที่ตนเองเสนอว่าเหมาะสม 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และให้ข้อมูลย้อนกลับ เสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป 4. นักเรียนนำไปฝึกปฏิบัติในชีวิตประจำวัน <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของการไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่อื่นนั่งอยู่กับพื้น</p>

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
9 วันจันทร์ 15.45- 16.45น.	แสดงความเคารพ เมื่อพบอาจารย์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญของการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์ 2. เพื่อให้นักเรียนแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์ 	<p>ก. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องพฤติกรรมที่เป็นมารยาทด้านต่าง ๆ ในกิจกรรมครั้งก่อน ๆ เพื่อเป็นการทบทวน และถามถึงประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนเกี่ยวกับการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์ และให้แสดงความคิดเห็นเมื่อมีนักเรียนบางคนไม่แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์</p> <p>ข. <u>ขั้นสื่อ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทสมมุติ เกี่ยวกับการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์ 2. นักเรียนที่ไม่ได้แสดงสังเกตบันทึกการสังเกตเพื่อเสนอแนะเพิ่มเติม 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกซ้อมการแสดง ความเคารพ ผู้วิจัยและนักเรียนที่ไม่ได้แสดง เสนอแนะและแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
10 วันพุธ 15.45- 16.45น.	ไม่เล่นกันในเวลา เรียน	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการไม่เล่นกันใน เวลาเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนไม่เล่นหรือ หยอกล้อกันในเวลาเรียน	ให้นักเรียนได้นำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง ยิ่งขึ้น 4. ผู้วิจัย ให้นักเรียนไปฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับ แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์ ค. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกัน สรุปความสำคัญของการแสดงความ เคารพเมื่อพบอาจารย์ ก. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยว กันมารายาทที่นักเรียนควรปฏิบัติใน ขณะที่มีการเรียนการสอน และให้ นักเรียนเล่าประสบการณ์ ที่ได้พบ เกี่ยวกับการเล่นกันในเวลาเรียน นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนั้นเหมาะสม หรือไม่ ข. <u>ขั้นฝึก</u> 1. ผู้วิจัย ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติ โดยกำหนดสถานการณ์ขณะที่มีการ การสอน 2. ให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงแสดงความ คิดเห็นต่อผู้แสดงแต่ละคนว่าแสดง

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
<p>11 วันจันทร์ 15.45- 16.45น.</p>	<p>ไม่ส่งเสียงดัง</p> 	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่ส่งเสียงดัง</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานที่</p>	<p>ได้ถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่</p> <p>3. ผู้วิจัยและนักเรียนเสนอแนะวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในขณะที่อาจารย์สอน นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร</p> <p>4. ผู้วิจัยกล่าวเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง และชมเชยนักเรียนที่เสนอวิธีปฏิบัติได้ถูกต้อง</p> <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญและประโยชน์จากการไม่เล่นกันในเวลาเรียน</p> <p>ก. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนให้นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์จากประสบการณ์ที่เคยพบเห็นเกี่ยวกับการส่งเสียงดัง หรือการทำให้เกิดเสียงดังจนเป็นที่รำคาญของบุคคลอื่น นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่</p> <p>ข. <u>ขั้นฝึก</u> 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่อาจทำให้เกิดเสียงดัง เช่น การเคลื่อนย้ายโต๊ะ การยกเก้าอี้</p>

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			<p>การปิดประตูหน้าต่าง เป็นต้น</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. นักเรียนแสดงความคิดเห็นและวิธีปฏิบัติที่จะทำให้ไม่เกิดเสียงดัง 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสียงดังว่ามีผลต่อบุคคลอื่นและตนเองอย่างไร 4. ผู้วิจัยกล่าวชมเชยผู้ที่เสนอแนวคิดและวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญ และประโยชน์ของการไม่ส่งเสียงดัง</p>
12 วันพุธ 15.45- 16.45น.	ปัจฉิมนิเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องในเรื่องของมารยาท จากการร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานที่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องมารยาทในกิจกรรมที่ได้ฝึกทุกครั้งเพื่อทบทวน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความสำคัญและประโยชน์จากการฝึกพฤติกรรม การแสดงออก ในทุกครั้งที่ผ่านมา ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนไม่ได้กล่าวถึง

ครั้ง วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			3. ผู้วิจัย กล่าวขอให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่มีต่อมารยาทของนักเรียนในครั้งนี้ ปิดการทดลอง

หมายเหตุ การฝึกแต่ละครั้งใช้เวลา 1 ชั่วโมง

รายละเอียดโปรแกรมการฝึกปฏิบัติการรวมการแสดงออกที่เหมาะสมที่มีต่อมารยาทของนักเรียน

ครั้งที่ 1 ปทุมนิเทศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มทดลอง
2. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการฝึกปฏิบัติการรวมการแสดงออก ที่มีต่อมารยาทของนักเรียน รวมถึงบทบาทและหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติภายในกลุ่ม ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม
3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำว่ามารยาท และสามารถบอกลักษณะและความสำคัญของคำว่ามารยาทได้

อุปกรณ์ เกมจับสลากรูปภาพ

วิธีการดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของการทำความรู้จักกัน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และผู้วิจัยกับนักเรียน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย โดยให้นักเรียนเล่นเกม"จับสลากรูปภาพ" เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนในกลุ่ม โดยวิธีการดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยส่งกล่องม้วนกระดาษที่มีเครื่องหมายหรือรูปภาพเหมือนกัน 2 ชิ้น เท่ากับจำนวนนักเรียน ให้ทุกคนจับคนละชิ้น
 - 2.2 ให้นักเรียนดูภาพที่จับได้แล้ว และหาผู้ที่จับสลากได้ภาพที่เหมือนกันให้คุยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ภูมิหลัง และเรื่องอื่น ๆ ที่อยากถาม เป็นเวลา 10 นาที โดยพยายามจำเรื่องราวต่าง ๆ ที่คุยให้ได้มากที่สุด
 - 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคน แนะนำคู่ของตนเองต่อกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประสานให้การรายงานเป็นไปอย่างเป็นกันเอง และสนุกสนาน การรายงานคนหนึ่งไม่เกิน 2 นาที
3. เมื่อเสร็จกิจกรรม ผู้วิจัยช่วยสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนี้ว่า เพื่อให้นักเรียนได้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เพื่อจะได้ทำความรู้จักกัน ตลอดจนความสนใจและตั้งใจฟัง ในสิ่งที่เพื่อน ๆ พูด ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีเป็นผู้มีมารยาทในการฟัง

4. ผู้วิจัยสนใจถึงความสำคัญของการมีมารยาท และลักษณะการมีมารยาทที่ดี
5. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายของการฝึก หน้าที่และบทบาทของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติภายในกลุ่ม ตลอดจนประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการฝึก รวมถึงอธิบายความหมายของคำว่ามารยาทและลักษณะการมีมารยาทที่ดีดังนี้

มารยาท หมายถึงการแสดงกิริยาจาที่สุภาพเรียบร้อยได้อย่างเหมาะสมแก่กาลเทศะ และตัวบุคคล

ลักษณะการมีมารยาทที่ดีโดยทั่วไปได้แก่

1. เจรจาไพเราะมีหางเสียง
2. กล่าวคำ "ขอบคุณ" และ "ขอโทษ" ให้เป็นนิสัย
3. ไม่พูดเสียงดังเกินควร หรือตะโกน
4. ไม่แย่งกันพูด ควรหัดฟังความคิดเห็นของคนอื่น
5. ฝึกท่าทางประกอบการพูดให้เหมาะสม
6. งดกล่าวคำหยาบโดยสิ้นเชิง
7. แสดงไมตรีจิตด้วยการทักทายปราศรัย

6. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม นัดหมายเกี่ยวกับวันเวลาและสถานที่ในการร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

การประเมินผล

จากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมและการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 2 พுகคำสุภาพ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการพูกคำสุภาพ
2. เพื่อให้นักเรียนใช้คำพูกที่สุภาพเหมาะสมกับบุคคล

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมุติเรื่อง พูกคำสุภาพ

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มกับนักเรียนว่า เมื่อนักเรียนได้ยืมเพื่อนหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด พูกจาด้วยถ้อยคำที่ไม่สุภาพ นักเรียนมีความรู้สึกร้อย่างไร และรวมถึง ในห้องเรียนถ้ามีคนพูกจาหยาบคาย นักเรียนคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครจำนวน 3 คน ออกมาแสดงบทบาทสมมุติเรื่อง "พูกคำสุภาพ" โดยผู้วิจัยคอยแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริง ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาบทบาทการแสดง 5 นาที

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่เป็นผู้แสดง เริ่มแสดงบทบาทตามที่ได้รับ โดยนักเรียนที่เหลืออยู่สังเกตรการแสดง

3. ผู้วิจัยช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสมมุติและ เสนอแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง

4. นักเรียนร่วมกันฝึกซ้อมการพูกคำสุภาพ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่ผู้วิจัยกำหนด

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญและประโยชน์ของการพูกคำสุภาพ

เทคนิคที่ใช้

การแสดงบทบาทสมมุติ การให้คำแนะนำ การฝึกซ้อมพฤติกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมุติของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปความสำคัญและประโยชน์ของการพูก

คำสุภาพ

เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง พุดคำสุภาพ

สมพร สุดชาย และนพดล เป็นนักเรียนในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในเวลาพักกลางวัน ทั้งสามเดินไปโรงอาหารเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน เมื่อซื้ออาหารแล้วต่างคนก็ต่างยกจานอาหารของตนเองไปวางไว้ที่โต๊ะ สุดชาย และนพดล รู้สึกหิวมากจึงนั่งลงรับประทานอาหารทันที ส่วนสมพรเมื่อวางจานอาหารแล้ว ก็เดินไปเอาน้ำดื่ม สุดชายเห็นดังนั้นจึงตะโกนบอกสมพรว่า "เฮ้ย! ไอ้สมพร เผื่อด้วยซิวะ" สมพรถือแก้วน้ำกลับมาเพียงแก้วเดียว แล้วนั่งลงรับประทานอาหารต่อไปโดยไม่สนใจสุดชายเลย สุดชายจึงว่า "สมพร แกนี่ไม่มีน้ำใจ" นพดลได้ยินจึงพูดขึ้นว่า "ถ้านายพุดสุภาพกว่านี้ สมพรก็คงเอาน้ำมาให้ คำพูดที่นายขอให้เขาช่วยเหลือดูไม่น่าฟังเลย ถ้าคนอื่นเขาพูดอย่างนี้กับนายบ้างจะรู้สึกอย่างไร" สุดชายจึงพูดว่า "ฉันเห็นว่าเราเป็นเพื่อนกัน ก็เลยไม่ทันระวังคำพูด เอาหละคราวหลังจะไม่พูดแบบนี้ ขอโทษนะสมพร"

หัวข้อ เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในบทบาทสมมติ

1. ถ้านักเรียนเป็นสมพร นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร จะปฏิบัติตามคำขอร้องของสุดชายหรือไม่
2. ถ้านักเรียนเป็นสุดชาย จะพูดอย่างไร เพื่อขอให้สมพรนำน้ำดื่มมาให้

สถานการณ์เพื่อฝึกพุดคำสุภาพ

1. ต้องการยืมหนังสือจากเพื่อน
2. ขอร้องให้เพื่อช่วยเหลือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
3. กล่าวทักทายกัน
4. ตักเตือนเพื่อนที่ทำผิด
5. พุดกับอาจารย์เพื่อให้อธิบายเพิ่มเติมในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ

ครั้งที่ 3 ไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดสอดแทรก

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการ ไม่ส่งเสียงดังและการ ไม่พูดสอดแทรก
2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เมื่อซักถามหรือแสดงความคิดเห็น

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมุติเรื่อง ไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดสอดแทรก

วิธีดำเนินการ

ก. ชี้แนะ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์ที่นักเรียนได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับการส่งเสียงดัง และการพูดสอดแทรก นักเรียนว่าเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัคร 6 คน ออกมาแสดงบทบาทสมมุติเรื่อง ไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดสอดแทรก โดยผู้วิจัยแนะนำการแสดงให้สมจริง นักเรียนศึกษาบทการแสดง 5 นาที

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดง และนักเรียนที่ไม่ได้แสดง เป็นผู้สังเกตการณ์การแสดง เพื่อนำไปอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

3. นักเรียนที่สังเกตการณ์ อภิปรายแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ ผู้วิจัยกล่าวชมเชยนักเรียนที่แสดง และนักเรียนที่เสนอแนะ ได้ถูกต้องเหมาะสม

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้รับจากการ ไม่ส่งเสียงดัง และการ ไม่พูดสอดแทรก

เทคนิคการใช้

การแสดงบทบาทสมมุติ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเสริมแรงทางบวก

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมุติของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

เอกสารบทบาทสมมุติ เรื่อง ไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดสอดแทรก

ในคาบกิจกรรมแนะแนว อาจารย์สุภาวดี กำลังอธิบายและยกตัวอย่างประกอบเรื่อง โทษของยาเสพติด และให้นักเรียนยกตัวอย่างเพิ่มเติมจากที่อาจารย์อธิบายไปแล้ว โดยให้นักเรียนบอกชื่อและโทษของยาเสพติดแต่ละชนิด ตามที่นักเรียนรู้จัก มีนักเรียนหลายคนยกมือขึ้นเพื่อจะบอกชื่อและโทษของยาเสพติดแต่ละชนิดให้เพื่อน ๆ ฟัง อาจารย์สุภาวดีจึงเรียกชื่อให้นักเรียนตอบทีละคน มีนักเรียนบางคน เช่น เด็กชายสมพร เด็กชายวินัย และเด็กหญิงสุภา ส่งเสียงแทรกขึ้นมา เพื่อจะบอกชื่อและโทษของยาเสพติดที่ตนเองรู้จัก ในห้องเรียนขณะนั้นจึงมีเสียงดังมากเพื่อน ๆ จึงหันไปมองนักเรียนที่พูดแทรกและส่งเสียงดังขณะที่คนอื่นกำลังตอบอาจารย์ด้วยสีหน้าที่ไม่พอใจ

หัวข้อ เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในบทบาทสมมุติ

1. เหตุใดเด็กชายสมพร เด็กชายวินัย และเด็กหญิงสุภา จึงพูดแทรกขึ้นมาในขณะที่คนอื่นกำลังตอบอาจารย์
2. เหตุการณ์ที่มีผู้พูดแทรกทำให้นักเรียนในห้องรู้สึกอย่างไร
3. การพูดแทรกมีผลต่อเพื่อนในชั้นเรียนอย่างไรบ้าง
4. สถานการณ์ใดบ้างที่นักเรียนไม่ควรพูดสอดแทรก

ครั้งที่ 4 ไม่พูดจาล้อเลียนหรือต่อเสียด

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่พูดจาล้อเลียนหรือต่อเสียด
2. เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ

อุปกรณ์ เอกสารสมมุติเรื่อง ไม่พูดจาล้อเลียนหรือต่อเสียด

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบเกี่ยวกับการพูดจาล้อเลียนหรือต่อเสียดหรือการพูดจาที่ทำให้เกิดการทะเลาะกันนักเรียนคิดว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัคร 5 คน ออกมาแสดงบทบาทสมมุติเรื่อง ไม่พูดจาล้อเลียนหรือต่อเสียด โดยผู้วิจัยคอยแนะนำการแสดงให้สมจริง นักเรียนศึกษาบทการแสดง 5 นาที

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงเริ่มแสดงบทบาทตามที่ได้รับ นักเรียนที่ไม่ได้แสดงสังเกตการแสดง

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทสมมุติ และเสนอแนว

ปฏิบัติที่ถูกต้อง

4. ผู้วิจัยชมเชยเมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญ และประโยชน์จากการไม่พูดจาล้อเลียนหรือต่อเสียด

เทคนิคการใช้

การแสดงบทบาทสมมุติ การเสริมแรงทางบวก

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมุติของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและสรุปความสำคัญของการไม่พูดจาล้อเลียนหรือต่อเสียดของนักเรียน

เอกสารบทบาทสมมุติ เรื่อง ไม่พูดจาล้อเลียนหรือล้อเลียน

ในคาบเรียนวิชาพลศึกษา อาจารย์ยุทธกิจ นำเข้าสู่บทเรียนเรื่อง กฎและกติกาการเล่นบาสเกตบอล จึงถามนักเรียนว่า มีนักเรียนคนใดสามารถเล่นกีฬาบาสเกตบอล และเข้าใจเกี่ยวกับกฎกติกาการเล่นมาก่อนแล้ว ชาลูนัยยกมือขึ้นแล้วตอบว่า "ผมครับ ผมเคยเล่นบาสเกตบอลกับเพื่อน ๆ เป็นประจำ และผมก็ทราบเกี่ยวกับกฎและกติกาการเล่นดีครับ" สมมาตรซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ พูดล้อชาลูนัยว่า "โอ้เอ๋ยเจ้าเดี๋ย ตัวเล็กยังกับคนขาดสารอาหารยังอยากจะเล่นบาสเกตบอลอีก" เพื่อน ๆ ที่ได้ยินหันไปมองสมมาตรอย่างตำหนิ และหันไปมองชาลูนัยด้วยสายตาที่เห็นใจ อาจารย์ยุทธกิจ จึงกล่าวกับนักเรียนว่า การที่เราเรียนเรื่องกฎและกติกาการเล่นก็เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ และสามารถเล่นบาสเกตบอลได้อย่างถูกต้อง ถึงแม้ว่านักเรียนบางคนจะไม่ได้รับการเลือกเข้าแข่งขัน แต่การเรียนเรื่องนี้ จะทำให้นักเรียนรู้จักการให้และการรับ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และจะเป็นคนที่รักษาระเบียบวินัย ชาลูนัยไหนลองอธิบายถึงสิ่งที่เข้าใจให้เพื่อน ๆ ฟังซิ ถ้านักเรียนคนใดเห็นว่าไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ก็ยกมืออธิบายเพิ่มเติมได้

หัวข้อเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในบทบาทสมมุติ

1. นักเรียนคิดว่าการกระทำของสมมาตรถูกต้องหรือไม่
2. ถ้านักเรียนเป็นชาลูนัย นักเรียนจะมีความรู้สึกอย่างไร
3. คำพูดของสมมาตรส่งผลต่อความรู้สึกของเพื่อน ๆ ที่มีต่อสมมาตรและชาลูนัยอย่างไร

ครั้งที่ 5 ไม่นั่ง โยกเก้าอี้ ไม่นั่งกางแขนและถ่างขา

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการ ไม่นั่ง โยกเก้าอี้ ไม่นั่งกางแขนและถ่างขา
2. เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการนั่งที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ

อุปกรณ์

เอกสาร เอกสารบทบาทสมมุติ เรื่อง นั่งไม่สำรวม
เอกสารการแสดงผลแบบอย่าง เกี่ยวกับการนั่งที่สำรวม

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่า ในขณะที่มีการเรียนการสอน และขณะที่มีการประชุมหรือแม้แต่ขณะที่รับประทานอาหารเช้า ถ้ามีนักเรียนนั่ง โยกเก้าอี้ และนั่งถ่างขาออกนอกโต๊ะ ในลักษณะที่ไม่สำรวม นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัคร 1 กลุ่ม ออกไปแสดงบทบาทสมมุติ และอีกกลุ่มออกแสดงแบบอย่างการนั่งที่เหมาะสม โดยผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์อย่างเดียวกัน
2. นักเรียนที่ไม่ได้แสดง สังเกตการแสดง และเสนอแนะเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมในบทบาทสมมุติ และจากการแสดงผลแบบอย่าง
3. ผู้วิจัยเสนอแนะเพิ่มเติม กล่าวชมเชยนักเรียนที่เสนอแนะและแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้องเหมาะสม
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนฝึกการนั่งที่สำรวม และให้นักเรียนกลับไปฝึกการนั่งที่สำรวมในเหตุการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการ ไม่นั่ง โยกเก้าอี้ ไม่นั่งกางแขนและถ่างขา

เทคนิคการใช้

การแสดงบทบาทสมมุติ การแสดงผลแบบอย่าง การฝึกซ้อมพฤติกรรม การเสริมแรงทางบวก การทำคาร์บ้าน

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปความสำคัญของพฤติกรรมการณ์ที่เหมาะสมจากการแสดงบทบาทสมมติ และการแสดงแบบอย่าง

เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง นิ่งไม่ตำรวม

สถานการณ์ที่ 1

ขณะที่มีการเรียนการสอนภาษาไทย สมชายและสายชล นั่งฟังอาจารย์สอน แต่ขณะที่ฟัง ทั้งสมชายและสายชล นิ่งในลักษณะที่ไม่ตำรวม โดยสมชายนั่งโยกเก้าอี้ สายชลนั่งเอกเขนกวางแขนและถ่างขากระดิกเท้าฟังอาจารย์

สถานการณ์ที่ 2

ในห้องประชุม ขณะที่มีการประชุมคณะกรรมการนักเรียนเรื่องการแข่งขันกีฬา สุนัขซึ่งเป็นประธานนักเรียนเอามือค้ำคาง และนั่งถ่างขากระดิกเท้าฟังอาจารย์ฝ่ายกิจกรรมชี้แนะขั้นตอนการจัดงาน

เอกสารการแสดงแบบอย่างเกี่ยวกับการนิ่งที่ตำรวม

สถานการณ์ที่ 1

ขณะที่มีการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สมชายและสายชลนั่งฟังอาจารย์สอน ขณะที่ฟัง สมชายและสายชลนั่งฟังอาจารย์ในลักษณะที่ตำรวม ทั้งสองนั่งฟังอาจารย์อย่างให้ความสนใจ

สถานการณ์ที่ 2

ในห้องประชุม ในขณะที่มีการประชุมนักเรียนเรื่องการแข่งขันกีฬา สุนัขซึ่งเป็นประธานนักเรียนนั่งฟังอาจารย์ในลักษณะที่ตำรวม คือนั่งตัวตรงตามสบาย วางแขนบนโต๊ะเพื่อเตรียมบันทึกขั้นตอนที่อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมชี้แจง

หัวข้อเปรียบเทียบและแสดงความคิดเห็น

1. ในสถานการณ์ที่ 1 ให้นักเรียนเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมในบทบาทสมมติ และจากการแสดงแบบอย่าง ตามความรู้สึกของนักเรียนในฐานะผู้เห็นเหตุการณ์
2. ในสถานการณ์ที่ 2 ให้นักเรียนเปรียบเทียบถึงความรู้สึกของอาจารย์ฝ่ายกิจกรรมที่มีต่อการนั่งของสุนัข

ครั้งที่ 6 ไม่ยื่นคำติระหะผู้ใหญ่ ไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการ ไม่ยื่นคำติระหะผู้ใหญ่ และ ไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่
2. เพื่อให้นักเรียนมีการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับการยื่น เมื่อมีบุคคลอื่นยื่นร่วมอยู่ด้วย

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมุติเรื่อง ไม่ยื่นคำติระหะผู้ใหญ่และไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่
เอกสารแบบอย่างเกี่ยวกับ การ ไม่ยื่นคำติระหะผู้ใหญ่และไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการยื่นในสถานที่ต่างๆ เช่น การยื่นต่อหน้าผู้ใหญ่ รวมไปถึงการยื่นต่อหน้ากลุ่มบุคคล ให้นักเรียนพูดถึงลักษณะการยื่นที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ตามที่นักเรียนเคยพบเห็น

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครจำนวน 3 คน ออกไปแสดงบทบาทสมมุติเหตุการณ์ที่ผู้แสดงกำลังสนทนากับผู้ใหญ่ โดยผู้วิจัยแนะนำเกี่ยวกับการแสดง ให้สมจริง
2. นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมุติ พิจารณาตามบทบาทของผู้แสดง แสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัคร จำนวน 2 คน ซึ่งได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการยื่นที่เหมาะสมในขณะที่สนทนากับผู้ใหญ่ หรือยื่นอยู่ต่อหน้าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทั่วไป ออกไปแสดงแบบอย่างตามสถานการณ์ที่กำหนด
4. นักเรียนที่ไม่ได้แสดงแบบอย่างสังเกตการแสดง ผู้วิจัย ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม
5. ผู้วิจัยแนะนำเพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ
6. นักเรียนฝึกซ้อมแสดงตามแบบอย่าง ผู้วิจัยกล่าวชมเชย เมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม

7. ผู้วิจัยให้นักเรียนไปฝึกซ้อมที่บ้านในสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและความสำคัญของการไม่ยื่นคำฟ้องผู้ใหญ่ และไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

เทคนิคที่ใช้

การแสดงบทบาทสมมุติ การแสดงแบบอย่าง การให้คำแนะนำ การฝึกซ้อมพฤติกรรม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้การเสริมแรงทางบวก การทำการบ้าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมุติ และการฝึกซ้อมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปความสำคัญของการไม่ยื่นคำฟ้องผู้ใหญ่ และไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

เอกสารบทบาทสมมุติเรื่อง ไม่นินคำศิระนะผู้ใหญ่ ไม่นินท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

สุดาและปราวณี ทราบว่าวิภาป่วย จึงชวนกันไปเยี่ยมวิภาที่บ้าน แต่วิภายังต้องนอนพักที่โรงพยาบาล สุดาและปราวณีจึงสนทนากับคุณแม่ของวิภา เกี่ยวกับอาการป่วยของวิภา

บทบาทของคุณแม่วิภา -นั่งอยู่ที่ม้านั่งหน้าบ้านสนทนากับสุดาและปราวณี

บทบาทของสุดา -ขึ้นสนทนากับคุณแม่ของวิภา โดยยื่นชดม้านั่งที่คุณแม่ของวิภานั่งอยู่

บทบาทของปราวณี -นินท้าวสะเอวฟังการสนทนาระหว่างคุณแม่ของวิภาและสุดา

เอกสารเพื่อแสดงแนวอย่างเกี่ยวกับการไม่นินคำศิระนะผู้ใหญ่และ ไม่นินท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

นักเรียนคนที่ 1 แสดงวิธีการขึ้นที่เหมาะสมเมื่อสนทนากับผู้ใหญ่

นักเรียนคนที่ 2 แสดงการออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน ต่อหน้ากลุ่มเพื่อน

หัวข้อ เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสมมุติ

-นักเรียนเห็นว่าพฤติกรรมของสุดาและปราวณี ที่กำลังสนทนากับคุณแม่ของวิภา นั้นเหมาะสมหรือไม่

สมหรือไม

ครั้งที่ 7 ไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม
2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม เมื่อจำเป็นต้องเดินผ่านหน้าที่ประชุมใน
ขณะที่มีการประชุม

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง ไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบในขณะที่มีการประชุม ถ้ามีนักเรียนบางคนเดินตัดหน้าที่ประชุม หรือในขณะที่มีการเรียนการสอน มีนักเรียนบางคนลุกขึ้นเดินตัดหน้า ในขณะที่อาจารย์กำลังสอน นักเรียนคิดว่ากรกระทำนั้นถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัคร 6 คน ออกมาแสดงบทบาทสมมติเรื่อง ไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม โดยผู้วิจัยคอยแนะนำเกี่ยวกับการแสดง ให้สมจริง
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดง เริ่มแสดงบทบาทที่ได้รับ นักเรียนที่ไม่ได้แสดงสังเกตการแสดง
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่สังเกตการแสดง แสดงความคิดเห็นต่อผู้แสดงทั้ง 2 คน และเสนอแนวปฏิบัติที่เหมาะสม
4. ผู้วิจัยเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง และชมเชยเมื่อนักเรียนเสนอความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม

เทคนิคที่ใช้

การแสดงบทบาทสมมติ การให้คำแนะนำ การให้การเสริมแรงทางบวก

การประเมินผล

สังเกตจากการเสนอความคิดเห็น และการเสนอแนวปฏิบัติที่ถูกต้องของนักเรียน

เอกสาร เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง ไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม

ในคาบที่ 7 ของวันศุกร์ นักเรียนทุกคนต้องเข้าห้องประชุม เพื่อฟังการอบรมวันสุดท้าย สุปจน์และปัญญา เข้านั่งในห้องประชุมเรียบร้อยแล้ว โดยทั้งสองคนได้ที่นั่งด้านหน้าของที่ประชุม สุปจน์นึกขึ้นได้ว่าลืมกระเป๋าใส่โน้ตบุ๊กเขียนหนังสือ จึงลุกขึ้นและเดินผ่านหน้าที่ประชุม ซึ่งขณะนั้นอาจารย์สมศักดิ์กำลังกล่าวอบรมนักเรียน ส่วนปัญญามองเห็นผู้ปกครองยืนรออยู่หน้าห้องประชุม ปัญญาจึงลุกขึ้นโค้งตัวขออนุญาตแล้วค่อย ๆ เดินอ้อมไปทางหลังห้องประชุมเพื่อออกไปพบผู้ปกครอง

สุพจน์นั้น เมื่อพบกระเป๋าใส่โน้ตบุ๊กแล้วก็เดินกลับมาที่นั่งที่เดิม โดยเดินผ่านหน้าที่ประชุมอีกครั้ง

ปัญญา เมื่อพบและเสร็จธุระจากผู้ปกครองแล้ว จึงเดินกลับเข้ามาโค้งตัวขออนุญาตอาจารย์ แล้วจึงเดินอ้อมทางด้านหลังที่ประชุมเข้าไปนั่งที่เดิม

หัวข้อ เพื่อแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเหตุการณ์ในบทบาทสมมติ

1. ในฐานะที่นักเรียนเป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์นักเรียนมีความรู้สึกต่อพฤติกรรมของสุพจน์และปัญญาอย่างไร
2. การลุกขึ้นเดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม มีผลต่อตนเองและบุคคลอื่นอย่างไรบ้าง

ครั้งที่ 8 ไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น
เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น
2. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมเมื่อต้องผ่านสถานที่ที่มีผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันก็นักเรียนจะต้องเดินผ่านในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น รวมทั้งประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบเห็นจากผู้อื่นด้วย

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนเสนอวิธีการที่เหมาะสม เมื่อจำเป็นต้องเดินผ่านเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนออกไปแสดงตามวิธีการที่เสนอว่าเหมาะสม
3. ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ และ เสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมในชีวิตประจำวัน
4. นักเรียนฝึกปฏิบัติตามข้อ เสนอแนะและคำแนะนำ
5. ผู้วิจัยกล่าวชมเชย เมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลับไปฝึกซ้อมปฏิบัติในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น

เทคนิคที่ใช้

การให้คำแนะนำ การฝึกซ้อมพฤติกรรม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทำการบ้าน การให้การเสริมแรงทางบวก

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเสนอแนวปฏิบัติที่เหมาะสมของนักเรียน
2. สังเกตจากการฝึกซ้อมปฏิบัติ

ครั้งที่ 9 แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญของการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์
2. เพื่อให้นักเรียนแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้มนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องพฤติกรรมที่เป็นมารยาทด้านต่าง ๆ ในกิจกรรมครั้งก่อน ๆ เพื่อเป็นการทบทวน ผู้วิจัยสอบถามถึงประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนเกี่ยวกับการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

ข. ขั้สอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัคร จำนวน 3 คน ออกไปแสดงบทบาทสมมติ โดยผู้วิจัยคอยแนะนำเกี่ยวกับการแสดงให้สมจริง ผู้แสดงศึกษาบทบาทสมมติ 5 นาที

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มผู้แสดง เริ่มแสดงและนักเรียนที่ไม่ได้แสดงสังเกตการ

แสดง

3. ผู้วิจัยและนักเรียนที่สังเกตให้คำแนะนำ และ เสนอแนะเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ

4. ผู้วิจัยกล่าวชมเชยนักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติได้ถูกต้องเหมาะสม

5. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลับไปปฏิบัติจริง ในชีวิตประจำวัน

ค. ขั้สรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

เทคนิคการใช้

การแสดงบทบาทสมมติ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเสริมแรงทางบวก การฝึกซ้อมพฤติกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน

2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปความสำคัญของการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

เอกสารบทสนทนาเรื่อง การแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

- สถานการณ์ที่ 1 โสภาเดินทางมาโรงเรียนโดยผ่านประตูน้ำที่มีอาจารย์เวรประจำวัน
ยืนอยู่
- สถานการณ์ที่ 2 นุญาไปพบอาจารย์สุนศักดิ์ เพื่อปรึกษาเรื่องการจัดวางอัฒจันทร์กีฬา
ภายใน
- สถานการณ์ที่ 3 สมเจตน์เดินสวนกับอาจารย์ ในขณะที่จะเข้าชั้นเรียน

ครั้งที่ 10 ไม่เล่นกันในเวลาเรียน

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่เล่นกันในเวลาเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนไม่เล่นหรือหยอกล้อกันในเวลาเรียน

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง ไม่เล่นกันในเวลาเรียน

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทที่ควรปฏิบัติ ในขณะที่มีการเรียนการสอน และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงพฤติกรรมที่นักเรียนพบเห็นเพื่อนๆ เล่นกันในเวลาเรียน นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครจำนวน 5 คน ออกมาแสดงบทบาทสมมติเรื่อง ไม่เล่นกันในเวลาเรียน โดยผู้วิจัยคอยแนะนำการแสดงให้สมจริง ผู้แสดงศึกษาบทบาทสมมติ 5 นาที
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงเริ่มแสดง โดยนักเรียนที่ไม่ได้แสดงสังเกตการแสดง
3. ให้นักเรียนที่สังเกตการแสดง เสนอแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง แล้วให้นักเรียนอาสาสมัครออกไปแสดงบทบาทสมมติใหม่อีกครั้งหนึ่งตามที่เพื่อนได้ เสนอแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง
4. ผู้วิจัยให้คำแนะนำเพิ่มเติม และกล่าวชมเชยเมื่อนักเรียนเสนอความคิด และปฏิบัติ

ได้ถูกต้องเหมาะสม

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญและประโยชน์จากการไม่เล่นกันในเวลาเรียน

เทคนิคการใช้

การแสดงบทบาทสมมติ การให้คำแนะนำ การเสริมแรงทางบวก

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น และการสรุปความสำคัญของการไม่เล่นกันในเวลาเรียน

เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง ไม่เล่นกันในเวลาเรียน

ในคาบกิจกรรมแนะแนวชั้น ม. 3 วิทยาได้รับเลือกจากเพื่อน ๆ ให้ออกไปเล่าเหตุการณ์ที่ประทับใจในช่วงปิดเทอมให้เพื่อน ๆ ฟัง วิชาและประสิทธิ์ซึ่งนั่งคู่กันหลังห้องไม่สนใจเรื่องที่วิทยาเล่าให้ฟัง จึงแอบเล่นหมากรุกกันโดยซิดโต้ะเขียนหนังสือเป็นกระดานหมากรุก ส่วนโสภาก็เล่นหยอกล้อกับราตรี ทำให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนบางคนก็มามองและแสดงสีหน้าไม่พอใจ

หัวข้อเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในบทบาทสมมติ

1. นักเรียนมีความรู้สึกต่อเหตุการณ์นี้อย่างไร
2. การเล่นกันในชั้นเรียน มีผลกับตนเองและผู้อื่นอย่างไร

ครั้งที่ 11 ไม่ส่งเสียงดัง

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่ส่งเสียงดัง
2. เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานที่

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ให้นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์จากประสบการณ์ที่เคยพบเห็นเกี่ยวกับการส่งเสียงดัง หรือการทำให้เกิดเสียงดังจนเป็นที่รำคาญของบุคคลอื่น นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่อาจทำให้เกิดเสียงดังได้
2. ให้นักเรียนลองปฏิบัติตามสถานการณ์ที่ยกตัวอย่าง เช่น การเคลื่อนย้ายโต๊ะ การปิดประตูหน้าต่างต่าง เป็นต้น
3. เมื่อนักเรียนทุกคนลองปฏิบัติตามสถานการณ์ที่ยกตัวอย่างแล้ว ให้ช่วยกันเสนอความคิดเห็นและวิธีแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการไม่ให้เกิดเสียงดัง
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกซ้อมปฏิบัติตามวิธีการที่แก้ไขแล้วเพื่อไม่ให้เกิดเสียงดัง
5. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการส่งเสียงดังว่ามีผลต่อบุคคลอื่นและตนเองอย่างไร
6. ผู้วิจัยกล่าวชมเชยเมื่อนักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น และเสนอวิธีการที่จะไม่ทำให้เกิดเสียงดัง

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญ และประโยชน์ของการไม่ส่งเสียงดัง

เทคนิคที่ใช้

การให้คำแนะนำ การฝึกซ้อมพฤติกรรม การเสริมแรงทางบวก

การประเมินผล

1. สังเกตจากการยกตัวอย่างสถานการณ์และการเสนอวิธีการที่ไม่ทำให้เกิดเสียงดัง
2. สังเกตจากการสรุปความสำคัญ และประโยชน์ของการไม่ส่งเสียงดัง

ครั้งที่ 12 ปัจฉิมนิเทศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง ในเรื่องของการมารยาทจากการร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้นักเรียนมีมารยาทเหมาะสมกับบุคคลและสถานที่

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องของการมารยาทในกิจกรรมที่ได้ฝึกทุกครั้งเพื่อเป็นการทบทวน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมทุกครั้งที่ผ่านมา
3. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนไม่ได้กล่าวถึง
4. ผู้วิจัยกล่าวขอใจนักเรียน ที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่มีต่อมารยาทของนักเรียนในครั้งนี้

ปิดการทดลอง

โปรแกรมการสอนปกติ เรื่องมารยาทของนักเรียน

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1 วันอังคาร 15.45- 16.45น.	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน ในกลุ่มควบคุม 2. เพื่อให้นักเรียนทราบจุด มุ่งหมายของการสอนปกติ ในเรื่องมารยาทของ นักเรียน รวมถึงบทบาทและ หน้าที่ของนักเรียนที่ต้อง ปฏิบัติภายในกลุ่ม ตลอดจน ประโยชน์ที่ได้รับ 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความ หมายของคำว่ามารยาท และ สามารถบอกลักษณะและ ความสำคัญของการมี มารยาทได้	1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ ความสำคัญของการทำความรู้จัก กันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรม สร้างความคุ้นเคย โดยให้ นักเรียนเล่นเกม หัวใจเรียกหา 3. เมื่อเสร็จกิจกรรม ผู้วิจัยสรุป วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนี้ว่า เพื่อให้ให้นักเรียนเปิดเผยข้อมูลส่วน ตัว เพื่อจะได้ทำความรู้จักกันตลอด จนความสนใจ และการตั้งใจฟัง ใน สิ่งที่เพื่อน ๆ พูดถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นผู้มีมารยาทในการฟัง 4. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องลักษณะ และความสำคัญของการมีมารยาทและ ให้นักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะและความ สำคัญของการมีมารยาทที่ดี 5. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของคำ ว่ามารยาท และลักษณะของการ มีมารยาทที่ดี แล้วเปิดโอกาสให้ นักเรียนซักถาม นัดหมายนักเรียน เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ที่จะทำกิจ กรรมในครั้งต่อไป

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2 วันพฤหัสบดี 15.45- 16.45น.	พูดคำสุภาพ	1. เพื่อนักเรียนเห็นความสำคัญ ของการพูดสุภาพ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนใช้คำพูดที่ สุภาพเหมาะสมกับบุคคล	ก. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนาซักถามว่าถ้าเพื่อน ของนักเรียนพูดกับนักเรียนด้วย ถ้อยคำไม่สุภาพ นักเรียนจะรู้สึก อย่างไร และรวมถึงในขณะที่มี การเรียนการสอน ถ้ามีนักเรียน พูดจาหยาบค้าย นักเรียนคิดว่า เหมาะสมหรือไม่ ข. <u>ขั้นสอน</u> ผู้วิจัยแจกเอกสารการสอน เรื่องความสำคัญของการพูดคำ สุภาพ จากนั้นผู้วิจัยเปิดโอกาส ให้นักเรียนอภิปรายและซักถาม ข้อสงสัย ค. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียน ช่วยกัน สรุปความสำคัญและประโยชน์ ของการพูดคำสุภาพ

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3 วันอังคาร 15.45- 16.45น.	ไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดสอด แทรก	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการ ไม่ส่งเสียงดัง และการ ไม่พูดสอดแทรก 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่าง เหมาะสม เมื่อต้องการ ซักถามหรือแสดงความคิดเห็น	<p>ก. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ถึง ประสบการณ์ที่นักเรียนได้พบใน ชีวิตประจำวันเกี่ยวกับพฤติกรรม การส่งเสียงดัง และการพูด สอดแทรก นักเรียนคิดว่า พฤติกรรมเหล่านั้นเหมาะสม หรือไม่</p> <p>ข. <u>ขั้นสอน</u></p> <p>ผู้วิจัยแจกเอกสารการสอนเป็น เรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมการ ส่งเสียงดัง และการพูดสอดแทรก ให้นักเรียนอ่านพร้อมทั้งพิจารณา ผู้วิจัยสนทนา ซักถามนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องราวในเนื้อหา พร้อมทั้งอธิบายและ เปิดโอกาสให้ นักเรียนซักถามข้อสงสัย</p> <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับ จากการ ไม่ส่งเสียงดัง และ ไม่พูด สอดแทรก</p>

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4 วันพฤหัสบดี 15.45- 16.45น.	ไม่พูดจา ล้อเลียนหรือ ล้อเลียนหรือ ล้อเลียน	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่พูดจา ล้อเลียน หรือล้อเลียน</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรม การพูดที่เหมาะสม กับบุคคล และกาลเทศะ</p>	<p>ก. ขั้นนำ</p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ถึง ประสพการณ์ที่นักเรียนเคยพบ เกี่ยวกับการพูดล้อเลียน หรือล้อเลียน หรือพูดคำพูดที่ทำให้เกิดการ ทะเลาะกัน นักเรียนคิดว่า พฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่</p> <p>ข. ขั้นสอน</p> <p>ผู้วิจัยแจกเอกสารตัวอย่าง สถานการณ์ในห้อง เรียนที่มีนักเรียน พูดจาล้อเลียนหรือล้อเลียนให้นักเรียนอ่านและพิจารณา เรื่องราวตาม เอกสาร ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปราย และซักถามข้อสงสัย เสนอแนวปฏิบัติ ที่ถูกต้อง ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>ค. ขั้นสรุป</p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญ และประโยชน์จาก การไม่พูดจาล้อเลียนหรือล้อเลียน</p>

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
5 วันอังคาร 15.45- 16.45น.	ไม้นั่ง โยก เก้าอี้ ไม้นั่ง กางแขนและ กางขา	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม้นั่ง โยกเก้าอี้ และไม้นั่งกางแขนและกางขา</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรม การนั่งที่เหมาะสมใน สถานการณ์ต่าง ๆ</p>	<p>ก. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนว่า ในขณะที่มีการเรียนการสอน และ ขณะที่มีการประชุม หรือแม้แต่ขณะ ที่รับประทานอาหาร ถ้ามีนักเรียน นั่ง โยกเก้าอี้ หรือนั่งกางแขนและ กางขาออกนอกโต๊ะ ในลักษณะไม่ สාරวม นักเรียนคิดว่าการกระทำ นั้นเหมาะสมหรือไม่</p> <p>ข. <u>ขั้นสอน</u></p> <p>ผู้วิจัยแจกภาพถ่ายการนั่งของ นักเรียนในห้องเรียน ห้องประชุม ในขณะที่มีการประชุม และขณะ รับประทานอาหาร โดยภาพนั้น แสดงการนั่ง โยกเก้าอี้ นั่งกางแขน และกางขา และภาพการนั่งที่ เหมาะสมในสถานการณ์เดียวกัน นักเรียนดูภาพพิจารณา เปรียบเทียบ ร่วมกันอภิปราย ผู้วิจัยให้นักเรียน ซักถามข้อสงสัย ผู้วิจัยอธิบาย เพิ่มเติม</p>

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6 วันพฤหัสบดี 15.45- 16.45น.	ไม่ยื่นคำชี้แจง ผู้ใหญ่ ไม่ยื่น ท้าวสะเอว ต่อหน้าผู้ใหญ่	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการ ไม่ยื่นคำชี้แจง ผู้ใหญ่ และ ไม่ยื่นท้าวสะเอว ต่อหน้าผู้ใหญ่ 2. เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรม การยื่นที่เหมาะสม เมื่อมี บุคคลอื่นยื่นร่วมอยู่ด้วย	<p>ค. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญและประโยชน์ของการ ไม่นั่ง โยกเก้าอี้ และไม่นั่งกางแขน กางขา</p> <p>ก. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยว กับการยื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การยื่นต่อหน้าผู้ใหญ่ รวมถึง การยื่นต่อหน้ากลุ่มบุคคล</p> <p>ข. <u>ขั้นสอน</u> ผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านเอกสาร สถานการณ์และรูปภาพเกี่ยวกับมาร- ยาทในการยื่น ให้นักเรียนพิจารณา ภาพ ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม นักเรียน ซักถามข้อสงสัย</p> <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ข้อคิดและความสำคัญของการ ไม่ยื่น คำชี้แจงผู้ใหญ่ และ ไม่ยื่นท้าวสะเอว ต่อหน้าผู้ใหญ่</p>

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
7 วันอังคาร 15.45- 16.45น.	ไม่เดินผ่าน หน้าที่ประชุม ในขณะที่มี การประชุม	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการไม่เดินผ่านหน้า ในขณะที่มีการประชุม 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนได้ เหมาะสม เมื่อจำเป็นต้อง เดินผ่านในขณะที่มีการประชุม	ก. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักเรียน เคยพบในขณะที่มีการประชุม แล้วมีนักเรียนเดินตัดหน้าที่ประชุม นักเรียนคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ ข. <u>ขั้นสอน</u> ผู้วิจัยบรรยายความสำคัญของ การไม่เดินตัดหน้าที่ประชุม พร้อม ทั้งยกตัวอย่างเหตุการณ์ประกอบ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ข้อสงสัย ค. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ประโยชน์และความสำคัญของการ ไม่เดินผ่านหน้า ในขณะที่มี การประชุม
8 วันพฤหัสบดี 15.45- 16.45น.	ไม่เดินเลียด- กรายไปใกล้ ขณะที่ผู้อื่น นั่งอยู่กับพื้น	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการไม่เดิน เลียดกรายเข้าไปใกล้ ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติได้	ก. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึง เหตุการณ์และสถานการณ์ที่นักเรียน จะต้องเดินผ่านในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่ กับพื้น

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
		เหมาะสม เมื่อจะต้องเดินผ่านสถานที่ ที่มีผู้สูบบุหรี่อยู่กับพื้น	<p>ข. <u>ขั้นสอน</u></p> <p>ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับความสำคัญของการไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้สูบบุหรี่อยู่กับพื้น พร้อมทั้งยกตัวอย่างเหตุการณ์และสถานที่ที่มีผู้สูบบุหรี่อยู่กับพื้น พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีปฏิบัติ เมื่อมีความจำเป็นต้องเดินผ่านไป แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายซักถาม</p> <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้สูบบุหรี่อยู่กับพื้น</p>
9 วันอังคาร 15.45- 16.45น.	แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์</p>	<p>ก. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องพฤติกรรมที่เป็นมารยาทด้านต่าง ๆ ในกิจกรรมครั้งก่อนๆ เพื่อเป็นการทบทวน และถามถึงประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนเกี่ยวกับการแสดงความเคารพ</p>

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
10 วันพฤหัสบดี 15.45- 16.45น.	ไม่เล่นกันใน เวลาเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความ สำคัญของการไม่เล่นกัน ในเวลาเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนไม่เล่นหรือ หยอกล้อกันในเวลาเรียน	เมื่อพบอาจารย์ และแสดงความ คิดเห็นเมื่อมีนักเรียนบางคน ไม่แสดงความเคารพเมื่อพบ อาจารย์ ข. <u>ขั้นสอน</u> ผู้วิจัยบรรยายความสำคัญของ การแสดงความเคารพเมื่อพบ อาจารย์ พร้อมทั้งซักถามให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และซักถามในส่วนที่ยังสงสัย ค. <u>ขั้นสรุป</u> ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป ความสำคัญของการแสดงความ เคารพเมื่อพบอาจารย์ ก. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ มารยาทที่นักเรียนควรปฏิบัติ ในขณะที่มีการเรียนการสอน และ ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่ ได้พบเกี่ยวกับการเล่นกันในเวลา เรียน นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนั้น เหมาะสมหรือไม่

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
11 วันอังคาร 15.45- 16.45น.	ไม่ส่งเสียงดัง	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่ส่งเสียงดัง</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานที่ โดยการไม่ส่งเสียงดัง</p>	<p>ข. <u>ขั้นสอน</u></p> <p>ผู้วิจัยแจกเอกสารตัวอย่างการเล่นกันในเวลาเรียนให้นักเรียนอ่าน พร้อมทั้งอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการไม่เล่นกันในเวลาเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม</p> <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการไม่เล่นกันในเวลาเรียน</p> <p>ก. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ให้นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์จากประสบการณ์ที่เคยพบเห็นเกี่ยวกับการส่งเสียงดัง หรือการทำให้เกิดเสียงดังจนเป็นที่รำคาญของบุคคลอื่น นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่</p> <p>ข. <u>ขั้นสอน</u></p> <p>ผู้วิจัยแจกเอกสารตัวอย่างสถานการณ์เกี่ยวกับการส่งเสียง</p>

ครั้งที่ วัน เวลา	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
12 วันพฤหัสบดี 15.45- 16.45น.	ปัจฉิมนิเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องในเรื่องมารยาทจากการร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้นักเรียนมีมารยาทที่เหมาะสมกับบุคคลและสถานที่ 	<p>ตั้งในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ในห้องเรียนและ ห้องสมุด ให้นักเรียนฟังแล้วร่วมกันอภิปราย เสนอแนะวิธีแก้ไข ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>ค. <u>ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปความสำคัญ และประโยชน์ของการไม่ส่งเสียงดัง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องของมารยาทในกิจกรรมที่ได้ร่วมทุกครั้งเป็นการทบทวน 2. ผู้วิจัย ให้นักเรียนสรุปความสำคัญ และประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งที่ผ่านมา ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง 3. ผู้วิจัยกล่าวขอมใจนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องมารยาทของนักเรียนในครั้งนี้ ปิดการทดลอง

หมายเหตุ การสอนแต่ละครั้งใช้เวลา 1 ชั่วโมง

รายละเอียดโปรแกรมการสอนปกติ เรื่องมารยาทของนักเรียน

ครั้งที่ 1 ปทุมนิเทศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มควบคุม
2. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการสอนปกติ ในเรื่องมารยาทของนักเรียน รวมถึงบทบาทและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติภายในกลุ่ม ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับ
3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำว่ามารยาท และสามารถบอกลักษณะและความสำคัญของการมีมารยาทได้

อุปกรณ์ เกมจับสลากรูปภาพ

วิธีการดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของการทำความรู้จักกัน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และผู้วิจัยกับนักเรียน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย โดยให้นักเรียนเล่นเกม"จับสลากรูปภาพ" เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนในกลุ่ม โดยวิธีการดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยส่งกล่องม้วนกระดาษที่มีเครื่องหมายหรือรูปภาพเหมือนกัน 4 ชิ้น เท่ากับจำนวนนักเรียน ให้ทุกคนจับคนละชิ้น
 - 2.2 ให้นักเรียนดูภาพที่จับได้แล้ว และหาผู้ที่จับสลากได้ภาพที่เหมือนกันคุยกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ภูมิหลัง และเรื่องอื่น ๆ ที่อยากถาม เป็นเวลา 10 นาที โดยพยายามจำเรื่องราวต่าง ๆ ที่คุยให้ได้มากที่สุด
 - 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคน แนะนำคู่ของตนต่อกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประสานให้การรายงานเป็นไปอย่างเป็นกันเอง และสนุกสนาน ในการรายงานให้ใช้เวลาคนละไม่เกิน 2 นาที
3. เมื่อเสร็จกิจกรรม ผู้วิจัยสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนี้ว่า เพื่อให้นักเรียนได้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว เพื่อจะได้ทำความรู้จักกัน ตลอดจนความสนใจและตั้งใจฟังในสิ่งที่เพื่อน ๆ พูดถือว่าเป็นสิ่งที่ดีเป็นผู้มีมารยาทในการฟัง

4. ผู้วิจัยสนทนถึงความสำคัญของการมีมารยาท และลักษณะการมีมารยาทที่ดี
5. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายของการสอนเรื่องมารยาท รวมถึงหน้าที่และบทบาทของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติในกลุ่ม ตลอดจนประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการเรียนรวมถึงอธิบายความหมายของคำว่ามารยาท และลักษณะการมีมารยาทที่ดีดังนี้

มารยาท หมายถึงการแสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเรียบร้อยได้อย่างเหมาะสมแก่กาลเทศะ และตัวบุคคล

ลักษณะการมีมารยาทที่ดีโดยทั่วไปได้แก่

1. เจรจาไพเราะมีหางเสียง
2. กล่าวคำ "ขอบคุณ" และ "ขอโทษ" ให้เป็นนิสัย
3. ไม่พูดเสียงดังเกินควร หรือตะโกน
4. ไม่แย่งกันพูด ควรหัดฟังความคิดเห็นของคนอื่น
5. ฝึกทำทางประกอบการพูดให้เหมาะสม
6. งดกล่าวคำหยาบโดยสิ้นเชิง
7. แสดงไมตรีจิตด้วยการทักทายปราศรัย

6. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม นัดหมายเกี่ยวกับวัน เวลาและสถานที่ในการร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

การประเมินผล

จากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมและจากการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 2 พุดคำสุภาพ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการพุดคำสุภาพ
2. เพื่อให้นักเรียนใช้คำพุดที่สุภาพเหมาะสมกับบุคคล

อุปกรณ์ เอกสารตัวอย่างสถานการณ์เรื่อง พุดคำสุภาพ

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามกับนักเรียนว่า เมื่อนักเรียนได้ขึ้นเพื่อนหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด พุดจาด้วยถ้อยคำที่ไม่สุภาพ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร และรวมถึงในห้องเรียนถ้ามีคนพุดจาหยาบคาย นักเรียนคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์ตัวอย่างให้นักเรียนอ่าน หลังจากที่นักเรียนอ่านจบแล้ว นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการพุดคำสุภาพ รวมถึงประโยชน์ของการพุดคำสุภาพ

3. ผู้วิจัยเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนยังไม่ได้กล่าวถึง และเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายซักถาม

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญและประโยชน์ของการพุดคำสุภาพ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการเสนอแนวปฏิบัติที่ถูกต้องของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปความสำคัญและประโยชน์ของการพุดคำสุภาพ

เอกสารตัวอย่างสถานการณ์เรื่อง พุดคำสุภาพ

สมพร สุธชาย และนพพล เป็นนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในเวลาพักกลางวัน ทั้งสามเดินไปโรงอาหารเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน เมื่อซื้ออาหารแล้วต่างคนก็ต่างยกจานอาหารของตนเองไปวางไว้ที่โต๊ะ สุธชาย และนพพล รู้สึกหิวมากจึงนั่งลงรับประทานอาหารทันที ส่วนสมพรเมื่อวางจานอาหารแล้ว ก็เดินไปเอาน้ำดื่ม สุธชายเห็นดังนั้นจึงตะโกนบอกสมพรว่า "เฮ้ย! ไอ้สมพร เผื่อด้วยซิวะ" สมพรถือแก้วน้ำกลับมาเพียงแก้วเดียว แล้วนั่งลงรับประทานอาหารต่อไปโดยไม่สนใจสุทธชายเลย สุธชายจึงว่า "สมพร แกนี่ไม่มีน้ำใจ" นพพลได้ยินจึงพูดขึ้นว่า "ถ้านายพูดสุภาพกว่านี้ สมพรก็คงเอาน้ำมาให้ คำพูดที่นายขอให้เขาช่วยเหลือดูไม่น่าฟังเลย ถ้าคนอื่นเขาพูดอย่างนี้กับนายบ้างจะรู้สึกอย่างไร" สุธชายจึงพูดว่า "ฉันเห็นว่าเราเป็นเพื่อนกัน ก็เลยไม่ทันระวังคำพูด เอาหละคราวหลังจะไม่พูดแบบนี้ ขอโทษนะสมพร"

สถานการณ์เพื่อตอบคำถาม

1. ถ้านักเรียนต้องการยืมหนังสือจากเพื่อน นักเรียนจะพูดอย่างไร
2. ถ้านักเรียนต้องการให้เพื่อช่วยเหลือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นักเรียนจะมีวิธีพูดขอร้องอย่างไร
3. การกล่าวทักทายเพื่อ นักเรียนจะพูดอย่างไร
4. เมื่อเพื่อนทำผิด นักเรียนจะตักเตือนเพื่อนอย่างไร
5. เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจในสิ่งที่อาจารย์อธิบาย นักเรียนจะพูดอย่างไรให้อาจารย์อธิบายเพิ่มเติม

ครั้งที่ 3 ไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดสอดแทรก

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่ส่งเสียงดังและการไม่พูดสอดแทรก
2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เมื่อซักถามหรือแสดงความคิดเห็น

อุปกรณ์ เอกสารตัวอย่างสถานการณ์เรื่อง ไม่ส่งเสียงดัง ไม่พูดสอดแทรก

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์ที่นักเรียนได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับการส่งเสียงดัง และการพูดสอดแทรก นักเรียนว่าเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารตัวอย่างสถานการณ์ ให้นักเรียนอ่านและพิจารณาเพื่ออภิปราย และแสดงความคิดเห็น

2. นักเรียนร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

3. ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความสำคัญของการไม่ส่งเสียงดังและการไม่พูดสอดแทรก

4. นักเรียนซักถามส่วนที่ยังสงสัย

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้รับจากการไม่ส่งเสียงดังและการไม่พูดสอดแทรก

การประเมินผล

1. สังเกตจากการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่อ่าน

2. สังเกตจากการสรุปความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้รับจากการไม่ส่งเสียงดังและไม่

พูดสอดแทรก

เอกสารตัวอย่างสถานการณ์เรื่อง ไม่ส่งเสียงดังและการไม่พูดแทรก

ในคาบกิจกรรมแนะแนว อาจารย์สุภาวดี กำลังอธิบายและยกตัวอย่างประกอบเรื่อง โทษของยาเสพติด และให้นักเรียนยกตัวอย่างเพิ่มเติมจากที่อาจารย์อธิบายไปแล้ว โดยให้นักเรียนบอกชื่อและโทษของยาเสพติดแต่ละชนิด ตามที่นักเรียนรู้จัก มีนักเรียนหลายคนยกมือขึ้นเพื่อจะบอกชื่อและโทษของยาเสพติดแต่ละชนิดให้เพื่อน ๆ ฟัง อาจารย์สุภาวดีจึงเรียกชื่อให้นักเรียนตอบทีละคน มีนักเรียนบางคน เช่น เด็กชายสมพร เด็กชายวินัย และเด็กหญิงสุภา ส่งเสียงแทรกขึ้นมา เพื่อจะบอกชื่อและโทษของยาเสพติดที่ตนเองรู้จัก ในห้องเรียนขณะนั้นจึงมีเสียงดังมากเพื่อน ๆ จึงหันไปมองนักเรียนที่พูดแทรกและส่งเสียงดังขณะที่คนอื่นกำลังตอบอาจารย์ด้วยสีหน้าไม่พอใจ

ครั้งที่ 4 ไม่พูดจาล้อเลียนหรือล้อเลียน

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่พูดจาล้อเลียนหรือล้อเลียน
2. เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ

อุปกรณ์ เอกสารตัวอย่างสถานการณ์เรื่อง ไม่พูดจาล้อเลียนหรือล้อเลียน

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบเกี่ยวกับการพูดจาล้อเลียนหรือล้อเลียน หรือการพูดจาที่ทำให้เกิดการทะเลาะกัน นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ และพิจารณาเพื่ออภิปรายและแสดงความคิดเห็น
2. ผู้วิจัยซักถาม นักเรียนอภิปรายและแสดงความคิดเห็น
3. ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสำคัญของการไม่พูดจาล้อเลียนหรือล้อเลียน
4. นักเรียนซักถามในส่วนที่ยังสงสัย

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญ และประโยชน์จากการไม่พูดจาล้อเลียนหรือล้อเลียน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการอภิปรายและการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปความสำคัญ และประโยชน์จากการไม่พูดจาล้อเลียน หรือล้อ

เลียน

เอกสารตัวอย่างสถานการณ์เรื่อง ไม่พูดจาล้อเลียนหรือล้อเสียด

ในคาบเรียนวิชาพลศึกษา อาจารย์ยุทธกิจ นำเข้าสู่บทเรียนเรื่อง กฎและกติกาการเล่นบาสเกตบอล จึงถามนักเรียนว่า มีนักเรียนคนใดสามารถเล่นกีฬาบาสเกตบอล และเข้าใจเกี่ยวกับกฎกติกาการเล่นมาก่อนแล้ว ชาลชัยยกมือขึ้นแล้วตอบว่า "ผมครับ ผมเคยเล่นบาสเกตบอลกับเพื่อน ๆ เป็นประจำ และผมก็ทราบเกี่ยวกับกฎและกติกาการเล่นดีครับ" สมมาตรซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ พูดล้อชาลชัยว่า "โธ่เอ๊ย เจ้าเตี้ย ตัวเล็กยังกับคนขาดสารอาหารยังอยากจะเล่นบาสเกตบอลอีก" เพื่อน ๆ ที่ได้ยินหันไปมองสมมาตรอย่างตำหนิ และหันไปมองชาลชัยด้วยสายตาที่เห็นใจ อาจารย์ยุทธกิจ จึงกล่าวกับนักเรียนว่า การที่เราเรียนเรื่องกฎและกติกาการเล่นก็เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ และสามารถเล่นบาสเกตบอลได้อย่างถูกต้อง ถึงแม้ว่านักเรียนบางคนจะไม่ได้รับการเลือกเข้าแข่งขัน แต่การเรียนเรื่องนี้ จะทำให้นักเรียนรู้จักการให้และการรับ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และจะเป็นคนที่รักษาระเบียบวินัย ชาลชัยไหนลองอธิบายถึงสิ่งที่เข้าใจให้เพื่อน ๆ ฟังซิ ถ้านักเรียนคนใดเห็นว่าไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ก็ยกมืออธิบายเพิ่มเติมได้

หัวข้อคำถามเพื่อการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

1. นักเรียนคิดว่าการกระทำของสมมาตรถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ถ้านักเรียนเป็นชาลชัย นักเรียนจะมีความรู้สึกอย่างไร
3. คำพูดของสมมาตรส่งผลต่อความรู้สึกของเพื่อน ๆ ที่มีต่อสมมาตรและชาลชัยอย่างไร

ครั้งที่ 5 ไม่นั่งโยกเก้าอี้ ไม่นั่งกางแขนและต่างขา

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการ ไม่นั่งโยกเก้าอี้ ไม่นั่งกางแขนและต่างขา
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการนั่งที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ

อุปกรณ์ เอกสารตัวอย่างสถานการณ์การนั่งที่ไม่เหมาะสม และการนั่งที่เหมาะสม และภาพถ่ายประกอบสถานการณ์ตัวอย่าง

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนว่าในขณะที่มีการเรียนการสอน และขณะที่มีการประชุมหรือแม่แต่ขณะที่รับประทานอาหารเช้า ถ้ามีนักเรียนนั่งโยกเก้าอี้ และนั่งต่างขาออกนอกโต๊ะ ในลักษณะที่ไม่สำรวม นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยแจกภาพการนั่งในลักษณะต่าง ๆ ให้นักเรียนดูโดยทั่วถึงกัน ซึ่งภาพเหล่านั้นแสดงถึงการนั่งที่ไม่เหมาะสม และการนั่งที่เหมาะสมตามสถานการณ์ตัวอย่าง ผู้วิจัยเล่าถึงเหตุการณ์ในภาพถ่ายนั้น

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาภาพถ่าย เพื่ออภิปรายเปรียบเทียบ

3. ผู้วิจัยอธิบาย และบอกนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะการนั่งที่เหมาะสม ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการ ไม่นั่งโยกเก้าอี้ ไม่นั่งกางแขนและต่างขา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการอภิปรายเปรียบเทียบจากสถานการณ์ตัวอย่าง และภาพถ่ายประกอบสถานการณ์ตัวอย่าง
2. สังเกตจากการสรุปความสำคัญของการ ไม่นั่งโยกเก้าอี้ ไม่นั่งกางแขนและต่างขา

เอกสารตัวอย่างสถานการณ์ เรื่อง การนั่งที่ไม่เหมาะสม

สถานการณ์ที่ 1

ขณะที่มีการเรียนการสอนภาษาไทย สมชายและสายชณั่งฟังอาจารย์สอน ขณะที่ฟังทั้งสมชายและสายชล นั่งในลักษณะที่ไม่สำรวม โดยสมชายนั่งโยกเก้าอี้ สายชลนั่งกางแขนและถ่างขากระดิกเท้าฟังอาจารย์

สถานการณ์ที่ 2

ในห้องประชุม ขณะที่มีการประชุมคณะกรรมการนักเรียนเรื่องการแข่งขันกีฬา สุธิซึ่งเป็นประธานนักเรียนเอามือค้ำคาง และนั่งถ่างขากระดิกเท้าฟังอาจารย์ฝ่ายกิจกรรมชี้แนะขั้นตอนการทำงาน

เอกสารตัวอย่างสถานการณ์ เรื่อง การนั่งที่เหมาะสม

สถานการณ์ที่ 1

ขณะที่มีการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สมชายและสายชณั่งฟังอาจารย์สอน ขณะที่ฟังสมชายและสายชลนั่งฟังอาจารย์ในลักษณะที่สำรวม ทั้งสองนั่งฟังอาจารย์อย่างให้ความสนใจ

สถานการณ์ที่ 2

ในห้องประชุม ในขณะที่มีการประชุมนักเรียนเรื่องการแข่งขันกีฬา สุธิซึ่งเป็นประธานนักเรียนนั่งฟังอาจารย์ในลักษณะที่สำรวม คือนั่งตัวตรงตามสบาย วางแขนบนโต๊ะเพื่อเตรียมบันทึกขั้นตอนที่อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมชี้แจง

หัวข้อ เพื่ออภิปรายเปรียบเทียบและแสดงความคิดเห็น

1. ในสถานการณ์ที่ 1 ให้นักเรียนเปรียบเทียบความรู้สึกในฐานะผู้เห็นเหตุการณ์
2. ในสถานการณ์ที่ 2 ให้นักเรียนเปรียบเทียบความรู้สึกของอาจารย์ฝ่ายกิจกรรม ต่อลักษณะการนั่งของสุธิ

ครั้งที่ 6 ไม่ยื่นคำติชมผู้ใหญ่ ไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่ยื่นคำติชมผู้ใหญ่ และไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

2. เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการยืนที่เหมาะสมต่อบุคคลและกาลเทศะ

อุปกรณ์ เอกสารตัวอย่างเรื่อง ไม่ยื่นคำติชมผู้ใหญ่ และไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

ภาพการยืนในสถานการณ์เรื่อง ไม่ยื่นคำติชมผู้ใหญ่ และไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้วนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการยืนในสถานที่ต่างๆ เช่น การยืนต่อหน้าผู้ใหญ่ รวมไปถึงการยืนต่อหน้ากลุ่มบุคคล ให้นักเรียนพูดถึงลักษณะการยืนที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ตามที่นักเรียนเคยพบเห็น

ข. ขั้วสอน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านเอกสารสถานการณ์และรูปภาพประกอบ เพื่อนำมาอภิปราย
2. ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมถึงเรื่องราวในภาพ
3. นักเรียนร่วมกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็น พร้อมเสนอแนวทางแก้ไข
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนซักถามในส่วนที่ยังสงสัย ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม

ค. ขั้วสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและความสำคัญของการไม่ยื่นคำติชมผู้ใหญ่ และไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

การประเมินผล

1. สังเกตจากการอภิปราย และการซักถามข้อสงสัยของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปข้อคิด และความสำคัญของการไม่ยื่นคำติชมผู้ใหญ่ และไม่ยื่น

ท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่

เอกสารตัวอย่างสถานการณ์เรื่อง **ไม่ยื่นคำตีราคาผู้ใหญ่ ไม่ยื่นท้าวสะเอวต่อหน้าผู้ใหญ่**

สุดาและปราณี ทราบว่าวิภาป่วย จึงชวนกันไปเยี่ยมวิภาที่บ้าน แต่วิภายังต้องนอนพักที่โรงพยาบาล สุดาและปราณีจึงสนทนากับคุณแม่ของวิภา เกี่ยวกับอาการป่วยของวิภา
 คุณแม่ของวิภา นั่งอยู่ที่ม้านั่งหน้าบ้านสนทนากับสุดาและปราณี
 สุดา ยื่นสนทนากับคุณแม่ของวิภา โดยยื่นชดม้านั่งที่คุณแม่ของวิภา นั่งอยู่
 ปราณี ยื่นท้าวสะเอวฟังการสนทนา ระหว่างคุณแม่ของวิภาและสุดา

หัวข้อคำถามเพื่อการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

นักเรียนเห็นว่าพฤติกรรมของสุดาและปราณี ที่กำลังสนทนากับคุณแม่ของวิภา นั้นเหมาะสมหรือไม่

ครั้งที่ 7 ไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุม ในขณะที่มีการประชุม

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ ของการไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุม ในขณะที่มีการประชุม
2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม เมื่อจำเป็นต้องเดินผ่านหน้าที่ประชุม ในขณะที่มีการประชุม

อุปกรณ์ เอกสารตัวอย่างสถานการณ์เรื่อง ไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุม ในขณะที่มีการประชุม

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบในขณะที่มีการประชุม ถ้ามีนักเรียนบางคนเดินตัดหน้าในที่ประชุม หรือในขณะที่มีการเรียนการสอน มีนักเรียนบางคนลุกขึ้นเดินตัดหน้าในขณะที่อาจารย์กำลังสอน นักเรียนคิดว่าการกระทำนั้นเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์ในห้องประชุมให้นักเรียนอ่าน
2. เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ผู้วิจัยซักถาม ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. ผู้วิจัยบรรยายในเรื่องการปฏิบัติตนที่เหมาะสม เมื่อจำเป็นต้องเดินผ่านหน้าที่ประชุม หรือมีความจำเป็นต้องลุกออกจากห้องประชุม

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุม ในขณะที่มีการประชุม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปความสำคัญและการ เสนอแนวปฏิบัติที่เหมาะสมของนักเรียน

เอกสารตัวอย่างสถานการณ์เรื่อง ไม่เดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม

ในคาบที่ 7 ของวันศุกร์ นักเรียนทุกคนต้องเข้าห้องประชุม เพื่อฟังการอบรมวันสุดท้าย สักดาห์ สุพจน์และปัญญา เข้ามานั่งในห้องประชุมเรียบร้อยแล้ว โดยทั้งสองคนได้ที่นั่งด้านหน้าที่ประชุม สุพจน์นึกขึ้นได้ว่าลืมกระเป๋าต๋างไว้ในโต๊ะเขียนหนังสือ จึงลุกขึ้นและเดินผ่านหน้าที่ประชุม ซึ่งขณะนั้นอาจารย์สมศักดิ์กำลังกล่าวอบรมนักเรียน ส่วนปัญญามองเห็นผู้ปกครองยืนรออยู่หน้าห้องประชุม ปัญญาจึงลุกขึ้นโค้งตัวขออนุญาตแล้วค่อย ๆ เดินอ้อมไปทางหลังห้องประชุมเพื่อออกไปพบผู้ปกครอง

สุพจน์นั้น เมื่อพบกระเป๋าต๋างแล้วก็เดินกลับมานั่งที่เดิม โดยเดินผ่านหน้าที่ประชุมอีกครั้ง

ปัญญา เมื่อพบและเสร็จธุระจากผู้ปกครองแล้ว จึงเดินกลับเข้ามาโค้งตัวขออนุญาตอาจารย์ แล้วจึงเดินอ้อมทางด้านหลังที่ประชุมเข้าไปนั่งที่เดิม

หัวข้อคำถามเพื่ออภิปรายและแสดงความคิดเห็น

1. ในฐานะที่นักเรียนเป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์นักเรียนมีความรู้สึกต่อพฤติกรรมของสุพจน์และปัญญาอย่างไร
2. การลุกขึ้นเดินผ่านหน้าที่ประชุมในขณะที่มีการประชุม มีผลต่อตนเองและบุคคลอื่นอย่างไรบ้าง

ครั้งที่ 8 ไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น
2. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมเมื่อต้องผ่านสถานที่ที่มีผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันทีมนักเรียนจะต้องเดินผ่านหรือมีความจำเป็นต้องเดินเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น รวมทั้งประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบเห็นจากผู้อื่นด้วย

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยยกตัวอย่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ทีมนักเรียนอาจมีความจำเป็นต้องเดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ รวมถึงเสนอวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมเมื่อมีความจำเป็นต้องเดินเข้าไปใกล้
3. ผู้วิจัยอธิบายถึงความสำคัญของการไม่เดินเฉียดกรายเข้าไปใกล้ในขณะที่ผู้อื่นนั่งอยู่กับพื้น

4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเสนอความคิดเห็นของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปความสำคัญ และการเสนอแนวปฏิบัติที่เหมาะสมของนักเรียน

ครั้งที่ 9 แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญของการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์
2. เพื่อให้นักเรียนแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงเรื่องพฤติกรรมที่เป็นมารยาทด้านต่าง ๆ ในกิจกรรมครั้งก่อน ๆ เพื่อเป็นการทบทวน ผู้วิจัยสอบถามถึงประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนเกี่ยวกับการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยยกตัวอย่างสถานการณ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องพบอาจารย์ และการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์
2. ผู้วิจัยอธิบายความสำคัญของการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์ รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม

ค. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปความสำคัญของการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถามข้อสงสัยของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุปความสำคัญของการแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์

ครั้งที่ 10 ไม่เล่นกันในเวลาเรียน

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่เล่นกันในเวลาเรียน
2. เพื่อให้ให้นักเรียนไม่เล่นหรือหยอกล้อกันในเวลาเรียน

อุปกรณ์ เอกสารตัวอย่างสถานการณ์เรื่อง ไม่เล่นกันในเวลาเรียน

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทที่ควรปฏิบัติ ในขณะที่มีการเรียนการสอน และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงพฤติกรรมที่นักเรียนเคยเห็นเพื่อน ๆ เล่นกันในเวลาเรียน นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารตัวอย่างสถานการณ์ให้นักเรียนอ่าน ผู้วิจัยอธิบายประกอบสถานการณ์ที่แจกเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกัน
2. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ และนักเรียนเสนอแนวปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม
3. ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ได้กล่าวถึง

ค. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการไม่เล่นกันในเวลาเรียน

การประเมินผล

1. จากการแสดงความคิดเห็น และการเสนอแนวปฏิบัติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการไม่เล่นกันในเวลาเรียน
2. จากการสรุปความสำคัญของการไม่เล่นกันในเวลาเรียน

เอกสารตัวอย่างสถานการณ์ เรื่อง ไม่เล่นกันในเวลาเรียน

ในคาบกิจกรรมแนะแนวชั้น ม. 3 วิชาได้รับเลือกจากเพื่อน ๆ ให้ออกไปเล่าเหตุการณ์ที่ประทับใจในช่วงปิดเทอมให้เพื่อน ๆ ฟัง วิชาและประสิทธิ์ซึ่งนั่งคู่กันหลังห้องไม่สนใจเรื่องที่วิชาเล่าให้ฟัง จึงแอบเล่นหมากรุกกันโดยขีดโต๊ะเขียนหนังสือเป็นกระดานหมากรุก ส่วนโสภาก็เล่นหยอกล้อกับราตรี ทำให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนบางคนหันมามองและแสดงสีหน้าไม่พอใจ

หัวข้อคำถามเพื่ออภิปรายและแสดงความคิดเห็น

1. นักเรียนมีความรู้สึกต่อเหตุการณ์นี้อย่างไร
2. การเล่นกันในชั้นเรียน มีผลกับตนเองและผู้อื่นอย่างไร

ครั้งที่ 11 ไม่ส่งเสียงดัง

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการ ไม่ส่ง เสียงดัง
2. เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานที่

วิธีดำเนินการ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ให้นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์จากประสบการณ์ที่เคยพบเห็น เกี่ยวกับการส่งเสียงดัง หรือการทำให้เกิดเสียงดังจนเป็นที่รำคาญของบุคคลอื่น นักเรียนคิดว่า พฤติกรรมนั้นเหมาะสมหรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดเสียงดัง เช่น การเคลื่อนย้ายโต๊ะ การเปิด ปิดประตูหน้าต่าง เป็นต้น รวมถึงสาเหตุของการเกิดเสียงดัง ให้นักเรียนฟัง
2. ผู้วิจัยอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากการส่งเสียงดัง ให้นักเรียนฟังว่า มีผลต่อตนเองและผู้ อื่นอย่างไรบ้าง
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เสนอวิธีการที่ไม่ทำให้เกิดเสียง ดัง และซักถามเพิ่มเติม

ค. ขั้นสรุป

นักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญ และประโยชน์ของการ ไม่ส่ง เสียงดัง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถามและการ เสนอวิธีการที่ไม่ทำให้เกิดเสียงดัง
2. สังเกตจากการสรุปความสำคัญ และประโยชน์ของการ ไม่ส่ง เสียงดัง

ครั้งที่ 12 ปีฉิมนิเทศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง ในเรื่องมารยาทจากการร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้นักเรียนมีมารยาทเหมาะสมกับบุคคลและสถานที่

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ในเรื่องของมารยาทในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง เพื่อเป็นการทบทวน

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมทุกครั้ง

ที่ผ่านมา

3. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนไม่ได้กล่าวถึง
4. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนเรื่องมารยาทในครั้งนี้

ปิดการทดลอง

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 5 แสดงคะแนนมารยาทของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับการ
ฝึกพฤติกรรมการแสดงออก

ตารางที่ 6 แสดงคะแนนมารยาทของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

ตารางที่ 7 แสดงผลต่างของคะแนนมารยาทนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
หลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก และหลังได้รับการสอนแบบปกติ

ตาราง 5 แสดงคะแนนมารยาทของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง ได้รับการฝึกพฤติกรรม
การแสดงออก

คนที่	กลุ่มทดลอง		ผลต่างของ คะแนนมารยาท	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	8	11	3	1.5	+1.5	0
2	6	9	3	1.5	+1.5	0
3	6	12	6	6	+6	0
4	5	11	6	6	+6	0
5	6	11	5	3.5	+3.5	0
6	4	11	7	8	+8	0
7	6	12	6	6	+6	0
8	5	10	5	3.5	+3.5	0

$$\sum R^+ = 36 \quad \sum R^- = 0$$

$$T = 0 \quad **$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 6 แสดงคะแนนมารยาทของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

คนที่	กลุ่มควบคุม		ผลต่างของ คะแนนมารยาท	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	4	7	3	3.5	+3.5	0
2	5	7	2	1.5	+1.5	0
3	3	9	6	7.5	+7.5	0
4	8	11	3	3.5	+3.5	0
5	6	11	5	6	+6	0
6	6	12	6	7.5	+7.5	0
7	6	8	2	1.5	+1.5	0
8	7	11	4	5	+5	0

$$\sum R^+ = 36 \quad \sum R^- = 0$$

$$T = 0^{**}$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 แสดงผลต่างของคะแนนมารชาหนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
หลังการฝึกปฏิบัติการแสดงออก และหลังได้รับการสอนแบบปกติ

คนที่	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง	อันดับ	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง	อันดับ
1	8	11	3	4.5	4	7	3	4.5
2	6	9	3	4.5	5	7	2	1.5
3	6	12	6	13	3	9	6	13
4	5	11	6	13	8	11	3	4.5
5	6	11	5	9	6	11	5	9
6	4	11	7	16	6	12	6	13
7	6	12	6	13	6	8	2	1.5
8	5	10	5	9	7	11	4	7

$$\sum R_E = 82$$

$$\sum R_C = 54$$

$$U = 18$$

$$\begin{aligned} U_1 &= (8 \times 8) + 8(8+1)/2 - 82 \\ &= 100 - 82 = 18 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} U_2 &= (8 \times 8) + 8(8+1)/2 - 54 \\ &= 100 - 54 = 46 \end{aligned}$$

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางกาญจนา	ชื่อสกุล ทองหยัด
วัน เดือน ปีเกิด	16 กุมภาพันธ์ 2507
สถานที่เกิด	อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 400/21 หมู่ที่ 4 ตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร 47120
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส ตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร 47120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2529	ศศ.บ. (จิตวิทยาและการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
พ.ศ. 2540	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร